

A FONTOSABB TERMÉKPÁLYÁK PIACI FOLYAMATAI 2016

Agrárgazdasági Kutató Intézet

A FONTOSABB TERMÉKPÁLYÁK PIACI FOLYAMATAI 2016

Szerkesztette: Stummer Ildikó

Szerzők: Ecsediné Wanek Zsuzsanna
Egri Edit
Isépy Anett
Keresztessyné Mohr Katalin
Mándi-Nagy Dániel
Molnár Zsuzsa
Stummer Ildikó
Tubáné Elek Réka

Opponensek: Marosán Ágnes
Szántai János

Felelős kiadó: Juhász Anikó

Szerkesztőbizottság:	Bíró Szabolcs	Lámfalusi Ibolya
	Dublecz Károly	Pető Károly
	Felföldi János	Potori Norbert
	Fertő Imre	Rieger László
	Herdon Miklós	Stummer Ildikó
	Illés B. Csaba	Szakály Zoltán
	Kapronczai István	Szűcs István
	Káposzta József	Takács István
	Kemény Gábor	Tóth József
	Kertész Róbert	Tóth Tamás
	Keszthelyi Szilárd	Vágó Szabolcs

Kiadó:
Agrárgazdasági Kutató Intézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefon: (+36 1) 217-1011
Fax: (+36 1) 217-4469
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu

DOI: <http://dx.doi.org/10.7896/ai1705>
ISSN 2063-5397
ISSN 1418-2130 (Agrárgazdasági Információk sorozat)

Nyomda, kötet: Primerate Kft.
© Agrárgazdasági Kutató Intézet

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatva vagy elektronikusan) történő tárolása vagy továbbítása, továbbá bármilyen elven működő adatbáziskezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	5	Juhhús	38
Gabona	7	Világ- és európai piaci tendenciák	38
Világ- és európai piaci tendenciák	7	Magyarországi piaci tendenciák	38
Búza	7	Kínálat	38
Kukorica	9	Bel- és külpiaci értékesítés	38
Magyarországi piaci tendenciák	10	A piaci árak tendenciája	39
Kínálat	10	Tej és tejtermékek	40
Bel- és külpiaci értékesítés	10	Világ- és európai piaci tendenciák	40
A piaci árak tendenciája	11	Magyarországi piaci tendenciák	41
Olajnövény	15	Kínálat	41
Világ- és európai piaci tendenciák	15	Bel- és külpiaci értékesítés	41
Szójabab	15	A piaci árak tendenciája	42
Napraforgómag	17	Zöldségfélék	45
Repcemag	18	Európai piaci tendenciák	45
Magyarországi piaci tendenciák	19	Magyarországi piaci tendenciák	46
Kínálat	19	Kínálat	46
Bel- és külpiaci értékesítés	19	Bel- és külpiaci értékesítés	48
A piaci árak tendenciája	20	A piaci árak tendenciája	49
Cukor	23	Gyümölcsfélék	50
Világ- és európai piaci tendenciák	23	Világ- és európai piaci tendenciák	50
Magyarországi piaci tendenciák	25	Magyarországi piaci tendenciák	51
Kínálat	25	Kínálat	51
Bel- és külpiaci értékesítés	25	Bel- és külpiaci értékesítés	53
A piaci árak tendenciája	25	A piaci árak tendenciája	54
Sertéshús	28	Bor	55
Világ- és európai piaci tendenciák	28	Világ- és európai piaci tendenciák	55
Magyarországi piaci tendenciák	29	Magyarországi piaci tendenciák	55
Kínálat	29	Kínálat	55
Bel- és külpiaci értékesítés	29	Bel- és külpiaci értékesítés	55
A piaci árak tendenciája	29	A piaci árak tendenciája	56
Baromfihús és tojás	31	Összefoglalás	57
Világ- és európai piaci tendenciák	31	Summary	59
Csirkehús	31	Kivonat	61
Pulykahús	32	Abstract	61
Tojás	32	Mellékletek	62
Magyarországi piaci tendenciák	32	Mellékletek jegyzéke	62
Kínálat	32	Rövidítések jegyzéke	74
Bel- és külpiaci értékesítés	32	Hivatkozások jegyzéke	75
A piaci árak tendenciája	33		
Marhahús	35		
Világ- és európai piaci tendenciák	35		
Magyarországi piaci tendenciák	36		
Kínálat	36		
Bel- és külpiaci értékesítés	36		
A piaci árak tendenciája	36		

Bevezetés

A kiadvány a fontosabb hazai termékpályák 2016. évi piaci folyamatait mutatja be elsősorban az ártrendeken keresztül, de – a 2016. évi előzetes mennyiségi információk alapján – a keresleti és kínálati oldalon bekövetkező alapvető változásokra is kitér. Emellett rövid kitekintést nyújt a következő évben várható tendenciákról is.

Az összeállítás az AKI Piaci Árinformációs Rendszerének (PÁIR) adataira, valamint a különböző nemzetközi forrásokból származó árinformációkra, továbbá a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) termelési, iparstatisztikai és külkereskedelmi adataira támaszkodik. A világ- és európai keresleti és kínálati tendenciák jövőbeni alakulásának bemutatásához elsősorban a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési

Szervezet (OECD), az ENSZ Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezete (FAO), az Amerikai Egyesült Államok mezőgazdasági minisztériuma (USDA) és az Európai Bizottság (EC) publikációit használtuk fel. A piaci folyamatok vizsgálata az anyagban egységes szerkezetben történik:

- Világ- és európai piaci tendenciák.
- Magyarországi piaci tendenciák:
 - kínálat alakulása, belföldi termelés, import és készletek.
 - kereslet alakulása, belföldi értékesítés, export.
- A piaci árak tendenciája: világpiaci, uniós és magyarországi ártendenciák.

Gabona

Világ- és európai piaci tendenciák

A gabonafélék (rizs nélkül) globális termelése és felhasználása az előző szezonhoz képest egyaránt 6 százalékkal nő a 2016/2017. gazdasági évben a várakozások szerint. A már eddig is bőséges készletek tovább duzzadhatnak, tekintettel arra, hogy 2016/2017. már a negyedik szezon a sorban, amikor a világ gabonatermelése (rizs nélkül) felülmúlja a felhasználást (USDA, 2017a). Ez a kínálati nyomás éreztette hatását a gabonafélék piacán 2016-ban.

Az előzetes adatok szerint rizs nélkül rekordszintű, 2097 millió tonna gabona kibocsátásával számolnak a szakértők a folyó 2016/2017. gazdasági évben. Az áthozott készletekkel együtt így a kínálat megközelíti a 2560 millió tonnát (+4 százalék). Az egy évvel korábbinál 1 százalékkal több, 362 millió tonna gabona fordulhat meg a világpiacra a folyó évi szezonban és 510 millió tonna maradhat a raktárakban (+4 százalék) a gazdasági év végén (USDA, 2017a), amire eddig még nem volt példa.

Búza

Az Amerikai Egyesült Államok agrárminisztériumának 2017. áprilisi adatai szerint újabb rekordbúza-termés került betakarításra a világon a 2016 júliusától kezdődött gazdasági évben, holott 2016 májusában – amikor az első becslését közzétette – még az előző szezon termésénél 1 százalékkal kisebb, 727 millió tonna kibocsátást helyezett kilátásba (USDA, 2016a). Az akkori várakozásokhoz képest 3 százalékkal több, 751 millió tonna búza termett világszerte. A legfőbb termelők közül rekordtermés került Oroszország tárolóiba, de az előző évinél több búzát arattak az USA-ban (+12 százalék), Ausztráliában (+45 százalék!) és Kanadában (+15 százalék). Az Európai Unió termelése

ellenben az előző évi rekordhoz képest 10 százalékkal csökkent. Az elemzők a búza globális felhasználását 741 millió tonna körülre becsülik, ez 4 százalékkal meghaladná az egy évvel korábbit (USDA, 2017b). A felhasználásuk növekedése miatt a dél-amerikai és a délkelet-ázsiai importőrök közül legnagyobb mértékben Brazília, a Fülöp-szigetek, Banglades és Vietnám behozatala élénkült, miközben Marokkó, Mexikó, Kína és Szaúd-Arábia is több búzát vásárol a folyó évi szezonban a világpiacról. A 2016/2017. gazdasági évben új szereplőként jelent meg a világpiacra India, ahol a termelés csökkenése és a felhasználás növekedése 6 millió tonna búza importját tette szükségessé, holott a korábbi szezonokban minimális volt a behozatala. Így összességében az egy évvel korábbinál 4 százalékkal több, 180 millió tonna búza kerülhet a világpiaci forgalomba. Ezek eredményeként a 2016/2017. gazdasági év végére előreláthatóan 4 százalékkal történelmi csúcsra, világszinten 252 millió tonnára nő a felhalmozott készletek nagysága. A változással a készlet/felhasználás arányát kifejező mutató alig módosul (1. táblázat).

Az Európai Unióban a nyugat-európai tagországokon végigvonuló és a már virágzó búzaállományokat érintő erőteljes tavaszi lehűlés következtében számottevően csökkent a búzatermés 2016-ban 2015-höz viszonyítva. A Stratégie grains (2017a) alapján a közösségben a hozamok 2015. évihez viszonyított 11 százalékos gyengülése miatt változatlan területen (24,3 millió hektár) mindössze 136 millió tonna búza termett (–10 százalék). A hideghullám elsősorban a franciaországi búzaállományokat károsította. Itt az átlagtermés 32 százalékos romlásával a termés az előző évihez viszonyítva a harmadával esett vissza 2016-ban, nem érte el a 30 millió tonnát. Németországban 8 százalékkal, az Egyesült Királyságban 12 százalékkal, Lengyelországban 3 százalékkal kevesebb termény került a tárolókba 2016-ban, mint 2015-ben, ellenben Romániában 15 százalékkal nőtt a búza 2016. évi kibo-

1. táblázat: A búza globális mérlege

	millió tonna	
	2015/2016. gazdasági év	2016/2017. gazdasági év
Nyitókészlet	217,58	241,74
Termelés	735,23	751,36
Import	169,98	176,17
Felhasználás	711,07	740,84
Export	172,82	180,68
Zárókészlet	241,74	252,26
Készlet/felhasználás, %	34,00	34,05

Forrás: USDA

csátása. Az eddig megnevezett öt tagállamban együttesen 86 millió tonna búzát arattak az uniós termőterület közel kétharmadáról. Ami a minőséget illeti, a 2015. évi 72 százalékkal szemben az összes búzatermés 62 százaléka érte el a malmi minőséget (Stratégie grains, 2016a). Az egy évvel korábbihoz képest jelentősen szűkült a malmi búza kínálata Franciaországban, Lengyelországban és a balti államokban. Jóllehet az IGC (2017a) szerint az unió a 2015-ben kiszállított mennyiséget éppen meghaladva 34,3 millió tonna búzát értékesített a harmadik országokba 2016-ban, a gazdasági éveket összehasonlítva számottevő csökkenés várható. A legnagyobb piacelemző műhelyek szerint az előző szezonhoz képest 24-26 százalékkal kevesebb, azaz 24-27 millió tonna uniós búza kerülhet a világpiacon forgalomba a 2016/2017. gazdasági évben. Ezt támasztják alá az Európai Bizottság adatai is, amelyek szerint a 2016. július 1. és 2017. április 18. között eltelt időszakban 19 százalékkal kevesebb, vagyis 20 millió tonna uniós búza exportját hagyták jóvá. A kivitel elsősorban a hagyományos felvevőpiacnak számító észak-afrikai régióban Algériába, Egyiptomba, Marokkóba, valamint a közel-keleti térségben Iránba irányulhat (Stratégie grains, 2017a). A korábbi szezonokhoz képest változás, hogy erősödik a Törökországba és az ázsiai országokba irányuló export. Ennek oka egyrészt az lehet, hogy Törökország hat Oroszországból származó termékekre – köztük a búzára, a kukoricára és a napraforgómagra – vetett ki 130 százalékos vámot 2017. március közepén, ami jelentősen visszafogta e termékek importját. A kialakult helyzetből az EU és Ukrajna profitálhat és növelhetik búzakivitelüket Törökországba a folyó szezon hátralevő részében. Emellett a másik fontos körülmény az lehet, hogy India az előzőhöz viszonyítva a hússzorosára növelte búzaimportját a 2016/2017. gazdasági évben. Ezekkel a változásokkal együtt az unió minden bizonnyal elveszti vezető pozícióját az exportőrök között, Oroszország és az USA is megelőzheti a rangsorban. A visszafogottabb export ellenére – változatlan szintű felhasználás mellett – a kisebb termelés miatt az uniós átmenő készletek jelentősen apadhatnak: 10 millió tonna tartalék maradhat.

Az elemzők a szovjet utódállamok (Oroszország, Ukrajna, Kazahsztán) 2016. évi összesített búzatermését 114 millió tonnára jelzik, ami az előző év kibocsátását 12 százalékkal haladta meg. Ezen belül Oroszország búzatermelése 73 millió tonnára (+19 százalék), Kazahsztáné 14 millió tonnára (+9 százalék) nőtt egy év alatt, miközben Ukrajnáé 27 millió tonna maradt. A nagyobb kibocsátás és versenyképes árak miatt a térség kikötőiből a 2015/2016. gazdasági évtől 4 százalékkal meghaladó mennyiséget, 52 millió tonnát hajózhathatnak ki a folyó évi szezonban (USDA, 2017b).

Az USA-ban az előző szezonban betakarítottnál 12 százalékkal több, közel 63 millió tonna búza került a magtárakba a 2016/2017. gazdasági évben. A fel-

használás csak kismértékben nőhet, így az egy évvel korábbit jócskán felülmúló mennyiség, 27,8 millió tonna búza külpiaci elhelyezésére van kilátás. Ezzel a mennyiséggel éppen elmaradna a 2016/2017. gazdasági évben várhatóan világelső búzaexportőr Oroszország mögött (28 millió tonna) (USDA, 2017b). A szezon első hét hónapjában (2016. július – 2017. január) regisztrált adatok szerint az USA elsősorban Braziliában, Mexikóban, Kínában és az észak-afrikai importőröknél erősítette pozícióját (IGC, 2017b). Az élénk export ellenére a már így is bőséges tartalékok tovább duzzadhatnak és a szezon végére akár 32 millió tonna (+19 százalék) lehet az átmenő készlet az észak-amerikai országban.

Kanadában a termőterület 7 százalékos csökkenése, valamint a hektáronkénti hozamok 24 százalékos javulása mellett a 2015. évinél 15 százalékkal több, azaz 32 millió tonna búzát takarítottak be a termelők 2016-ban. A 10 millió tonna belpiaci felhasználás mellett Kanada a 2015/2016. gazdasági évtől 10 százalékkal elmaradó volument, 20 millió tonnát szállíthat a nemzetközi piacra a folyó évi szezonban (USDA, 2017b). Ezt támasztják alá az IGC (2017b) adatai is, amelyek szerint a 2016. július és 2017. január közötti időszakban elsősorban az észak-afrikai és a távol-keleti importőrök kereslete lanyhult a kanadai termés irányát.

A déli féltekén 2016 végéig még nem fejeződtek be a betakarítási munkálatok. Ausztráliában mindenkorai rekordot, 35 millió tonna termést jeleztek előre a 2016/2017. gazdasági évre, köszönhetően a hozam 42 százalékos javulásának (3,6 tonna/hektárra). A 25 millió tonnára (+2 százalék) prognosztizált kivitel elsődleges felvevőpiacai a távol-keleti országok lehetnek ebben a szezonban is. Dél-Amerikában a termőterület növekedése miatt a kibocsátás 23 százalékkal nőhet a 2016/2017. gazdasági évben, vagyis 26 millió tonna búzát takaríthatnak be a gazdák. A világ negyedik legnagyobb búzaimportőreként számon tartott Brazília elsősorban a Mercosur-országokból (Dél-Amerikai Közös Piac) szerezheti be a 7,4 millió tonnára előre vetített importját a folyó évi szezonban (USDA, 2017b). A szállítási és logisztikai előnyökön túl ugyanis a tagországok (Argentína, Brazília, Paraguay, Uruguay, Venezuela) között vámmentes a gabonakereskedelem. A térség legnagyobb búzaexportőreként Argentína a termelés növekedése mellett (42 százalékkal 16 millió tonnára) az egy évvel korábbinál 26 százalékkal több, azaz 11 millió tonna búzát értékesíthet a nemzetközi piacon a 2016/2017. gazdasági évben. A kivitel élénkülését a 2015 decemberében bevezetett, könnyített kereskedelmi előírások a 2016/2017. gazdasági évben is segítik. A 2015 decemberében hivatalba lépett új argentin elnök első intézkedései között ugyanis a korábbi 23 százalékkal és 20 százalékkal szemben nulla százalékosban határozta meg a búza és a kukorica Mercosur-régió túl kivitelét terhelő vámot (USDA, 2015).

Kukorica

A 2016-os naptári év elején aratták a déli félteke 2015/2016. gazdasági évi kukoricatermését. A három legnagyobb termelő, Brazília, Argentína és a Dél-afrikai Köztársaság együttesen a globális kibocsátás 11 százalékát, 104 millió tonnát termelték meg (USDA, 2017b). Braziliában – ahol kétszer vetik a kukoricát – az egy évvel korábbihoz képest 21 százalékkal kevesebb termés került a tárolókba: az első és a második vetésből együttesen mindössze 67 millió tonna. Argentínában rekordközeli termést, 29 millió tonnát takarítottak be a gazdák ugyanekkor. A Dél-afrikai Köztársaságban a kukorica termőterülete a rendkívüli szárazság miatt 27 százalékkal zsugorodott a 2015/2016. évi szezonban, ami az előző évihez képest 23 százalékos termés kiesést eredményezett, így itt 8 millió tonna kukoricát tároltak be.

Az USDA (2017b) adatai szerint a főbb termelő országok jobb 2016. évi eredménye miatt az előző szezonhoz viszonyítva 9 százalékkal több lehet a kukorica kibocsátása a 2016/2017. gazdasági évben, megközelítve az 1054 millió tonnát, ami a valaha volt legnagyobb volumen. Ez éppen meghaladná az 1043 millió tonnára (+8 százalék) bővülő világpiaci szükségletet, vagyis a tartalékok tovább nőhetnek. A globális készlet történelmi csúcsot érhet el a folyó szezon végére, 223 millió tonnára nő a várakozások szerint. Ezek fényében a készlet/felhasználás mutató várhatóan 0,65 százalékponttal romlik (2. táblázat). Az IGC (2017b) szerint a kukorica takarmány-, élelmezési és ipari célú felhasználása egyaránt nőhet a 2016/2017. évi szezonban. A 2015/2016. gazdasági évihez hasonló volumen, 145 millió tonna kukorica fordulhat meg a világpiacon (USDA, 2017b), aminek 86 százalékát a négy legnagyobb kukoricaexportőr (USA, Brazília, Argentína, Ukrajna) adhatja. Az importőrök rangsorát ebben a szezonban is Japán vezeti 15 millió tonnával, éppen megelőzve Mexikót (14,8 millió tonna). Az Európai Unió 13,1 millió tonna importtal a képzeletbeli dobogó harmadik fokát foglalja el.

Az USDA (2017b) szerint az Amerikai Egyesült Államokban soha nem tapasztalt mennyiséget, 385 millió tonna (+11 százalék) kukoricát takarítottak be a gazdák 2016-ban. Az USA kivitele 10 százalékkal 57 millió tonnára nőhet, amivel a nemzetközi forgalom közel 40 százalékát biztosítja, megőrizve vezető pozícióját. A szezon első héthavi adatai alapján az észak-amerikai ország főleg a Távol-Keleten és Észak-Afrikában szerezte vissza piacait, de növelte kivitelét az amerikai kontinens és a közel-keleti régió országaiba is, ahonnan a brazilai terményt szorította ki (IGC, 2017b). Naptári év tekintetében is hasonló a helyzet, a 2015. évit 12 millió tonnával meghaladó mennyiség, azaz 56 millió tonna kukorica talált vevőre a világpiacon 2016-ban (IGC, 2017a). A felhasználás 5 százalékos bővülése mellett (315 millió tonna) az előző évről áthozott készletek és a rekordtermés miatt a növekvő export ellenére 59 millió tonna (+34 százalék) kukorica maradhat a raktárakban a 2016/2017. évi szezon végére.

A Stratégie grains (2017a) előzetes adatai szerint az Európai Unió kukoricatermése a termőterület 7 százalékos csökkenése ellenére (8,7 millió hektárra) az egy évvel korábbihoz viszonyítva 5 százalékkal 60 millió tonnára nőtt 2016-ban, köszönhetően a hektáronkénti hozam 13 százalékos javulásának (6,9 tonna/hektárra). Az Európai Unió elsőszámú kukoricatermelőjénél, Franciaországban a nyári aszály terméscsökkentő hatása következtében mindössze 12 millió tonna termés került a tárolókba, 13 százalékkal kevesebb, mint 2015 őszén. Romániában az uniós átlagtól jócskán elmaradó átlagtermés mellett 9 millió tonna (+3 százalék) kukoricát takarítottak be a gazdák. Magyarország 8,8 millió tonnára rúgó kibocsátása (+33 százalék) mindössze 5 százalékkal maradt el a 2014. évi mindenkorai rekordtól. Ezzel az eredménnyel javult hazánk pozíciója a legnagyobb uniós termelők között, a harmadik lett a rangsorban. Olaszországban az előző évihez hasonló volumen, közel 6,7 millió tonna került a tárolókba. A várakozások szerint 1 százalékkal 68 millió tonnára nő a termés belpiaci felhasználása a 2016/2017. gazdasági évben. Ez még mindig jócskán

2. táblázat: A kukorica globális mérlege

	millió tonna	
	2015/2016. gazdasági év	2016/2017. gazdasági év
Nyitókészlet	209,82	211,83
Termelés	963,32	1 053,76
Import	139,68	137,04
Felhasználás	961,31	1 042,61
Export	120,02	154,41
Zárókészlet	211,83	222,98
Készlet/felhasználás, %	22,04	21,39

Forrás: USDA

meghaladja a 2016. évi kibocsátást, így a francia piac-elemző vállalat szerint 12,5 millió tonna (–10 százalékkal) kukorica behozatalára kerülhet sor a 2016/2017. gazdasági évben. Ennek kétharmada (8 millió tonna) Ukrajnából érkezik, kisebb volumen Oroszországból, az USA-ból, Brazíliából és Argentínából várható. A szakértők arra számítanak, hogy a világ harmadik legnagyobb kukoricaimportőrének a kukorica zárókészlete alig változik, 6,1 millió tonna lehet a szezon végén.

Ukrajnában a terület 5 százalékos növekedése és a hektáronkénti hozam 16 százalékos javulása miatt a 2016. évi 20 százalékkal meghaladó mennyiségű termés, 28 millió tonna kukorica került a magtárakba 2016-ban (USDA, 2017b). A belpiaci igényt a termés 30 százaléka fedezi, így a világ egyik legnagyobb kukoricaexportőre közel 19 millió tonnát helyezhet el külföldön a folyó szezonban. Oroszországban a 2015. évinél 12 százalékkal jobb hektáronkénti átlagtermés mellett a 4 százalékkal nagyobb termőterületen 15 millió tonna (+16 százalékkal) kukorica termett 2016-ban, ebből 5 millió tonna juthat kivitelre.

A déli féltekén a kukorica vetését többé-kevésbé befejezték 2016 végéig. Brazíliában a legfrissebb prognózis szerint az első- és másodikvetésből együttesen 93,5 millió tonna szemtermés kerülhet a magtárakba a 2016/2017. gazdasági évben. Ez 40 százalékkal múltnál felül az előző, gyenge termésű szezon kibocsátását és mindenkorai rekord lenne. A déli félteke pillanatnyilag második legnagyobb exportőrének 2016/2017. gazdasági évi kivitele az egy évvel korábbi rekordvolumenhez képest 36 százalékkal 22,5 millió tonnára eshet (USDA, 2017b). Argentínában szintén a valaha volt legnagyobb kukoricatermést, 38,5 millió tonnát (+33 százalékkal) jeleznek a szakértők a 2016/2017. gazdasági évben. A déli félteke legnagyobb kukoricaexportőre ennek kétharmadát, csaknem 27 millió tonnát értékesíthet a nemzetközi piacon.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A 2016. év rendkívül kedvező volt a búzatermesztés szempontjából Magyarországon. A KSH adatai szerint a búza betakarított területe az egy évvel korábbihoz képest 1,1 százalékkal nőtt 2016-ban és a 2015. évi 3,4 százalékkal felülmúló 5,38 tonna/hektáros hozamnak (1988 óta a legmagasabb) köszönhetően 5,592 millió tonna búzát arattak a gazdák. Ez 5 százalékkal haladta meg az előző évi kibocsátást. A betakarítás előtti csapadékos időjárás nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a 2016-ban betakarított szemtermés csupán 40 százaléka

volt malmi minőségű, szemben az egy évvel korábbi 70 százalékos körüli aránnyal. Magyarországon 1,6 millió tonna (+14 százalékkal) árpa, 472 ezer tonna (–6 százalékkal) tritikálé, 101 ezer tonna (–21 százalékkal) zab és 81 ezer tonna (–22) rozs termett 2016-ban.

A kukoricatermesztés szempontjából kedvező időjárás javította a hazai kukoricatermelés 2016. évi kilátásait. A hivatalos adatok szerint a 2014. évi 9,3 millió tonna mindenkorai rekordtól alig elmaradó mennyiséget, 8,8 millió tonna kukoricát takarítottak be a gazdák 2016 őszén, ami elsősorban a hektáronkénti hozam 49 százalékos javulásával (8,6 tonna/hektárra) magyarázható, miközben a betakarított terület nagysága kissé csökkent (11 százalékkal 1,02 millió hektárra).

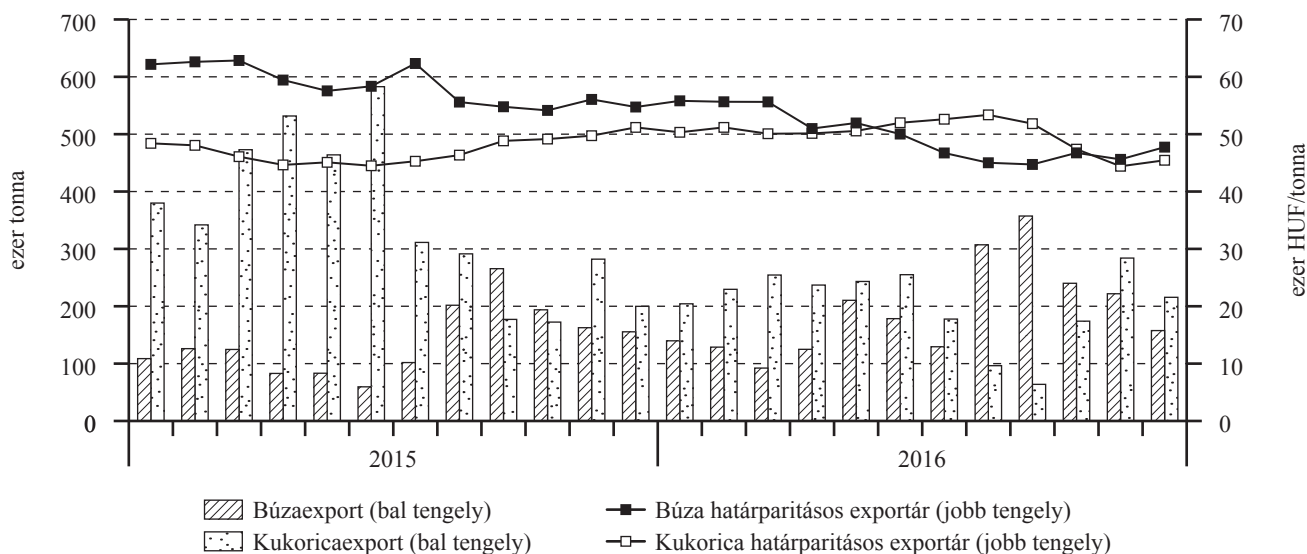
Bel- és külföldi értékesítés

A KSH adatai szerint a kereskedők és feldolgozók a 2015. évihez képest 46 százalékkal több búzát, 2,9 millió tonnát vásároltak a termelőktől 2016-ban. Az egy évvel korábbinál gyengébb minőség miatt ennek 46 százaléka kelt el takarmánybúzaként, szemben a 2015. évi 32 százalékos aránnyal. A felvásárlás dinamikájában nem volt lényeges eltérés: az év első felében az őtermésű készletektől próbáltak megszabadulni a termelők, és az értékesítések zömét (83 százalékkal) 2016 második felében, a betakarítást követően bonyolították le. Az eladások júliusra, augusztusra és szeptemberre koncentráálódtak, amikor a 2016-ban értékesített volumen kétharmada, 1,9 millió tonna búza cserélt gazdát a piacon. Az előző év azonos időszakához képest 33 százalékkal több búza talált vevőre ekkor. A nyári hónapok erős kereskedése után a kínálat csökkenésével csillapodott a piaci aktivitás az év utolsó negyedében.

A kukorica belpiaci forgalma kissé élénkült 2016-ban a 2015. évihez képest: a termelők 3,6 millió tonnát (+13 százalékkal) értékesítettek. A felvásárolt mennyiség a január–szeptember közötti időszakban csaknem 21 százalékkal csökkent 2016-ban 2015-höz képest, ugyanakkor az év utolsó harmadában közel 50 százalékkal több termény cserélt gazdát belföldön. A teljes 2016. évi belpiaci forgalom kétharmada a betakarítás utáni időszakra (október–december) koncentrálódt. Takarmányozási célra a 2015. évinél 6 százalékkal többet (2,8 millió tonna) adtak el a gazdák, miközben az élelmezési célú értékesítés 26 százalékkal (418 ezer tonnára) és a bioüzemanyag-célú 53 százalékkal emelkedett egy év alatt (430 ezer tonnára).

Magyarország búzaexportja 37 százalékkal nőtt 2016-ban az előző évihez viszonyítva, így 2,3 millió tonna búza került a nemzetközi forgalomba (2. melléklet). Az előző évihez hasonlóan visszafogott volt a búzaexport 2016 első hónapjaiban: január és március között 361 ezer tonna terményt szállítottunk külföldre. Az év második negyedében már lendületesebb

1. ábra: A gabonafélék határparitásos exportárának és kivitelének alakulása (2015–2016)

Forrás: KSH

volt a kivitel, több mint 500 ezer tonna (+128 százalék) talált vevőre határainkon kívül. A betakarítást követően tovább élénkülte a kivitel, amely szeptemberben érte el maximumát (357 ezer tonna) és az év utolsó negyedében erősebb maradt a 2015. évinél. A legnagyobb célpiacok Olaszország és Románia voltak 2016-ban, ahova a teljes kivitel közel kétharmada irányult. Ausztria és Bosznia-Hercegovina magyarországi exportból való részesedése 10 százalék alatt maradt.

A 2015. évihez képest – amikor az év első felében a rekord 2014. évi termés kivitele zajlott – 2016-ban számottevően csökkent Magyarország kukoricaexportja. A KSH adatai szerint az egy évvel korábban kiszállítotthoz képest 42 százalékkal kevesebb magyarországi kukorica került a nemzetközi forgalomba (1. ábra). A 2,4 millió tonna áru közel kétharmada az év első felében került a nemzetközi piacra. Kivitelünk 39 százaléka Olaszországba, 21 százaléka Ausztriába, 13 százaléka Németországba, 11 százaléka Hollandiába és 7 százaléka Romániába irányult.

A piaci árak tendenciája

A bőséges gabonakészletek és a rekordtermés okozta kínálati nyomás éreztette hatását a tőzsdei jegyzéseken, amelyek számottevően gyengültek 2016-ban.

A búza legközelebbi lejáratra szóló jegyzése 160–180 dollár (USD)/tonna tartományban hullámozott a chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) 2016 első harmadában. A tőzsdei elszámolóárat a bőséges tartalékok, az északi félteke búzaállományainak állapota, a világpiaci forgalom (az USA gyenge exportja, Egyiptom importkorlátozó intézkedése) áremelő és árleszorító

hatásai alakították az év ezen időszakában (2. ábra). Június elején az élénkülő kereskedelem és az egyes fő termelő térségek terméseszkedéséről szóló hírek hatására még 190 dollár/tonnáig emelkedett a termény fronthavi jegyzése, azonban az aratás megindulásával erőteljes áresés vette kezdetét. Egy hónap alatt 150 dollár/tonna környékére zuhant a búza legközelebbi lejáratra szóló jegyzése, majd átmeneti stagnálást követően – amiben az európai termés mérséklődéséről szóló híreknek is szerepe volt – augusztus végén 130 dollár/tonna szintre esett. A tízéves negatív rekord kialakulásához a bőséges tartalékok mellett nagyban hozzájárult az is, hogy – az előzetes várakozásokkal ellentétben – ekkor már realizálódott, hogy újabb rekord globális búzatermessel zárulhat a 2016/2017. évi szezon. Az év hátralevő részében 140–155 dollár/tonna tartományban ingadozott a búza legközelebbi lejáratra szóló tőzsdei elszámolóára Chicagóban.

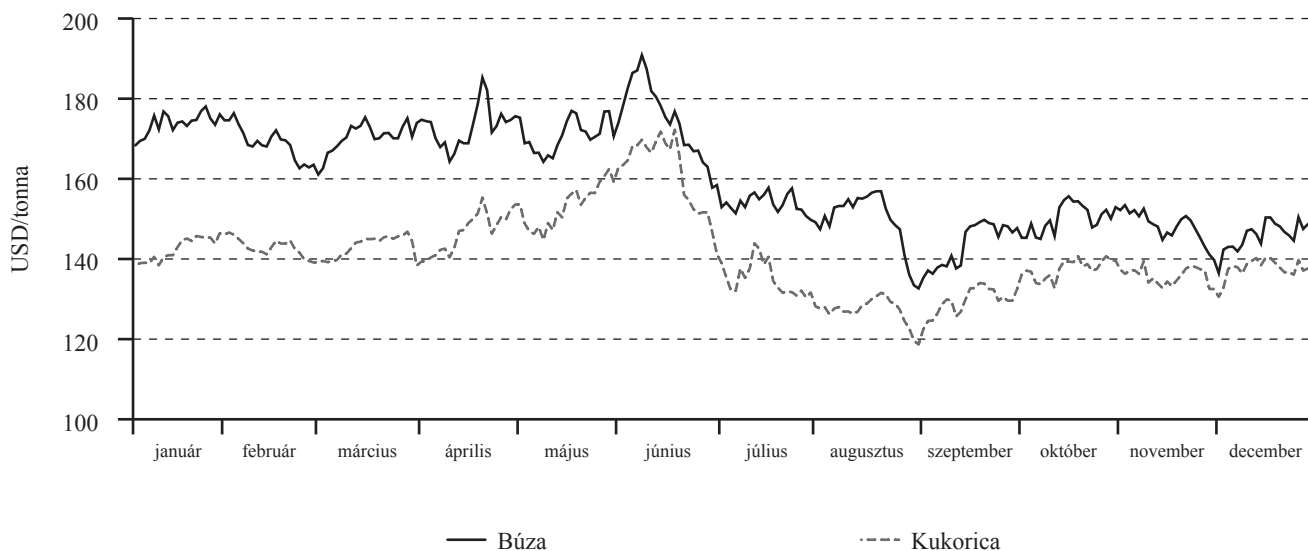
A kukorica legközelebbi határidőre szóló jegyzése igazodott a búzáéhoz a chicagói árutőzsdén 2016-ban, jóllehet a különbség a két gabonaféle jegyzése között az év eleji 50 dollárról 10 dollárra csökkent december végére. A kukorica fronthavi jegyzése az év első negyedében 140–150 dollár/tonna között hullámozott, ekkor a nagy globális és USA-beli készletek árcsökkentő, valamint a 2016. évi vetésterület körüli bizonytalanságok áremelő hatása többé-kevésbé kiegyenlítették egymást. A jegyzés erősödése a búzáénál hamarabb, április elejétől megindult, amely június közepén 172 dollár/tonnánál érte el éves csúcspontját. Úgy tűnik, az USA élénk exporttevékenysége az év ezen időszakában felülírta a bőséges tartalékok árleszorító hatását. Június közepétől azonban a dél-amerikai másodvetésű kukorica betakarításával párhuzamosan meredeken zuhant a kukorica legközelebbi lejáratra

szóló jegyzése Chicagóban, amit csak fokozott az északi féltekén a búza aratása. Augusztus végén már a 120 dollár/tonnát sem érte el a termény legközelebbi lejáratra szóló jegyzése. Az USA az újtermés betakarítását követően élénk kivitelbe kezdett, ami segítette a jegyzés erősödését, így az az év utolsó harmadában 130–140 dollár/tonna között hullámzott (2. ábra).

A chicagóiól meglehetősen eltérően alakult a búza fronthavi jegyzése a párizsi árutőzsdén (*Euronext/MATIF*). Az év első két hónapjában az európai búza-állományok biztató állapota miatt még ígéretesnek tűnt az EU 2016. évi búzatermése, ami a bőséges európai tartalékokkal együtt a termény legközelebbi lejáratra szóló jegyzésének nagymértékű visszaesését eredményezte: 170 euró/tonna szintről 140 euró/tonnára zuhant

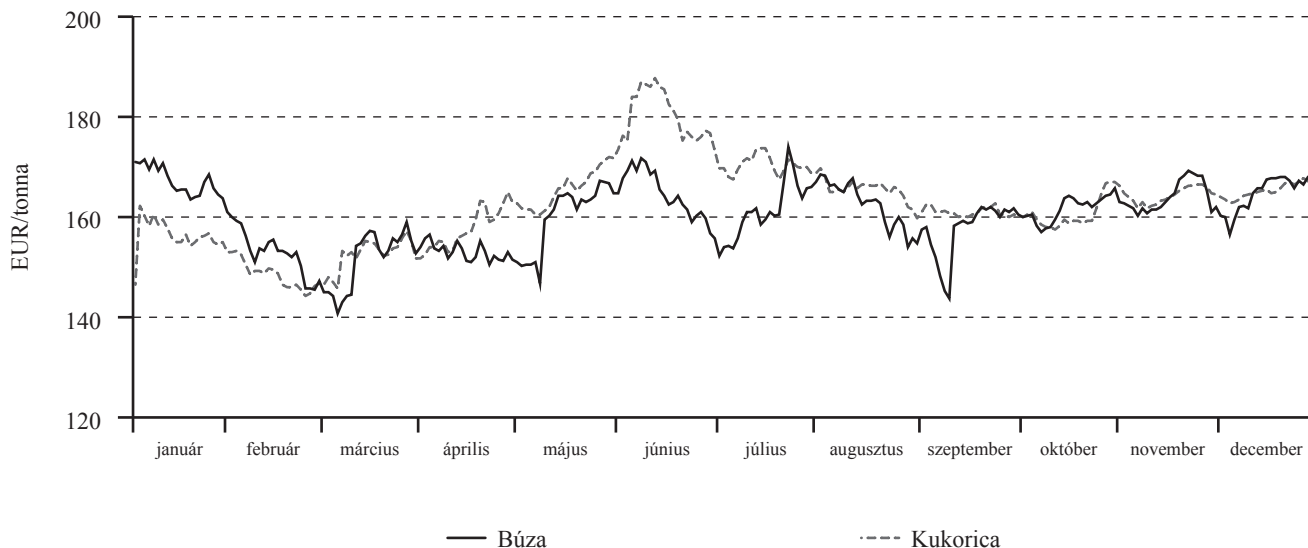
(3. ábra). Ehhez még az is hozzájárult, hogy az orosz rubel USA-dollárral szembeni gyengülése ösztönözte a fekete-tengeri ország exportját, jelentős konkurenciát jelentve az uniós búzának a közös célpiacokon. A csökkenő trend május elejéig folytatódott, azonban határ-időváltás miatt – márciusról májusra – március elejétől magasabb árszintről. A betakarítást megelőző hetekben – igazodva a chicagói trendhez – a jegyzés az év eleji 170 euró/tonna körüli szintig erősödött, majd júniusban 150 euró/tonnáig gyengült. Július elejétől erőteljes árrali vette kezdetét, és a romló európai terméskilátások hatására egészen 174 euró/tonnáig emelkedett a termény fronthavi jegyzése Párizsban. A vártnál kisebb termés áremelő hatása átmenetinek bizonyult, ugyanis szeptemberben 160 euró/tonna körül stabilizálódott a jegy-

2. ábra: A búza és a kukorica fronthavi jegyzése a chicagói árutőzsdén (2016)

Forrás: CME Group

3. ábra: A búza és a kukorica fronthavi jegyzése a párizsi árutőzsdén (2016)

Forrás: Euronext/MATIF

zés, majd az év végéig – kisebb ingadozások mellett – 170 euró/tonnáig emelkedett.

A kukorica legközelebbi lejáratra szóló jegyzése csak részben igazodott a búzáéhoz a párizsi árutőzsdén 2016-ban. Az év első két hónapjában 10 százalékkal 144 euró/tonnára eszkedett a kurzus, majd – kisebb megszakításokkal – június közepéig 30 százalékkal erősödött. A 186 euró/tonna éves csúcs kialakulásához nagymértékben hozzájárultak az unió főbb importőreitől érkező aggasztó hírek (a brazilai 2015/2016. gazdasági évi termés csökkenése, az akadályozott argentinai kiszállítások és a gyorsan apadó ukrainai készletek), amelyek mind az ellátás folyamatosságát tették bizonytalanná. Ezt követően a búza és az árpa aratásával bővülő gabonakínálat, valamint a bőséges globális kukoricatermésről szóló előrejelzések segítették a jegyzés csökkenését. A kukorica legközelebbi lejáratra szóló jegyzése így 160 euró/tonna környékére gyengült szeptemberig, amely az év további négy hónapjában mindössze 3-4 százalékkal emelkedett (3. ábra). A két termény jegyzése közötti eltérés az év elején még 10 euró/tonna volt a búza javára Párizsban, majd júniusban a 20 euró/tonnát is meghaladta immár a kukorica javára. Augusztustól kezdődően a két termény jegyzése egymáshoz képest 0–5 eurós sávon belül mozgott.

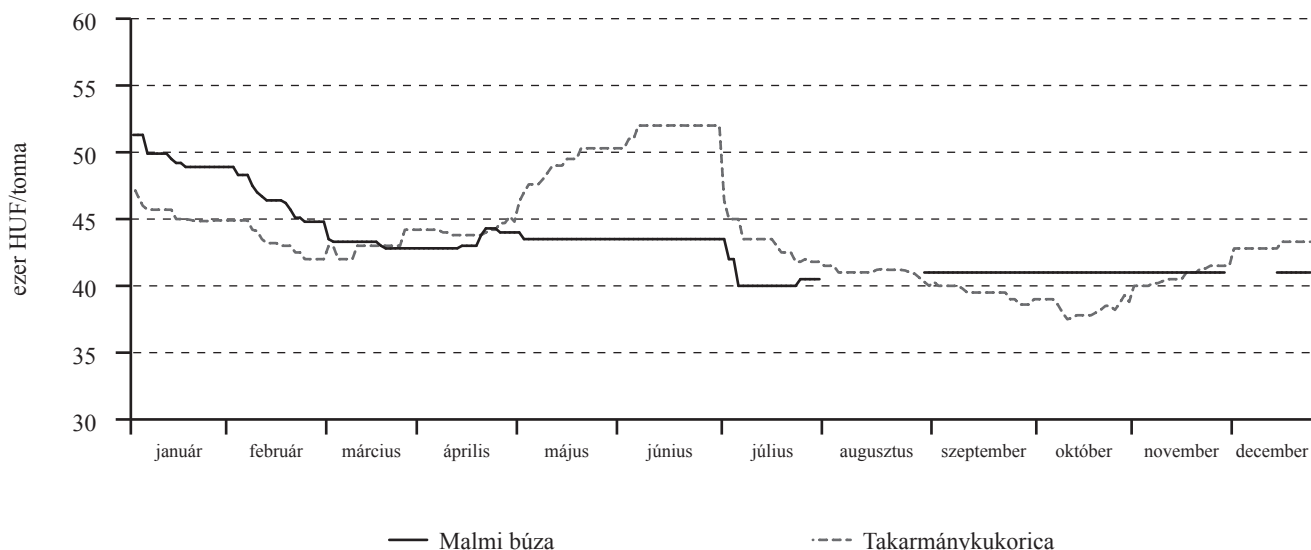
A Budapesti Értéktőzsde (BÉT) árupiaci szekciójában ugyanazok a fundamentumok (időjárás, termés, készletek) határozták meg a jegyzések alakulását, mint a chicagói és a párizsi árutőzsdéken, jóllehet a változás kevésbé volt hektikus. Ez azzal is összefügg, hogy a BÉT árupiaci szekciójának forgalma számottevően gyengült 2016-ban, aminek eredményeként az év folyamán egyes termények kereskedése hosszabb-rövidebb ideig szünetelt. A malmi búza legközelebbi

lejáratra szóló jegyzése – követve a párizsi trendet – az év eleji 51–52 ezer forint/tonna szintről 43 ezer forint/tonnáig eszkedett március közepéig, majd július elejéig 43–44 ezer forint/tonna között ingadozott. Az aratás kezdetével 40 ezer forint/tonnára esett a jegyzés, és az év hátralevő részében 41 ezer forint/tonna körül stagnált. Vételi és eladási ajánlatok hiányában a termény kereskedése két alkalommal, augusztusban és december első felében is szünetelt (4. ábra).

Az ótermésű takarmánykukorica jegyzése az év eleji 46 ezer forint/tonna szintről 42 ezer forint/tonna közelébe eszkedett március elejéig. Ezt követően június elejéig – kezdetben lassan, majd gyorsuló ütemben – 52 ezer forint/tonnára emelkedett a jegyzés, és június végéig ott stabilizálódott. A július eleji zuhanás elsősorban a határidőváltásnak tulajdonítható (júliusról szeptemberre), majd a bővülő gabonakészletek hatására a termény tőzsdei elszámolóára október közepéig folyamatosan gyengült. Az év utolsó két és fél hónapjában még 15 százalékkal erősödött a jegyzés.

Magyarországon az étkezési búza áfa és szállítási költség nélküli éves termelői ára a 2015. évtől 15 százalékkal maradt el 2016-ban, 41,2 ezer forint/tonna volt (3. melléklet). A takarmánybúza termelői ára hasonló mértékben, 14 százalékkal 38,4 ezer forint/tonnára csökkent ugyanebben az összehasonlításban. A takarmánykukorica termelői ára az egy évvel korábbival azonos, 41,4 ezer forint/tonna volt 2016-ban is. A takarmányárpa a 2015. évinél 11 százalékkal alacsonyabb áron, átlagosan 36,4 ezer forint/tonnáért cserélt gazdát. Az étkezési búza termelői ára az év eleji 48 ezer forint/tonna szintről 40 ezer forint/tonnáig esett az aratásig, és év végéig mindössze 3-4 százalékkal emelkedett. A takarmánybúza havi termelői ára 2016 első nyolc hónapjában több mint 20 százalékkal

4. ábra: A búza és a takarmánykukorica fronthavi jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén (2016)

Forrás: BÉT

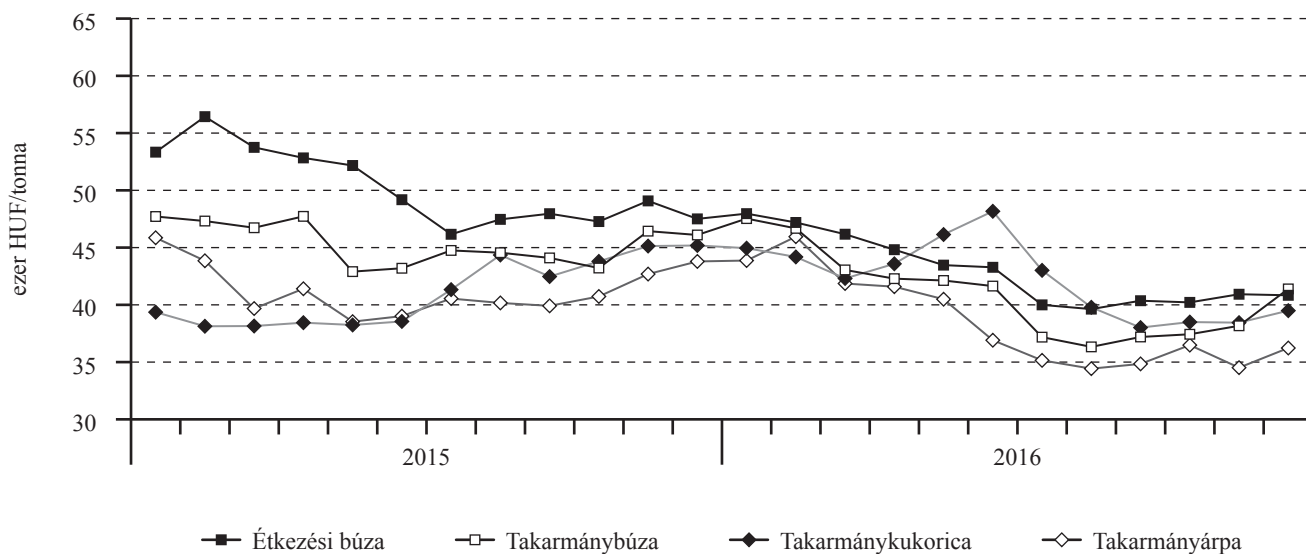
34 ezer forint/tonnára zuhant, majd az év utolsó harmadában 34-36 ezer forint/tonna körül ingadozott. A takarmánykukorica termelői ára az év első felében 4 százalékkal 48 ezer forint/tonnáig emelkedett, ám a búza aratását követően, a kenyérgabonával párhuzamosan a kukorica is veszített értékéből. Szeptemberben 38 ezer forint/tonnára süllyedt a kukorica termelői ára és az év végéig 39,5 ezer forint/tonnáig visszakorrigált (5. ábra).

A takarmánykeverékek feldolgozói értékesítési ára (áfa és szállítási költség nélkül) folyamatosan eresz-

kedett 2016-ban: a hízósertéstápé 13 százalékkal 68 ezer forint/tonnára, a brojleretápé 9 százalékkal 89 ezer forint/tonnára (6. ábra).

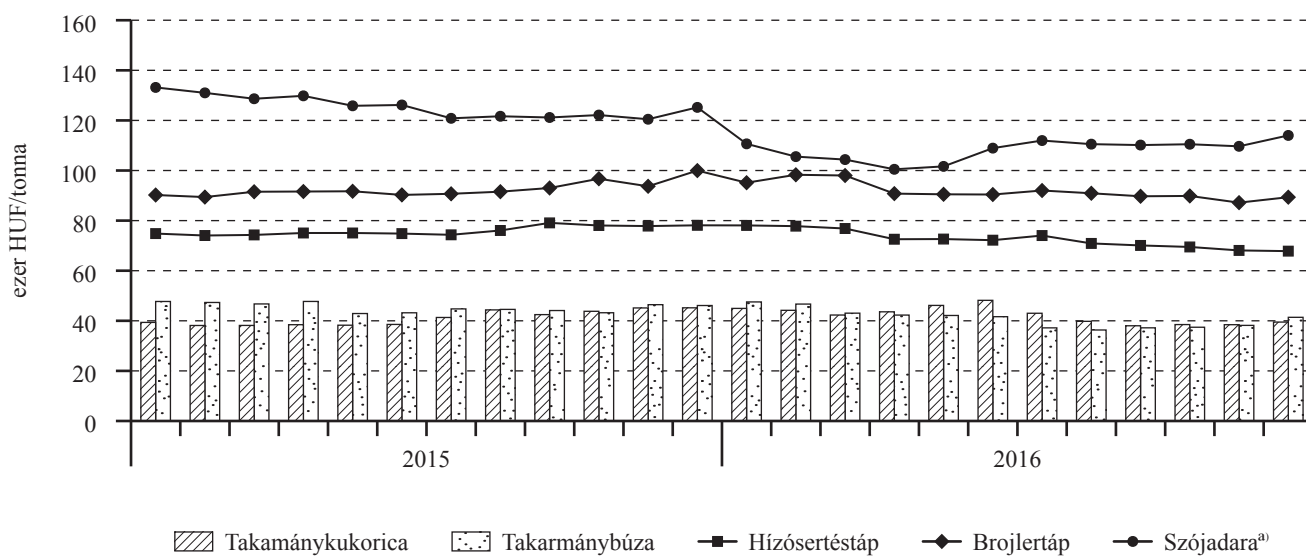
Követve az étkezési búza árának változását, a gabonaalapú termékek feldolgozói értékesítési ára éves szinten 3-6 százalékkal csökkent 2016-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva (3. melléklet). A finomliszt fogyasztói ára ugyanakkor 2 százalékkal múlt felül 2016-ban a 2015. évit (25. melléklet).

5. ábra: A gabonafélék termelői ára (2015–2016)

Forrás: AKI PÁIR

6. ábra: A gabonafélék termelői, a szójadara import- és a hízósertés-, illetve a brojleretáp feldolgozói értékesítési ára (2015–2016)

a) Határparitásos importár.

Forrás: AKI PÁIR, KSH

Olajnövény

Világ- és európai piaci tendenciák

Az Oil World (2017) a tíz legfőbb olajmag (szójabab, gyapot, földimogyoró, napraforgómag, repcemag, szezám, pálmamag, kopra, lenmag, ricinusmag) globális termését az egy évvel korábbi rekordtól 8 százalékkal nagyobbra, 552 millió tonnára becsüli a 2016/2017. gazdasági évre (3. táblázat). A termelés bővülése az olajmagok termőterületének növekedésével és az egy évvel korábbinál jobb termésátlagokkal magyarázható. Összességében 276,1 millió hektár adhat olajmagtermést a 2016/2017. gazdasági évben és az átlagos hozam 2 tonna/hektár lehet.

A kibocsátással párhuzamosan a sajtolás volumene is nő, a tíz legfőbb olajmagból az előző gazdasági évinél 4 százalékkal több, 451 millió tonna kerülhet a világ olajútjába a 2016/2017. évi szezonban. A bővülést a szójabab növekvő (+5 százalék) feldolgozása táplálja, ugyanakkor földimogyoróból, gyapotmagból, napraforgómagból, szezám, pálmamagból, lenmagból és koprából is többet használhatnak olaj előállítására, ugyanakkor a ricinusmag és a repcemag feldolgozása csökkenhet. Tekintettel a korábbi szezonok során felhalmozott készletekre, a várakozások szerint a tíz fő olajmag 2016/2017. gazdasági évi globális átmenő készlete a nagyobb mértékű felhasználás ellenére sem csökken. A zárókészlet 16 százalékos bővülése egyúttal a készlet/felhasználás mutató 2 százalékpontos javulását is eredményezheti. Elsősorban a szójabab-készletek gyarapodására lehet számítani, miközben a repcemagé apadhat. A nemzetközi kereskedelembe jutó tíz legfontosabb olajmag mennyisége 166 millió tonnára emelkedhet a 2016/2017. évi szezonban (+5 százalék).

Az Oil World (2017) a növényi olajok globális előállítását 187 millió tonnára prognosztizálja a 2016/2017. gazdasági évre vonatkozóan, ami 6 százalékkal megha-

ladná az előző szezont. Az utóbbi évekhez hasonlóan palmaolaj (64 millió tonna), szójaolaj (53 millió tonna), repceolaj (25 millió tonna) és napraforgóolaj (18 millió tonna) készül a legnagyobb mennyiségben. A világ növényolaj-felhasználása várhatóan 2 százalékkal 186 millió tonnára emelkedik ugyanebben az összehasonlításban, a zárókészlet számottevően nem változik.

Szójabab

A 2016-os naptári év elején aratták a déli félteke 2015/2016. gazdasági évi szójababtermését. A két legnagyobb termelőnél, Brazíliában és Argentínában a kibocsátás 10 százalékkal 151 millió tonnára esett, ami a globális kibocsátás felét jelentette (Oil World, 2017).

A 2016/2017. gazdasági évben újabb rekordmennyiségű szójababot, globálisan 343 millió tonnát takarítanak be a gazdák (Oil World, 2017), ami 10 százalékkal több az egy évvel korábbinál. Az északi félteke termelését 161 millió tonna (+11 százalék), a déliét 182 millió tonna (+9 százalék) körül várják. Úgy tűnik, a főbb szójatermelő országok közül az USA, Brazília és Argentína egyaránt növelheti kibocsátását az előző gazdasági évihez viszonyítva. Noha a szójabab 80 millió tonnás globális nyitókészlete 4 százalékkal kisebb volt 2016 szeptemberében az egy évvel korábbinál, a valaha volt legnagyobb termésnek köszönhetően a kínálat soha nem látott nagyságúra, 423 millió tonnára (+7 százalék) duzzadhat a folyó évi szezonban. Az olajutókban várhatóan 282 millió tonna terményt dolgoznak fel (+4 százalék), az egyéb felhasználásra kerülő szójabab mennyisége pedig 2 millió tonnával 46 millió tonnára növekszik. A felhasználást felülmúló termelésnek köszönhetően 2017. augusztus végén az egy évvel korábbinál 18 százalékkal több, azaz 95 millió tonna szójabab maradhat a tárolókban. A globális készlet/felhasználás mutató az egy évvel korábbihoz képest előreláthatóan 3,5 százalékponttal 29 százalékra

3. táblázat: A tíz legfőbb olajmag globális mérlege

	millió tonna	
	2015/2016. gazdasági év	2016/2017. gazdasági év
Nyitókészlet	97,4	93,6
Termelés	510,3	551,6
Import	157,7	165,2
Forrás	607,7	645,2
Felhasználás	514,1	536,8
Export	158,3	166,3
Zárókészlet	93,6	108,5
Készlet/felhasználás, %	18,2	20,2

Forrás: Oil World

nő (4. táblázat). Az egy évvel korábbinál 4 százalékkal több, azaz 140 millió tonna szójabab fordulhat meg a világpiacra a 2016/2017. évi szezonban.

A világ elsőszámú szójababtermelőjénél, az Amerikai Egyesült Államokban az egy évvel korábbi jócskán meghaladó mennyiségű, 117 millió tonna terményt takarítottak be 2016-ban, ami mindenkorinak számít. Az Oil World (2017) az észak-amerikai ország szójababexportjának 7 százalékos növekedését prognosztizálja a 2016/2017. gazdasági évre, vagyis 57 millió tonnát szállíthat a világpiacra. A kivitel élénkülése ellenére az USA ismét a második helyre szorul a vezető szójababexportőrök rangsorában, tekintettel arra, hogy a várakozások szerint Brazília is növeli a kivitelét. Az USA-ban a zárókészlet annak ellenére kétszereződhet meg (11 millió tonnára) a 2016/2017. évi szezon végére, hogy a szakértők a teljes felhasználás 3 százalékos növekedésére (56 millió tonnára) számítanak.

A 2016/2017. gazdasági évi globális szójababtermésre vonatkozó előrejelzéseket bizonytalanná teszi, hogy a világtermelés felét adó két dél-amerikai országban, Argentínában és Brazíliában 2017 tavaszán fejezik be a betakarítást. A 2017. márciusi prognózisok Brazíliában az újabb rekordtermést sem tartották kizártnak, és Argentínában is a kibocsátás növekedését vetítették előre, így előbbinél 108,5 millió tonnát, utóbbinál 56 millió tonnát jeleztek. Tekintettel arra, hogy a 2015 decemberében hivatalba lépett új argentin elnök exportkönnyítő intézkedésének (Stummer, 2016) következő lépcsőjét, vagyis a szójabab exportvámjának 30 százalékról további 5 százalékponttal való csökkentését pénzügyi okokra hivatkozva elhalasztották 2016-ban, Argentína 2016/2017. gazdasági évi kivitele 6 százalékkal 9 millió tonnára mérséklődhet. Eközben Brazíliáé 7 százalékkal 58 millió tonnára nőhet. Amennyiben a márciusi termésvárakozások realizálódnak, Brazíliában a zárókészlet 40 százalékos bővülése (28 millió tonnára) sem elképzelhetetlen az

elemzők szerint. Argentínában a már így is bőséges tartalékok 5 százalékkal tovább nőhetnek, 31 millió tonna szójabab maradhat raktáron a szezon végén.

A termelés növekedésének és a világpiaci forgalom élénkülésének fő hajtóereje továbbra is Kína növekvő szójababigénye. Kína szójabab-felhasználása – első sorban a húsfogyasztás növekedésével összefüggő állatállomány-bővülés miatt – dinamikusan nőtt az elmúlt évtizedben. Az ország importszójababtól való függőségét a feldolgozás növekedése erősíti, miközben babtermelése továbbra is alacsony szintű: a 2016/2017. gazdasági évben 12 millió tonnát takarítottak be (+11 százalék) (Oil World, 2017). Ezzel szemben a folyó évi szezonban 82 millió tonna szójababot dolgozhatnak fel az olajmalmok, így az ázsiai ország jelentős mennyiségű behozatalra szorul a 2016/2017. gazdasági évben is, 88 millió tonnát (+5 százalék, rekord) importálhat. Kína a világ legnagyobb szójababimportőreként a nemzetközi forgalomba kerülő szójabab közel kétharmadát vásárolja évente, jórészt Brazíliából és az USA-ból.

Az Európai Unióban a fehérjenövények termesztését ösztönző támogatásoknak köszönhetően jelentősen nőtt a szójabab termőterülete 2015-ben. Bár az uniós termés 24 százalékkal 2,3 millió tonnára emelkedett ekkor, sok termelő csalódott a 2015. évi szójatermesztés eredményességében (az uniós hozam 15 százalékkal 2,6 tonna/hektárra gyengült), ami visszavetette a gazdák következő évi vetési kedvét. A Stratégie Grains (2017b) szerint 2016-ban 5 százalékkal 831 ezer hektárra zsugorodott a növény termőterülete. Ezt kompenzálta a hektáronkénti átlagtermés 12 százalékos (2,9 tonna/hektárra) javulása, így a kibocsátás 6 százalékkal 2,4 millió tonnára bővült. Ez azonban továbbra is csupán a töredékét fedezi a belpiaci szükségletnek. Az unió vezető szójababtermelőjének számító Olaszországban a 2015. évihez hasonlóan 2016-ban is 1,1 millió tonna szójababot takarítottak be a gazdák. Kibocsátásban tőle messze elmaradt a második és har-

4. táblázat: A szójabab és a szójadara globális mérlege

	Szójabab		Szójadara	
	2015/2016. gazdasági év	2016/2017. gazdasági év	2015/2016. gazdasági év	2016/2017. gazdasági év
Nyitókészlet	83,98	80,48	8,16	7,85
Termelés	311,56	342,97	213,19	222,76
Import	133,69	139,54	66,21	67,29
Forrás	395,54	423,45	221,35	230,61
Felhasználás	315,06	328,35	213,35	221,73
Export	134,56	140,57	66,36	67,35
Zárókészlet	80,48	95,10	7,85	8,82
Készlet/felhasználás, %	25,5	29,0	3,7	4,0

Forrás: Oil World

madik legnagyobb termelő tagország, Franciaország és Románia, ahol 339 ezer tonna (+1 százalék), illetve 258 ezer tonna (+23 százalék) volt a termés. Magyarország 178 ezer tonna termelésével (+21 százalék) negyedik a rangsorban. Az unió szójababtermelése előreláthatóan a belpiaci feldolgozás 16,5 százalékát fedezi a 2016/2017. gazdasági évben, ezért további 13,5 millió tonna szójabab érkezik harmadik országokból, döntően Brazíliából (40 százalék részesedés), az USA-ból (34 százalék) és Kanadából (9 százalék). Az állattenyésztés teljes szükségletének fedezése érdekében a közösségben előállított 11,5 millió tonna szójadara mellé még 20,5 millió tonna behozatala szükséges, főként Argentínából (49 százalék) és Brazíliából (38 százalék).

A világ szójadara-előállítás 223 millió tonna körül (+4 százalék) valószínűsíthető a 2016/2017. évi szezonban (Oil World, 2017). A dara világpiaci forgalma a 2016 októbere és 2017 szeptembere közötti időszakban 67 millió tonnára emelkedhet, ez az egy évvel korábbinál közel 1 millió tonnával több lenne. Az elemzők a szójaolaj előállítását és felhasználását egyaránt 53 millió tonnára (+4, illetve +3 százalék) jelzik, és előreláthatóan 12 millió tonna termék cserélhet gazdát a nemzetközi piacon a folyó gazdasági évben. A szójaolajkészletek világszinten várhatóan 5,3 millió tonna körül maradnak.

Napraforgómag

A napraforgómag globális kibocsátása a vetésterület és a hektáronkénti hozam növekedése miatt 12 százalékkal 47,5 millió tonnára (rekord!) nőhet a 2016/2017. gazdasági évben (Oil World, 2017). Az olajipari felhasználás 42,5 millió tonnára (+13 százalék), a külkereskedelemben jutó mennyiség 2,5 millió tonnára (+19 százalék) emelkedhet, miközben a zárókészlet is 3,2 millió tonnára (+3 százalék) duzzadhat.

Világszinten 17-18 millió tonna napraforgóolajat állíthatnak elő az olajmalmok és a felhasználást is ugyanennyire jelzik a szakértők (5. táblázat). A legnagyobb olajexportőrök Ukrajna és Oroszország maradnak, az importőrök között első helyen India áll, majd az EU és Kína következik a sorban.

A napraforgómag-termelés szempontjából piacvezető Ukrajnában az előző évinél 16 százalékkal több, azaz 14 millió tonna, míg a második legnagyobb termelő Oroszországban 11 millió tonna (+13 százalék) napraforgómagot takarítottak be a gazdák 2016-ban. A két fekete-tengeri országban szinte a teljes olajmagtermés belföldön kerül feldolgozásra. Az Oil World (2017) szerint Ukrajnában 5,8 millió tonnára (+16 százalék), Oroszországban 4,4 millió tonnára (+12 százalék) nőhet a napraforgóolaj kibocsátása a 2016/2017. gazdasági évben. Az Ukrajnában előállított olaj 90 százalékát az ország határain kívül értékesítik, ami a 2016/2017. évi szezonban 5,3 millió tonnát tehet ki. Oroszországban évente 2,2-2,3 millió tonna igény jelentkezik a napraforgóolaj iránt, amit a belföldi olajmalmok könnyen kiszolgálnak. Emellett jócskán jut exportra is, amelyet a 2016/2017. gazdasági évben 2 millió tonnára (+21 százalék) jeleznek a szakértők. A két fekete-tengeri ország együttesen a napraforgóolaj nemzetközi forgalmának háromnegyedét bonyolítja.

Az Európai Unió napraforgómag-termelésének 8 százalékos növekedéséhez elsősorban a hektáronkénti hozam 9 százalékos javulása járult hozzá, miközben a növény termőterülete alig változott 2016-ban a 2015. évihez képest. A Stratégie Grains (2017b) szerint a 4,1 millió hektárról 2 tonna/hektár átlagtermés mellett 8,3 millió tonna napraforgómagot takarítottak be a gazdák. A legfőbb termelő tagországokban – sorrendben Magyarországon, Romániában és Bulgáriában – egyenként 1,8-1,9 millió tonna napraforgómag termett. A franciaországi termelés 1,2 millió tonna körül maradt ezzel egy időben. A várakozások szerint az unió nap-

5. táblázat: A napraforgómag és a napraforgóolaj globális mérlege

millió tonna

	Napraforgómag		Napraforgóolaj	
	2015/2016. gazdasági év	2016/2017. gazdasági év	2015/2016. gazdasági év	2016/2017. gazdasági év
Nyitókészlet	3,07	3,12	1,95	1,98
Termelés	42,44	47,53	15,86	17,82
Import	2,11	2,53	8,37	9,60
Forrás	45,51	50,65	17,81	19,80
Felhasználás	42,39	47,45	15,74	17,50
Export	2,14	2,51	8,46	9,65
Zárókészlet	3,12	3,20	1,98	2,24
Készlet/felhasználás, %	7,4	6,7	12,6	12,8

Forrás: Oil World

raforgómag-exportja 4 százalékkal 411 ezer tonnára nő a 2016/2017. gazdasági évben, ugyanakkor az import a másfélszeresére emelkedhet, közel 800 ezer tonna érkezik a harmadik országokból (Stratégia Grains, 2016b, 2017b). Az EU-ban így 7,2 millió tonna napraforgómagot fordíthatnak olaj előállítására a 2016/2017. évi szezonban, az egy évvel korábbinál 5 százalékkal többet. Ez 3 millió tonna olaj előállítására elegendő, holott az uniós igény 4,2 millió tonnára tehető, aminek fedezéséhez, továbbá a tartalékok szinten tartásához 1,5 millió tonna napraforgóolaj behozatala szükséges.

Az Oil World (2017) a déli félteke legnagyobb napraforgómag-termelő országának, Argentínának a 2016/2017. gazdasági évi napraforgómag-termését 3,3 millió tonnára becsüli, ami 17 százalékkal múltna felül az előző szezon kibocsátását. A kínálat bővülése miatt a dél-amerikai ország napraforgóolaj-termelése 5 százalékkal 1,2 millió tonnára emelkedhet, és ennek felét exportálhatja a folyó évi szezonban.

Repcemag

Az Oil World (2017) világszinten 62,8 millió tonna repcemagtermést jelez a 2016/2017. gazdasági évre, ami az előző szezon kibocsátását 2 százalékkal múltna alul (6. táblázat). Bár az átlagtermés kissé javult, a növény termőterülete 3 százalékkal zsugorodott egy év alatt. A termelés mérséklődése miatt az egy évvel korábbinál 1 százalékkal kevesebb, közel 61 millió tonna mag juthat olajipari feldolgozásra. A termés nemzetközi forgalma élénkülhet, aminek Kína csökkenő termelése a fő hajtóereje: összesen 15,7 millió tonna termés fordulhat meg a világpiacra a 2016/2017. gazdasági évben. Kanada külpiaci részesedése 10,7 millió tonna exporttal 68 százalékra csökkenhet, miközben Ausztráliáé 20 százalékra nőhet. Ukrajna exportpiaci részesedése 1,1 millió tonnával 7 százalék marad. Az importőrök oldaláról Kína behozatala 4,3 millió tonnára (+7 százalék), az Európai Unióé 11 százalékkal 3,8 millió tonnára emelkedhet (Stratégia Grains, 2017b). A szakértők

szerint a repcemag globális zárókészlete 6 százalékkal 5,8 millió tonnára apadhat a szezon végére.

Az Oil World (2017) szerint 25 millió tonna (–1,5 százalék) repceolajat állíthatnak elő világszerte a 2016/2017. évi szezonban. A repceolaj iránti globális kereslet – a 4 százalékos visszaesés ellenére – felülmúlhatja a termelést, azonban az előző szezon készleteinek felhasználásával biztosítható a teljes igény, jóllehet a zárókészlet 19 százalékkal 3,8 millió tonnára csökkenhet. A legnagyobb olajexportőr Kanada marad, az importőrök között pedig első helyen az USA állhat.

A világ vezető repcemagtermelőjénél, az Európai Unióban – az átlaghozam (3,4 tonna/hektár) és a termőterület (6,5 millió hektár) csökkenése miatt – az egy évvel korábbinál 8 százalékkal kevesebb, azaz 20 millió tonna repcemagot takarítottak be a gazdák 2016-ban (Stratégia Grains, 2017b). Ez a világtermelés harmadát jelenti. Franciaországban az enyhe és csapadékos téli időjárás segítette a termést veszélyeztető kártevők túlélési esélyeit és felszaporodását. Ezen kívül a tartós tavaszi lehűlés okozta késői virágzás is a hozam és végső soron a termés gyengülését eredményezte, így 2016-ban az egy évvel korábbinál 11 százalékkal kevesebb, 4,7 millió tonna repcemag termett itt. A korábban piacvezető Németország 2016. évi eredménye (–8 százalék, 4,6 millió tonna) már második éve csupán a második helyre elegendő a termelők rangsorában. Lengyelországban 24 százalékkal 2,2 millió tonnára, az Egyesült Királyságban 30 százalékkal 1 millió tonnára esett a termelés. A hozamok javulása és a terület növekedése egyaránt hozzájárult ahhoz, hogy Romániában 58 százalékkal 1,6 millió tonnára, a Cseh Köztársaságban 8 százalékkal 1,4 millió tonnára nőtt a kibocsátás. Annak ellenére, hogy a világon a legtöbb repcemagot az unióban termelik, a 20 millió tonna termés nem nyújt elegendő fedezetet az olajmalmok igényeihez. Noha az EU-ban olaj-előállításra az egy évvel korábbinál 2 százalékkal kevesebb, 23,3 millió tonna magot használhatnak fel a 2016/2017. gazdasági évben, a 3,8 millió tonnára jelzett import (+11 száza-

6. táblázat: A repcemag és a repceolaj globális mérlege

	Repcemag		Repcelaj	
	2015/2016. gazdasági év	2016/2017. gazdasági év	2015/2016. gazdasági év	2016/2017. gazdasági év
Nyitókészlet	6,09	6,21	6,33	4,72
Termelés	64,04	62,80	25,32	24,93
Import	14,55	15,57	4,31	4,38
Forrás	70,13	69,01	31,65	30,50
Felhasználás	63,92	63,17	26,97	25,82
Export	14,15	15,66	4,28	4,41
Zárókészlet	6,21	5,84	4,72	3,80
Készlet/felhasználás, %	9,7	9,2	17,5	14,7

Forrás: Oil World

lék) az olajipari és az egyéb célú felhasználás, valamint a készletek szinten tartása érdekében is szükséges. A behozatal csaknem kétharmadát Ausztrália, további 21 százalékat Ukrajna biztosítja. Az előállított 9,8 millió tonna repceolaj teljes egészében az Európai Unióban kerül felhasználásra.

Kanadában a hozam 8 százalékos javulásának köszönhetően – a terület zsugorodása ellenére – a canola kibocsátása 6 százalékkal 19,4 millió tonnára nőtt a 2016/2017. gazdasági évben (Oil World, 2017). A belső feldolgozásra szánt 8,9 millió tonna (+3 százalék) mellett a világ elsőszámú repcemagexportőreként 10,7 millió tonnát (+5 százalék) helyezhet el külföldön, elsősorban Kínában, Japánban és Mexikóban (IGC, 2017b). Az észak-amerikai ország a jelentős mennyiségű mag mellett az évente előállított 3,7-3,9 millió tonna repceolaj háromnegyedét exportálja, ezzel a repceolaj-exportőrök között is vezető szerepet tölt be.

Az európai piac szempontjából meghatározó két ország, Ukrajna és Ausztrália repcemagtermésének jelentős részét exportálja. Ausztráliában a termőterület növekedése és a hektáronkénti termésátlag jelentős javulása miatt az előző szezonban betakarítottnál 43 százalékkal több, 4,2 millió tonna canolatermést jeleznek az elemzők a 2016/2017. gazdasági évre (Oil World, 2017), ebből 3,2 millió tonnát exportálhatnak, jórészt az Európai Unióba (70 százalék). Ukrajna repcemagtermelése a termőterület nagymértékű zsugorodása miatt 34 százalékkal 1,3 millió tonnára csökkent 2016-ban, a szovjet utódállamban ugyanis a 2015. őszi vetés idején uralkodó rendkívül száraz időjárás miatt a tervezettnél kisebb területen vetették el a repcemagot, ami alapvetően csökkentette a 2016. évi kibocsátást. Ennek ellenére a kivitel akár meg is haladhatja az előző szezonét, hiszen a belpiaci felhasználás marginális. Az 1,1 millió tonnára rúgó kivitel elsődleges célpiaca a Stratégie Grains (2017b) szerint továbbra is az Európai Unió lesz.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Magyarországon 2016 a rekordok éve volt a napraforgómag-termesztés szempontjából, hiszen a valaha volt legnagyobb területről (629 ezer hektár), soha nem tapasztalt hozam mellett (3 tonna/hektár) 1,87 millió tonna termést takarítottak be a gazdák, ami mindenkor rekord. Mindemellett a hazai átlagtermés világszínvonalon számított.

A KSH adatai szerint repcemagot az előző évihez viszonyítva 16 százalékkal nagyobb területről, 257 ezer hektárról takarítottak be a gazdák 2016-ban, ez 24 százalékkal haladta meg a 2011–2015. évek átlagát.

Az egy évvel korábbihoz viszonyítva 28 százalékkal nőtt a hozam, hektáronként átlagosan 3,44 tonna termett, a betakarított termés így 49,4 százalékkal 882 ezer tonnára bővült 2016-ban, ez a mennyiség 60 százalékkal múlta felül az ötéves átlagot.

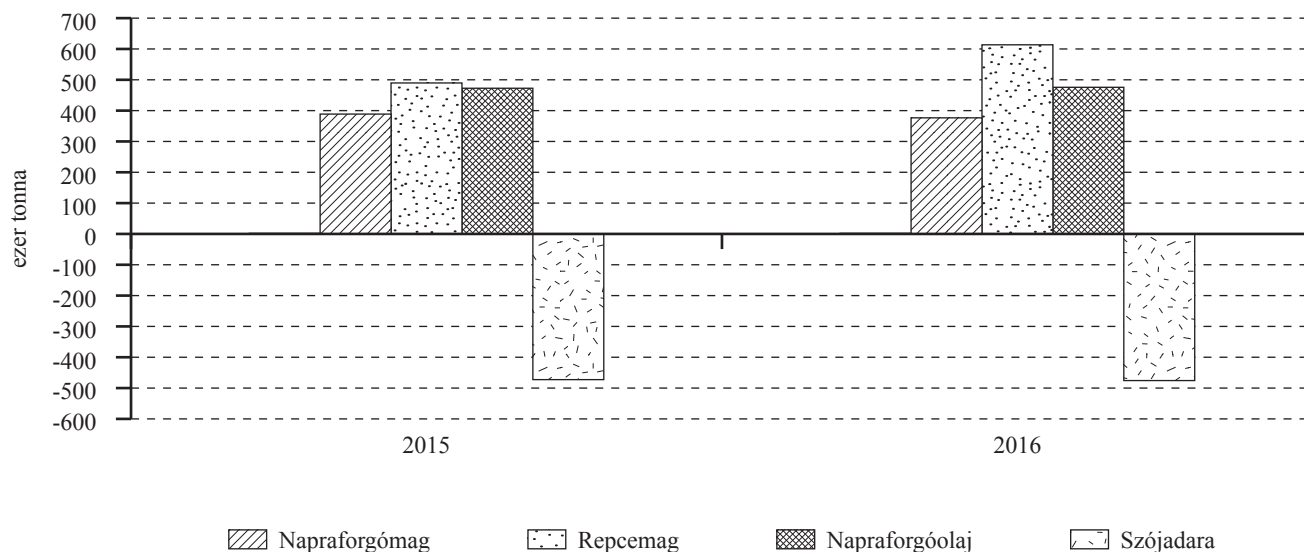
A 2015-ben bevezetett termeléshez kötött közvetlen támogatás ösztönözte a gazdákat a szójabab vetésére. Ennek keretében ugyanis a szemes fehérjenövények – köztük a szójabab – termesztéséhez évi 13,5 millió euró (~4 milliárd forint) támogatás fizethető ki a Közös Agrárpolitika (KAP) 2015–2020 közötti költségvetési időszakában. A KAP 2015-től életbe lépett fehérje-programjának és a Duna menti régiók együttműködésének (Donau-Soja program) célja a szójatermesztés felfuttatása Európában. Ennek eredményeként várhatóan Magyarországon is tovább nő a szójatermő területek nagysága annak ellenére, hogy 2016-ban az előző évi csatlódás eredményeként 61 ezer hektárra csökkent a növény termőterülete. A hozam jelentős javulása mellett 178 ezer tonna bab, az egy évvel korábbinál 21 százalékkal több termett, ami rekordnak tekinthető. Szakértők szerint az ország szójatermelési potenciálja messze nincs kihasználva, és akár 120 ezer hektárra is növelhető a vetésterület, amelyről évente legalább 250-300 ezer tonna szójababot lehetne betakarítani, ami a hazai szójadara-szükséglet harmadát-felét fedezné.

Bel- és külpiazi értékesítés

A KSH adatai szerint Magyarországon a napraforgómag felvásárlása a 2015. évinél 7 százalékkal kevesebb, 770 ezer tonna volt 2016-ban. Az év első felében fokozatosan csökkent a belpiaci forgalom és júliusra elapadtak a készletek. A 2016. január–augusztus közötti időszakban 34 százalékkal lanyhult a belpiaci kereskedelem 2015 azonos időszakához viszonyítva. A teljes 2016. évi forgalom 86 százaléka, azaz 660 ezer tonna 2016 utolsó harmadában cserélt gazdát. A kereskedelem szeptemberben és októberben csúcspontot ért el, amikor közel 556 ezer tonna termény fordult meg a piacon. Ami az exportot illeti, az egy évvel korábbinál 3 százalékkal kevesebbet, 377 ezer tonnát helyeztünk el a külföldi piacainkon (7. ábra). A szállítmányok 34 százaléka Németországba, 19 százaléka Hollandiába irányult, emellett Ausztria és Olaszország egyaránt 11 százalékkal, Belgium 10 százalékkal részesedett a külpiazi értékesítésből. Magimportunk 32 százalékkal 154 ezer tonnára csökkent ugyanakkor, ennek kétharmada Romániából és Szerbiából érkezett. A napraforgóolajból a 2015. évihez hasonló volumen, 476 ezer tonna talált vevőre a nemzetközi piacon.

Magyarország repcemagexportja a nagyobb kínálat következtében 27 százalékkal 613 ezer tonnára nőtt, amelynek 52 százaléka Németországba, 32 százaléka pedig Ausztriába került. Repceolajexportunk alul-

7. ábra: Egyes olajnövények és származékaik külkereskedelmének egyenlege (2015–2016)

Forrás: KSH

múlta az importunkat, 26 ezer tonnát szállítottunk ki, miközben 42 ezer tonna érkezett külföldről.

Magyarország szójadaraimportja 10 százalékkal 485 ezer tonnára nőtt 2016-ban az előző évihez viszonyítva (4. melléklet). A szójadara elsősorban Brazíliából és az USA-ból érkezett Szlovénia, Németország és Hollandia tengeri kikötőin keresztül.

A piaci árak tendenciája

Az árutőzsdéken az olajmagvak és származékaik jegyzését alapvetően a készletek és a főbb termelő és exportőr országok 2016. évi terméskilátásai, valamint a növényi olajok iránti globális kereslet alakították 2016-ban.

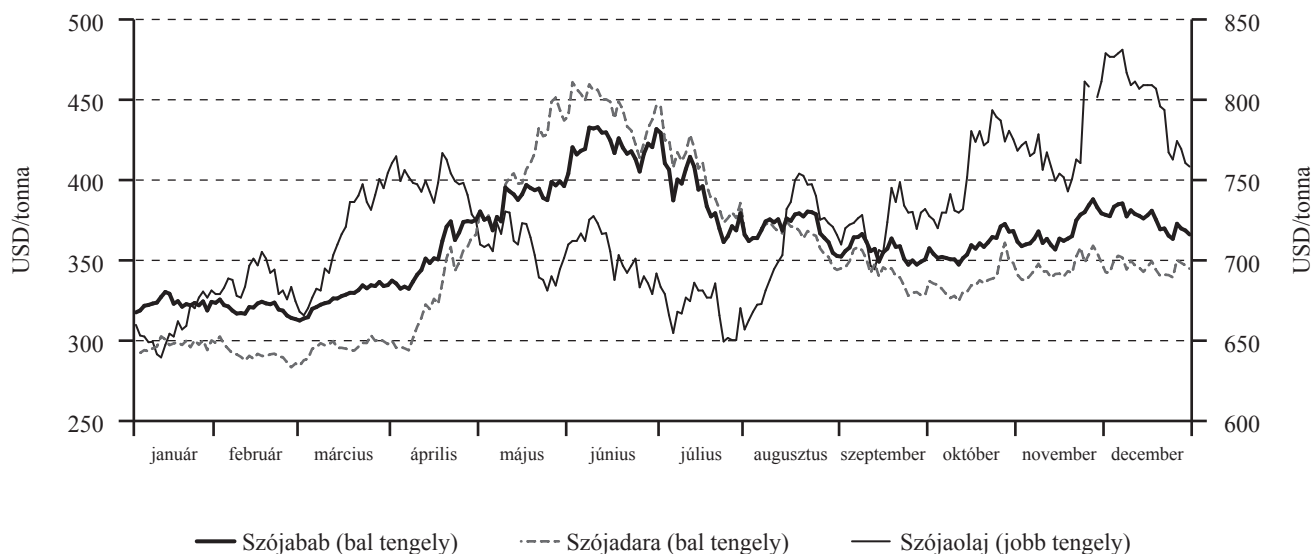
A szójabab fronthavi jegyzése 310–330 dollár/tonna között hullámzott a chicagói árutőzsdén 2016 első két hónapjában. Ezt követően – az észak-amerikai készletbőség ellenére – a romló dél-amerikai 2015/2016. gazdasági évi terméskilátások, valamint az USA-ban a vetés körüli bizonytalanságok áremelő hatása érvényesült a piacon. A folyamatot csak fokozta a kőolaj világpiaci árának erősödése és az USA szójababexportjának élénkülése a tavaszi hónapokban, és a termés fronthavi jegyzése 430 dollár/tonna fölé emelkedett Chicagóban június elejére. A braziliai újtermés piacra lépése és az északi félteke biztató, rekordkibocsátással kecsegtető 2016. évi terméskilátásai hatására 360 dollár/tonna közelébe zuhant a szójabab legközelebbi lejáratra szóló jegyzése július végéig. A 360-370 dollár/tonna szintről csak az északi félteke betakarítása mozgította ki a kurzust, amely 10-20 dollárral mérséklődött az őszi folyamán. Az USA élénkülő kivitele miatt

a szójabab fronthavi jegyzése 370-380 dollár/tonnáig visszakorrigált az év végére (8. ábra).

A szójadara fronthavi tőzsdei jegyzése – legfeljebb 30 dolláros kilengéssel – követte az alapanyag kurzusának változását a chicagói árutőzsdén 2016-ban, hol alul-, hol felülmúlva azt. A szójaolaj legközelebbi lejáratra szóló kurzusa 829 dollár/tonnával december elején érte el éves csúcsát, majd 760 dollár/tonnára zuhant az év végéig, az év elejénél 17 százalékkal magasabb szintre.

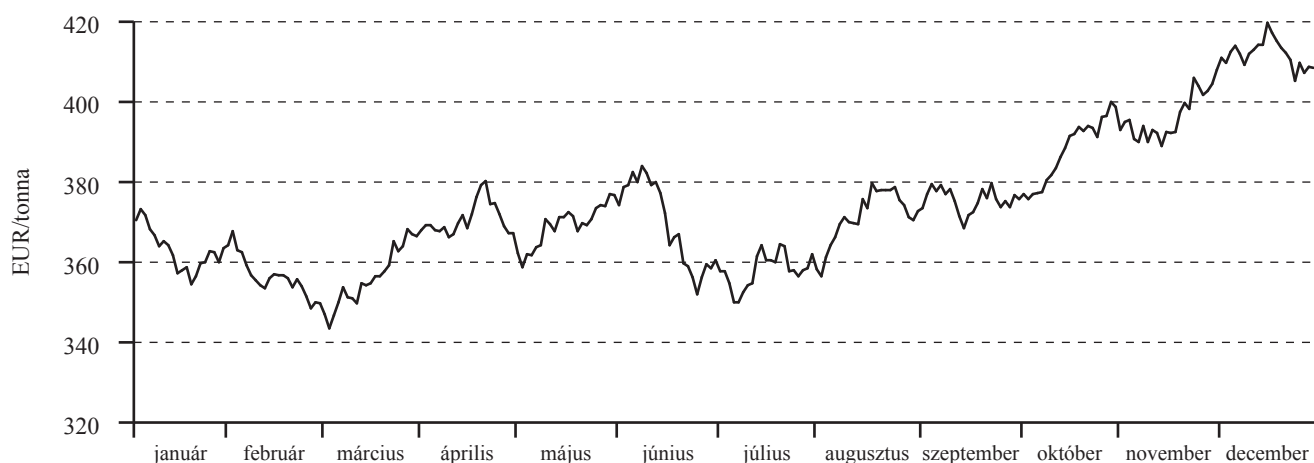
A gyenge 2015. évi uniós termés és az élénk belpiaci feldolgozás okozta készlethiány ellenére a repcemag legközelebbi lejáratra szóló jegyzése az év eleji 375 euró/tonna szintről – kisebb-nagyobb kilengésekkel kísérve – 345 euró/tonna alá ereszkedett a párizsi árutőzsdén (*Euronext/MATIF*) 2016 első két hónapjában (9. ábra). Ennek fő hajtóereje az ekkor még rekordszintűre jelzett 2015/2016. gazdasági évi szójababtermésről szóló prognózisok voltak, amihez az unió Kanadából és Ausztráliából származó canolaimportjának piaci hiányt enyhítő hatása is hozzájárult. A szójabab, a szójaolaj, valamint a pálmaolaj árának növekedése és a rendkívül aktív kanadai canolafeldolgozás egyaránt a kurzus emelkedését segítették márciustól kezdődően. A későbbiekben az európai tartalékok szűkössége és a 2016/2017. gazdasági évi terméssel kapcsolatos aggodalmak is a jegyzést erősítették. Noha a repcemag fronthavi jegyzése – terminváltás és az európai állományok megnyugtató állapota miatt – átmenetileg mérséklődött április második felében, a betakarításkor már 380 euró/tonna fölé küszört. Ezt követően a kínálat hirtelen bővülése 8 százalékos áresést okozott a párizsi árutőzsdén júniusban. A nyár végén egyértelművé vált, hogy a 2016/2017. gazdasági év már a harmadik a sorban, amikor a globális felhasználás felülmúlja a termelést, és a készletek

8. ábra: A szójabab, a szójadara és a szójaolaj fronthavi jegyzése a chicagói árutőzsdén (2016)

Forrás: CME Group

9. ábra: A repcemag fronthavi jegyzése a párizsi árutőzsdén (2016)

Forrás: Euronext/MATIF

további szűkülésének lehetősége – köztük a legnagyobb termelőnek számító EU-ban is – a jegyzés emelkedését indította el augusztustól, ami 375 euró/tonna szinten állapodott meg augusztus közepe és október eleje között. Az uniós termelők vonakodtak megválni árujuktól az emelkedő ártendencia ellenére, ezért a feldolgozók is visszafogták termelésüket, és a repceolaj árának emelkedése visszahatott az alapanyag árára is. Szintén a repcemag (és canola) jegyzésének erősödését segítette az unió – mint nettó repcemagimportőr – vártál élénkebb repcemagexportja. A kurzus az év utolsó hónapjában jócskán meghaladta a 400 euró/tonna szintet (9. ábra).

Magyarországon a repcemag fronthavi jegyzése – a párizsi trendhez igazodva – 13 százalékkal 102 ezer forint/tonnáig gyengült 2016. január–február között. Márciustól június közepéig 110 ezer forint/tonnáig visszakorrigált, majd a betakarítást követően 102–104

ezer forint/tonna sávban stabilizálódott augusztus közepéig. Szeptemberben már ismét 107 ezer forint/tonna szinten jegyezték a terményt, és ez egészen a novemberi kurzus kivezetéséig – azaz október végéig – így maradt. Vételi és eladási ajánlat hiányában ezt követően a termény kereskedése szünetelt a BÉT-en (10. ábra).

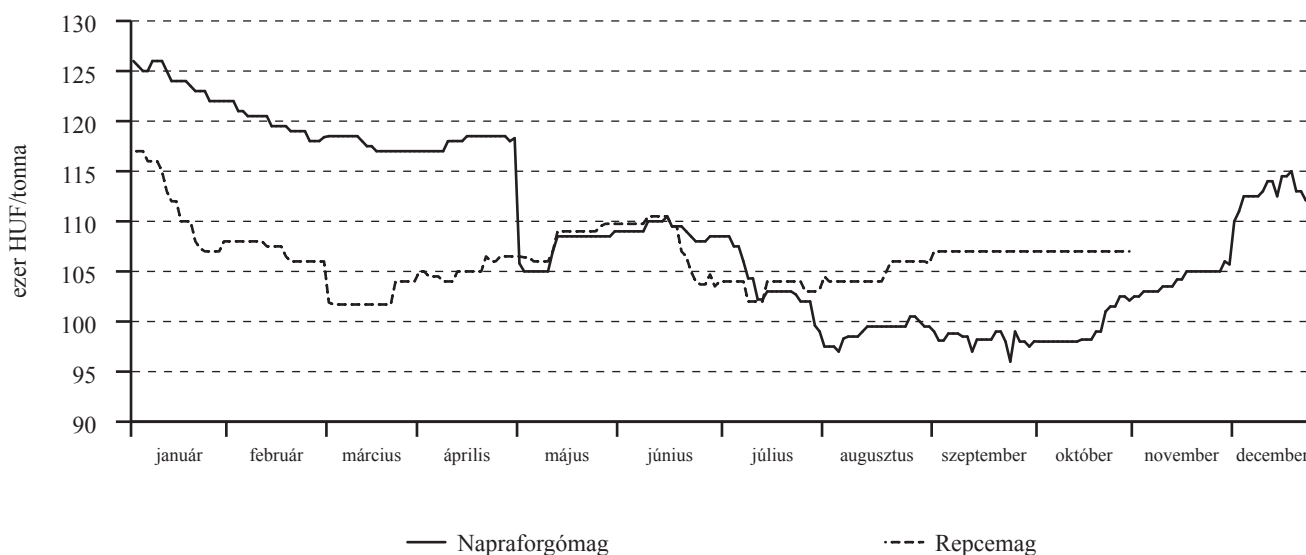
A napraforgómagot nem jegyzik a nemzetközi jelentőségű árutőzsdéken. A magyarországi árak első-sorban más olajmagvak és a növényolajok határidős jegyzéseire (szója, repce), valamint a feldolgozott termék fekete-tengeri és rotterdami exportáraihoz igazodnak. A BÉT-en 2016 első hónapjaiban még a 2015. évi napraforgómaggal is kereskedhettek a pénzügyi befektetők, amelynek jegyzése a január eleji 125 ezer forint/tonnáról 117-118 ezer forint/tonnára ereszkedett az áprilisi kivezetésig. Ezt követően már csak a 2016.

évi termésre lehetett szerződést kötni, májusban és júniusban az ótermésnél 8-11 százalékkal alacsonyabb árszinten. Az olajmagkészletek bővülése (repcse betakarítása) és az ígéretes 2016/2017. gazdasági évi napraforgómag-terméskilátások már a betakarítás előtt nyomást gyakoroltak a piacra és augusztusban 100 ezer forint/tonna alá süllyedt a termék legközelebbi lejáratra szóló jegyzése a BÉT-en. Az év utolsó harmadában azonban a repcemag szűkös kínálata és élénk feldolgozása miatt indult árrali begyűrűzött a napraforgómag hazai jegyzésébe is, így az a 115 ezer forint/tonnát megközelítő szinten zárta az évet (10. ábra).

Magyarországon az AKI PÁIR adatai szerint a napraforgómag a 2015. évinél átlagosan 3 százalékkal volt

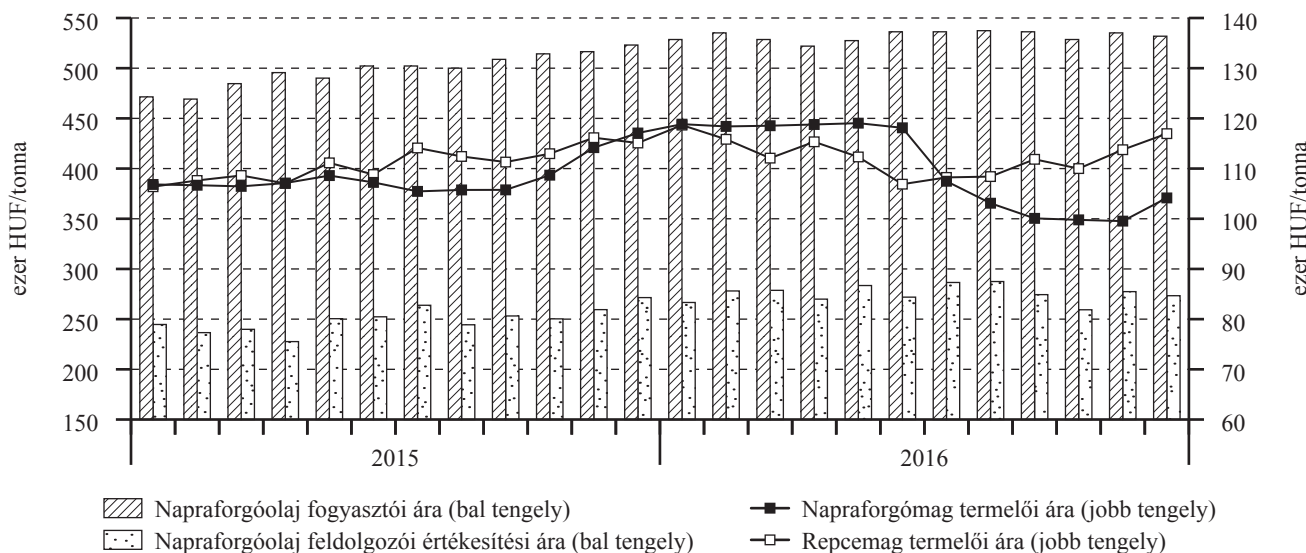
olcsóbb 2016-ban: a termék áfa és szállítási költség nélküli éves termelői ára 104,6 ezer forint/tonna volt. Kisebb mértékben változott a repcemag termelői ára: 2,5 százalékkal 109,5 ezer forint/tonnára mérséklődött egy év alatt. Az alapanyagok árának gyengülése ellenére a feldolgozott termékek közül a nyers és a finomított napraforgóolaj értékesítési ára 3 és 5 százalékkal 232 és 286 ezer forint/tonnára nőtt. Eközben a napraforgódara feldolgozói értékesítési ára 1,5 százalékkal 58,7 ezer forint/tonnára csökkent (5. melléklet). A napraforgóolaj fogyasztói ára az év elején 522–537 forint/kilogramm között ingadozott 2016-ban (11. ábra), az éves átlagára 484 forint/liter volt, 7 százalékkal felülmúlva az előző évi átlagárát (25. melléklet).

10. ábra: A napraforgó- és a repcemag fronthavi jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén (2016)

Forrás: BÉT

11. ábra: A napraforgó- és a repcemag termelői, a finomított napraforgóolaj feldolgozói értékesítési és fogyasztói ára (2015–2016)

Forrás: BÉT

Cukor

Világ- és európai piaci tendenciák

A világ cukorkibocsátása a Czarnikow (2016) szerint 172,9 millió tonna, az ABARES (2016) szerint 174 millió tonna volt a 2015/2016. gazdasági évben. A globális export 2,1 millió tonnával nőtt, míg a zárókészlet 74,4 millió tonnára csökkent a 2015/2016. évi szezon végére az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A cukor globális készlet/felhasználás mutatója az egy évvel korábbi 45 százalékról 3,7 százalékponttal csökkent, vagyis 41,3 százalékon zárta a 2015/2016. gazdasági évet (ABARES, 2016).

Az ABARES a magas cukorárak miatt a cukorrépával és a cukornáddal hasznosított terület növekedésére számít 2017-ben, ezért a globális cukortermelés 177 millió tonna lehet a 2016/2017. évi szezonban. Az USDA (2016b) 170 millió tonnára becsüli a cukorkibocsátást, ami enyhe többletet jelentene az előző gazdasági évihez viszonyítva. A Czarnikow (2016) szerint 177,8 millió tonnára nőhet a kibocsátás a 2015/2016. gazdasági évben előállított 172,9 millió tonnáról. Az ABARES (2016) és az USDA (2016b) Indián és Thaiföldön kívül mindenütt a kibocsátás növekedésére számít, a Czarnikow (2016) szerint azonban az előző két régió kivételével még Közép-Amerikában és Dél-Afrikában is mérséklődhet a kibocsátás.

Az ABARES (2016) szerint a globális cukorfogyasztás 3 millió tonnával 183,9 millió tonnára nőhet a 2016/2017. évi szezonban, a fogyasztás 6,9 millió tonnával haladhatja meg a kibocsátást. Az USDA (2016b) szakértői 174 millió tonnára becsülik a globális fogyasztást, ami 2,6 millió tonnával lenne magasabb a termelésnél. A Czarnikow (2016) a 177,8 millió tonnás cukortermelés mellett 9,3 millió tonnás deficittel számol, mivel a várható felhasználást 187,1 millió tonnára becsüli a 2016/2017. évi szezonra.

A kibocsátás és a fogyasztás között mutatkozó deficitet már az elmúlt évben is a raktári készletekből kellett fedezni, és ez várhatóan a folyó gazdasági évben is így lesz, ezért a szakmai szervezetek a globális készletek csökkenésével számolnak. Az ABARES (2016) szerint a globális cukorkészlet 74,4 millió tonnáról 67 millió tonnára apadhat a 2016/2017. évi szezonban, amihez hasonló alacsony készlet szint utoljára a 2011/2012. gazdasági évben volt. Az USDA (2016b) a cukorkészletet már a 2015/2016. évi szezonra vonatkozóan is alacsonyabbra, 40,5 millió tonnára becsülte, és annak további zsugorodására számít egészen 30 millió tonnára.

A globális export 3 százalékkal 60 millió tonnára emelkedhet a 2016/2017. gazdasági évben. Az ABARES (2016) szerint Brazília, Ausztrália és Mexikó kivitele bővíülhet, míg Thaiföld és Indiaé csökkenhet. Brazília világpiaci részaránya nőhet, mivel néhány kelet-ázsiai ország exportja elmaradhat a várakozásoktól és a helyükre várhatóan a dél-amerikai ország lép.

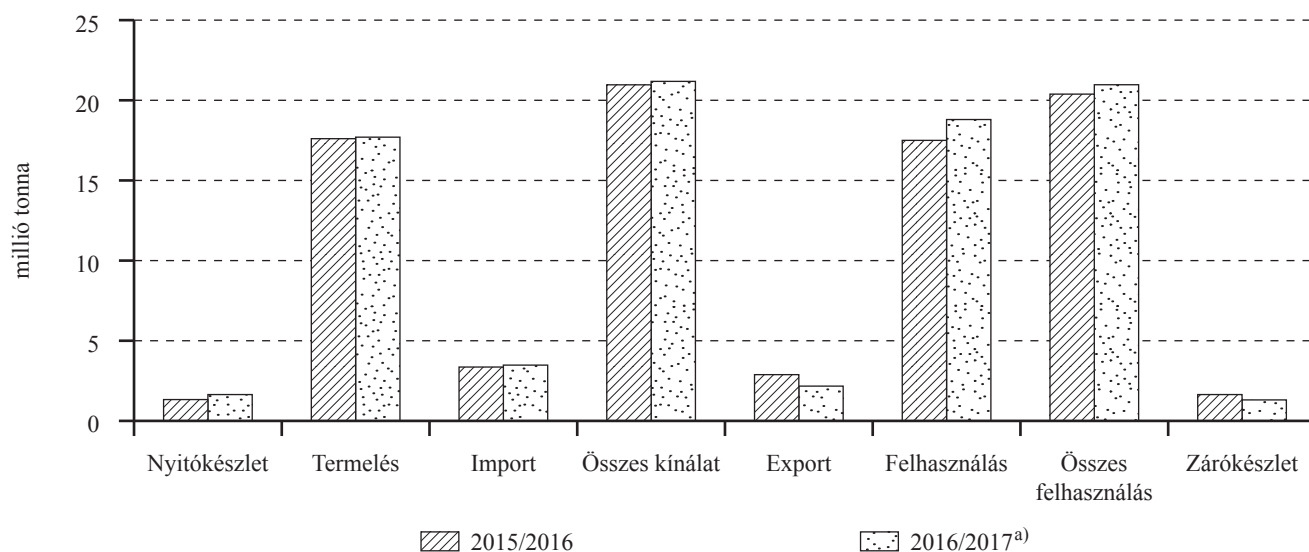
Az ABARES (2016) szerint Brazília cukornádtermelése elérheti a 687 millió tonnát a 2016/2017. gazdasági évben, ami 3 százalékkal haladja meg a 2015/2016. évi szezonban betakarított mennyiséget. A cukornáddal hasznosított terület 2 százalékkal, 11 millió hektárral nőhet. Az ABARES (2016) szerint a 2015/2016. gazdasági évben 38,1 millió tonna, míg a 2016/2017. évi szezonban 39,6 millió tonna cukor előállítására lehet számítani. Ezt a jobb hozamokkal és a cukor/bioetanol előállítási arány megváltozásával indokolják. Brazília cukorkibocsátását a Czarnikow (35,5 millió tonna) és az USDA (37,8 millió tonna) valamivel kevesebbre becsüli.

Az ABARES (2016) szerint Indiában 1,77 millió hektárról 328 millió tonna cukornádat takaríthatnak be a 2016/2017. évi szezonban, ami 4 százalékkal lenne kevesebb, mint a 2015/2016. gazdasági évben (346 millió tonna) volt. A hozamok alacsonyak, amit a monszun kedvezőtlen hatása okozott. A gyenge cukornádtermés miatt az ország cukorkibocsátása 8 százalékkal 25,1 millió tonnára csökkenhet. Az USDA (2016b) 23,9 millió tonna, míg a Czarnikow (2016) 25,4 millió tonna cukor előállítását vetíti előre. A cukorfogyasztás az USDA szerint 27,2 millió tonnára nőhet, ami meghaladja a megtermelt cukor mennyiségét, ezért a cukorkészletek erőteljesen csökkenhetnek, és India mint exportőr szerepe visszaszorulhat a világpiacon.

Az ABARES (2016) szerint Thaiföldön 9,8 millió tonna cukor előállítása várható a 2016/2017. gazdasági évben, ami 3 százalékkal elmarad az előző szezonban kibocsátott mennyiségtől. A cukornád mennyisége előreláthatóan 90,3 millió tonna lesz, ami szintén kevesebb, mint egy évvel korábban, amikor 94 millió tonna került betakarításra.

Kína 2016/2017. gazdasági évi cukortermelését az ABARES (2016) 10,5 millió tonnára, az USDA (2016b) pedig 9,5 millió tonnára becsüli. Mindkét elemző központ egyetért abban, hogy a kibocsátás meghaladja a 2015/2016. évi szezon mennyiségét. Az emelkedő cukorárak ösztönzőleg hatottak a termelési kedvre, a gazdák növelték mind a cukornád, mind a cukorrépa területét. A cukornád kibocsátása az ABARES (2016) szerint 87 millió tonna körül várható, ez meghaladná az előző szezonban betakarított 82 millió tonnát. Kína

12. ábra: Az EU cukor- és izoglükózmérlege

^{a)} Előrejelzés.

Forrás: Európai Bizottság

a világ legnagyobb cukorimportőre, a beszállított mennyiség továbbra is 6 millió tonna körüli lesz.

Az USA-ban 8,4 millió tonna cukrot állíthatnak elő a 2016/2017. gazdasági évben, ami meghaladja az előző gazdasági év 8,1 millió tonnás termelését. A cukornád- és cukorrépával hasznosított terület változatlanul 830 ezer hektár marad. A cukorrépa kibocsátásában sem várható változás (4,6 millió tonna), ugyanakkor a cukornádatermelés a gyengébb hozamok miatt 6 százalékkal 3,3 millió tonnára csökkenhet (USDA, 2016b)

Az ABARES (2016) a kelet-európai régióban 12 millió tonna cukor előállítására számít a 2016/2017. évi szezonban, szemben a 2015/2016-ban kibocsátott 10,5 millió tonnával. Oroszországban 7 százalékkal 6 millió tonnára emelkedett a cukor kibocsátása. Ukrajna az előző szezonhoz képest 32 százalékkal több, azaz 2,1 millió tonna cukrot állított elő a 2016/2017. gazdasági évben. Az országban 20 százalékkal növelték a cukorrépa termőterületét és a hozamok is javultak 6 százalékkal.

Az Európai Unióban a gazdák 1413 ezer hektáron termeltek cukorrépát 2016-ban, ami 7,6 százalékkal nagyobb, mint a 2015. évi 1413 ezer hektár. Az EC (2016a) szerint a 2016-os kampányidőszakban 108 millió tonna cukorrépát takarítottak be, 6 százalékkal többet, mint az előző szezonban, amit a termőterület növekedése, valamint a hozamok javulása okozott. Az átlaghozam 72,3 tonna/hektár volt, szemben az egy évvel korábbi 70,5 tonna/hektárral. A legjobb hozamokat Spanyolországban (94,4 tonna/hektár), Franciaországban (83,7 tonna/hektár) és Hollandiában (83,3 tonna/hektár) érték el (EC, 2017a).

Az Európai Unióban a 2016-os kampányban betakarított cukorrépából 16,7 millió tonna cukrot állítottak elő, 12 százalékkal többet, mint egy évvel korábban (12. ábra). Az Európai Bizottság szerint az unió cukorfelhasználása a 2016/2017. gazdasági évben 19,1 millió tonna lesz, nem változik lényegesen. Az élelmezési célú fogyasztás 16,2 millió tonnáról 16,9 millió tonnára nőhet, míg bioetanolt az elmúlt évvel megegyező mennyiségű (1,4 millió tonna) cukorból állítanak elő.

Az Európai Unióban 2017. október 1-jén megszűnik a cukorkvóta. Több európai cukorfeldolgozó üzem jelezte, hogy a kvótaeltörlést követően növeli a kibocsátást (pl. Tereos). A Rabobank szakértői az uniós termelés 15-20 százalékos növekedését is elképzelhetőnek tartják a kvótaeltörlést követő időszakban. Görögországban, Olaszországban, Romániában, Spanyolországban a termelés csökkenésére lehet számítani, míg növekedés Belgiumban, Dániában, Franciaországban, Németországban, Lengyelországban és Svédországban várható. A szakmai műhelyek 2017 októberétől az uniós cukorexport erősödésével számolnak. A kivitel akár a 3,9 millió tonnát is elérheti, de az exportot a mindenkori piaci ár és az előállítás költsége befolyásolja. Az Európai Bizottság középtávú előrejelzése alapján a közösség a kvótaeltörlést követő időszakban nettó cukorexportőrré is válhat.

A kvótaeltörlést követően az elemzők a csökkenő európai árak miatt a cukor- és az izoglükóz-felhasználás enyhe növekedésével számolnak. Az Európai Bizottság szerint az izoglükóz-termelés a 2015. évi 0,7 millió tonnáról 2026-ra 1,9 millió tonnára nőhet és már 2017-ben is 1 millió tonna izoglükóz kibocsátását vetítik előre.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Magyarországon 16 ezer hektárról takarítottak be cukorrépát 2016-ban, ami 2,8 százalékkal volt nagyobb a 2015. évinél. Az országos termésátlag 67,5 tonna/hektár volt 2016-ban, ez 15 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbit. Összesen 1076 ezer tonna cukorrépát szedtek fel 2016-ban, ami 18 százalékkal több a 2015-ben betakarított mennyiségnél. Magyarország 105 ezer tonnás cukorkvótával rendelkezik, amit 2016-ban teljes mértékben ki is használt. Stratégiai cél a 2017. évi kvótarendszer eltörlését követően a cukorrépa termesztésének fenntartása és bővítése.

Bel- és külpiaci értékesítés

A KSH adatai szerint Magyarország cukorrépa-importja 0,95 ezer tonna volt 2016-ban, ami az egy évvel korábbihoz viszonyítva 20 százalékos csökkenést jelent. A kivitel 46 százalékkal bővült ugyanebben az időszakban. A cukor behozatalának mennyisége és értéke egyaránt 30 százalékkal nőtt 2016-ban. A cukorexport 9 százalékkal csökkent, ugyanakkor értéke 4 százalékkal emelkedett a vizsgált időszakban (6. melléklet). A cukor 18 százaléka Csehországba, 14 százaléka Ausztriába, 11 százaléka Szlovákiába és 6 százaléka Horvátországba került.

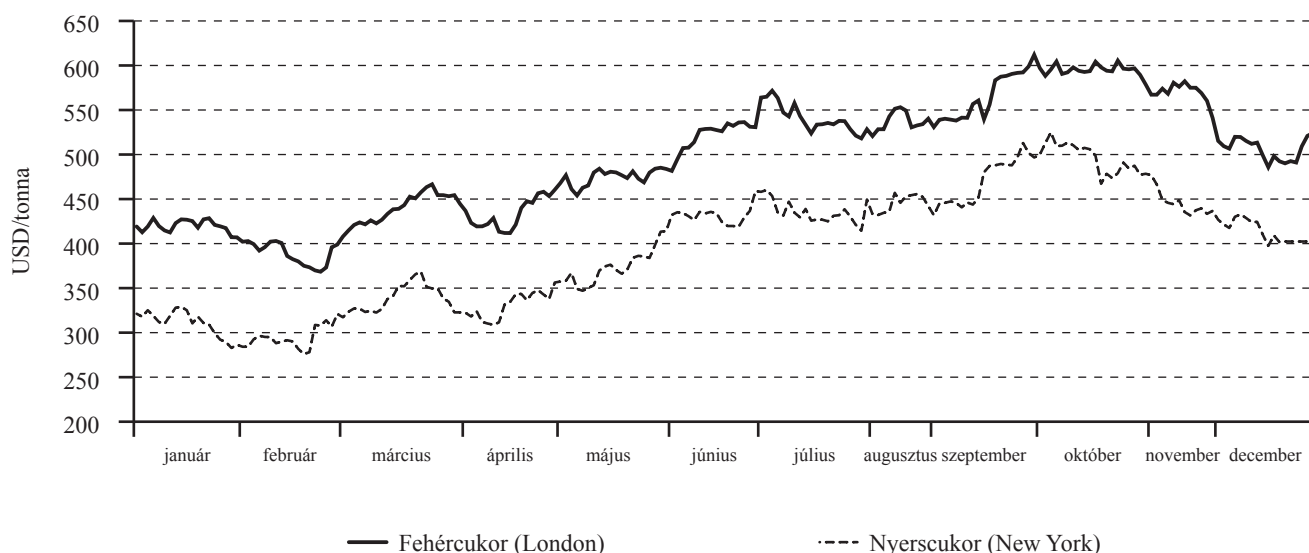
A piaci árak tendenciája

A 2015/2016. gazdasági évben a világpiacon és az unióban is jelentősen emelkedett a nyers- és a fehércukor ára. A globális felhasználás meghaladta a kibocsátást, ami a termék árát felfelé mozgatta.

A New York-i árutőzsdén a nyerscukor fronthavi jegyzése 310 dollár/tonna környékén mozgott 2016 januárjában, ami 47 dollár/tonnával elmaradt 2015 első hónapjának kurzusától. Az év második negyedétől folyamatosan emelkedtek a jegyzések és az év harmadik negyedében már 500 dollár/tonna körül mozgott. A londoni árutőzsdén a fehércukor kurzusa követte a nyerscukorét. Az év elején 400–420 dollár/tonna között indult a kereskedés, ami 5-7 százalékkal maradt el az egy évvel korábbitól. A folyamatosan csökkenő globális cukorkészletek, az Indiából és más kelet-ázsiai országból a betakarítási eredményekre vonatkozó kedvezőtlen előrejelzések, továbbá Brazíliában a csökkenő termelési kedv a fehércukor árát folyamatosan felfelé mozgatták (13. ábra).

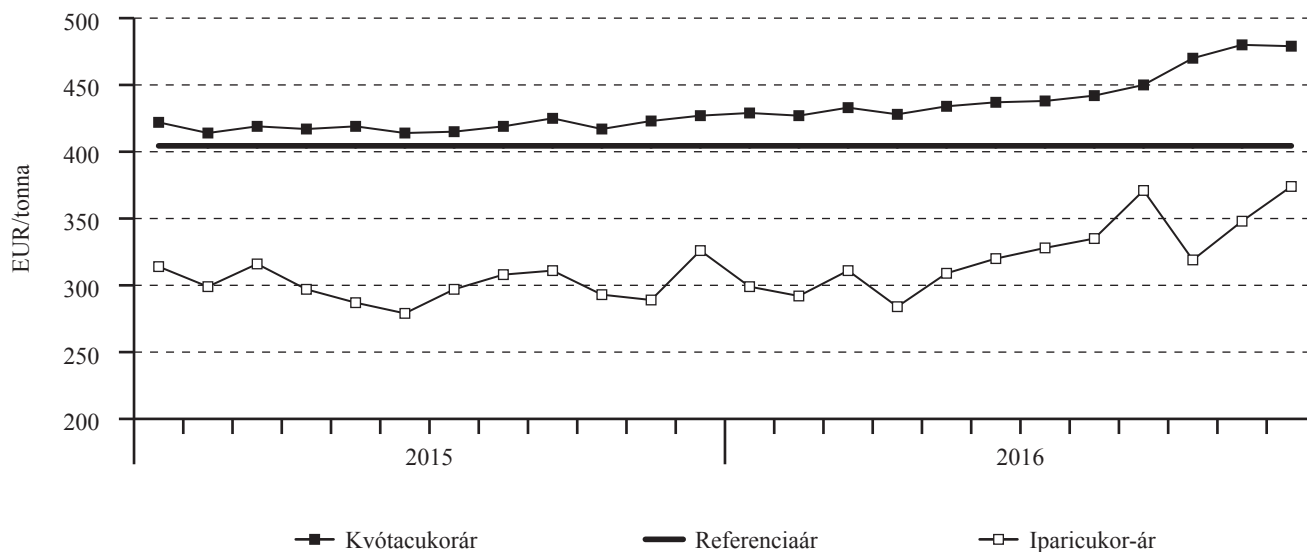
A cukor uniós referenciaára 2009 októbere óta 404,4 euró/tonna. Az uniós kvótacukor ára az év eleji 429 euró/tonnáról 3,7 százalékkal 450 euró/tonnára emelkedett a 2016. év végére. A referenciaár és a kvótacukor ára között a különbség ugyanebben az időszakban 24,6 euró/tonnáról 45,6 euró/tonnára nőtt (14. ábra). Az ipari cukor ára az év eleji 299 euró/tonna szintről 72 euró/tonnával 371 euró/tonnára emelkedett.

13. ábra: A fehércukor és a nyerscukor fronthavi jegyzése a londoni és New York-i árutőzsdén (2016)

Forrás: LIFFE, ICE

14. ábra: Az ipari és a kvótacukor uniós ára (2015–2016)

Forrás: Európai Bizottság

Az ipari cukor ára ugyan ingadozott, de az év végére meghaladta a kvótacukor áremelkedésének ütemét. A kvótacukor és az ipari cukor közötti árkülönbség az év eleji 130 euró/tonnáról 79 euró/tonnára mérséklődött.

Az ABARES (2016) a 2016/2017. gazdasági évre vonatkozóan a világpiaci cukorárak 19 százalékos növekedését vetíti előre. Ezt egyrészt az okozza, hogy ez a szezon lehet sorban a második, amikor a fogyasztás meghaladja a kibocsátást, ami a globális cukorkészletek csökkenéséhez vezethet. Emellett a kelet-ázsiai nagy termelő országok gyenge cukornád-betakarítási eredményei is az áremelkedés lehetőségét erősítik. Az Európai Bizottság középtávú előrejelzése az unióban is a cukorárak növekedésével számol a 2016/2017. gazdasági évben.

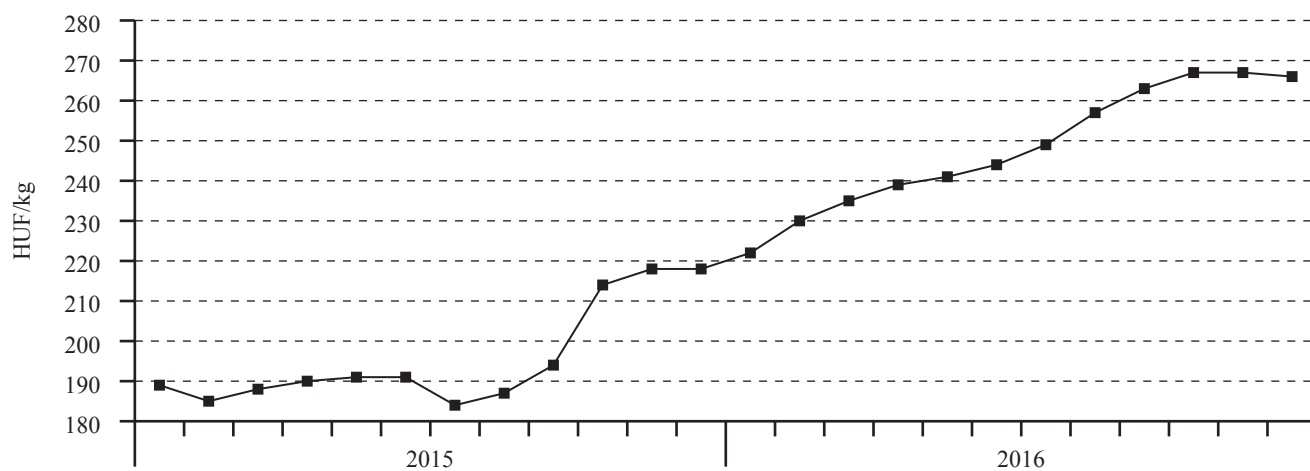
Az Európai Unióban a cukorkvóta 2017. évi eltörlése után a cukor uniós és világpiaci ára közötti különbség szűkülhet. A kvóta eltörlésével gyakorlatilag megszűnik a termeléskorlátozás, élesedik a verseny. Az Európai

pai Bizottság elemzői a kvóta kivezetését követően 400 euró/tonna cukor- és 25 euró/tonna feletti cukorrépa-árra számítanak.

Magyarországon 2016-ban területalapú támogatásként hektáronként 168 ezer forintot fizettek a cukorrépa-termesztőknek, összesen 2,47 milliárd forint került december 1-ig kiutalásra. A Magyar Cukor Zrt. 2017-től akár másfélszer annyi, 150 ezer tonna cukrot is előállíthatna, ha 20-22 ezer hektáron cukorrépat termesztenének a gazdák. A Magyar Cukor Zrt. folyamatos fejlesztéssel készül a cukorkvóta eltörlése utáni időszakra: a 18,5 millió eurós beruházással elkészült csomagolóüzem már napi 24 órában működik. A részben uniós támogatásból finanszírozott gáztisztító állomásuk folyamatosan üzemel.

A kristálycukor fogyasztói ára 222 forint/kilogramm volt 2016 januárjában, év közben folyamatosan emelkedett és decemberre elérte a 266 forint/kilogramm értéket, ami 22 százalékos növekedést jelentett a 2015. decemberi átlagárhoz képest (15. ábra).

15. ábra: A kristálycukor fogyasztói ára Magyarországon (2015–2016)

Forrás: KSH

Sertéshús

Világ- és európai piaci tendenciák

Az USDA (2016c) szerint a sertéshús globális termelése 108,2 millió tonna volt 2016-ban, csaknem 2 százalékkal múlta alul az egy évvel korábbi mennyiséget. A jelentős sertéstartó országok szinte mind-egyikében emelkedett a termelés, azonban ez nem kompenzálta a kínai kibocsátás csökkenését. A világtermelés közel felét adó Kína kibocsátása 5,5 százalékkal 51,9 millió tonnára mérséklődött. Az USA-ban 11,3 millió tonna sertéshúst termeltek 2016-ban, ez 1,7 százalékkal nagyobb a 2015. évi volumennél. Az almonkénti malacszaám emelkedett az előző évihez képest, így több hízóalapanyag állt rendelkezésre az év folyamán. Brazília sertéshústermelése 5,4 százalékkal 3,71 millió tonnára emelkedett az élénk külpiazi kereslet miatt. Az év első felében a dél-amerikai ország sertéstartóinak költségeit növelte a kukorica magas ára, ami miatt a kormányzat az árak leszorítása érdekében nagy mennyiségű kukorica behozatalát engedélyezte az Egyesült Államokból. Oroszország sertéshústermelése 5,9 százalékkal 2,77 millió tonnára nőtt 2016-ban az előző évihez viszonyítva. Oroszországban javult a sertésszektor termelésének hatékonysága, amihez hozzájárultak az új beruházások, fejlesztések. Ugyanakkor az afrikai sertéspestis továbbra is problémát jelent az országnak. Az uniós élő sertés és sertéshús behozatalára vonatkozó tilalom 2016-ban is érvényben volt. Az EC (2016b) szerint a közösség sertéshústermelése 23,6 millió tonna volt 2016-ban, 1 százalékkal emelkedett a 2015-ben előállított mennyiséghez képest. A sertéshús-kibocsátás Vietnámban 2 százalékkal 2,53 millió tonnára, Kanadában 4 százalékkal 1,98 millió tonnára, a Fülöp-szigeteken 5,1 százalékkal 1,44 millió tonnára, Mexikóban 4,7 százalékkal 1,39 millió tonnára, Japánban 1,7 százalékkal 1,28 millió tonnára és Dél-Koreában 1,2 százalékkal 1,23 millió tonnára nőtt 2016-ban a 2015. évihez viszonyítva.

A kibocsátás csökkenése ellenére a világ sertéshús-kereskedelme élénkült 2016-ban: a globális sertéshús-import 23,9 százalékkal, az export 18,2 százalékkal nőtt (USDA, 2016c). A korábbi évekhez hasonlóan 2016-ban is az unió, az USA, Kanada és Brazília voltak a legnagyobb sertéshúsexportőrök. A termelés bővülésének köszönhetően az USA 3,7 százalékkal több sertéshúst (2,36 millió tonna) értékesített a nemzetközi piacon. A belső fogyasztás az élénk belpiazi kereslet és a bővülő kínálat miatt 1,2 százalékkal nőtt. A közösség sertéshúskivitele 24 százalékkal 2,71 millió tonnára emelkedett 2016-ban az egy évvel koráb-

bihoz viszonyítva (EC, 2016c). Oroszország helyett az ázsiai piacokra (Kína, Japán, Hongkong, Fülöp-szigetek) került több uniós sertéshús. Brazíliában a sertéshús iránti erős külpiazi kereslet hatására a világpiacra eladott sertéshús mennyisége 32 százalékkal 733 ezer tonnára emelkedett (ABPA, 2017). Ehhez hozzájárult az is, hogy sikeres tárgyalásokat követően több új piac nyílt meg a brazil sertéshús előtt és több korábbi célpiac is növelte vásárlását, míg a gazdasági válság hatására a belső fogyasztás mérséklődött. Brazília legnagyobb exportpiacai Oroszország, Hongkong és Kína voltak 2016-ban. A dél-amerikai ország Oroszországba 1 százalékkal, Hongkongba 33 százalékkal, Kínába 1582 százalékkal több sertéshúst szállított.

Oroszországban a folyamatosan bővülő sertéshústermelés mellett a korábbi évekre jellemző sertéshús-behozatal csökkenése megállt 2016-ban: a 2015. évihez hasonlóan 410 ezer tonna sertéshúst importáltak. A korábbi évektől eltérően Kína lett a legnagyobb sertéshúsimportőr 2016-ban, több mint kétszeresére, 2,4 millió tonnára emelkedett a külpiacon beszerzett sertéshús mennyisége, hogy a csökkenő termelés ellenére ki tudják elégíteni a belső keresletet. A második helyre visszaszoruló Japánba 4 százalékkal több sertéshús érkezett 2016-ban, Mexikó (+4,5 százalék), Dél-Korea (+1,8 százalék), az USA (+2,2 százalék) és Hongkong (+22,2 százalék) egyaránt több sertéshúst vásárolt a nemzetközi piacról (USDA, 2016c).

Az USDA (2016c) szerint a világ sertéshústermelése várhatóan 111 millió tonna körül alakul 2017-ben. Kína sertéshús-kibocsátása és az ország belső fogyasztása 3-4 százalékkal emelkedhet, azonban a termelés nem éri el a 2015. évi szintet. Az USA-ban a sertésállomány és a vágások növekedésére számítanak, ezért a sertéshústermelés a 2016. évinél 3,8 százalékkal lehet több 2017-ben. Oroszországban a kapacitásnövelő beruházásoknak köszönhetően a sertéshús-előállítás 4,7 százalékkal emelkedhet, emellett élénkülhet a belső kereslet is. Brazília sertéshústermelésének 3 százalékos növekedését vetítik előre 2017-ben az előző évihez képest az erős nemzetközi kereslet és a javuló gazdasági helyzet hatására. Az EC (2016b, c) szerint az unióban a termelés nem változik számottevően 2017-ben.

Az elemzők a globális sertéshúsexport 1 százalék körüli növekedésére számítanak 2017-ben (8,6 millió tonna). Az USA (+3,9 százalék) és Brazília (+4,4 százalék) kivitele emelkedhet, ugyanakkor Kanada vonatkozásában csökkenést várnak. A globális sertéshúsimport a 2016. évihez hasonlóan 2017-ben is megközelítheti a 8,3 millió tonnát, Mexikó, Dél-Korea és az Egyesült

Államok előreláthatóan több sertéshúst vásárolnak a nemzetközi piacról, míg Kína és Oroszország kevesebbet (USDA, 2016c).

Az unió sertéshústermelése 23,5 millió tonna körül várható 2017-ben. A termelés és a belső fogyasztás stagnálása mellett a kivitel 5 százalékkal mérséklődhet, és 2,6 millió tonna körül alakulhat 2017-ben, a sertéshús-behozatal pedig a 2016. évihez hasonlóan 13 ezer tonnára tehető (EC, 2016c).

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A KSH adatai szerint 2,887 millió sertést tartottak Magyarországon 2016. december 1-jén, 7,6 százalékkal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A sertésállomány 4,5 százalékkal mérséklődött a 2016. júniusához képest. Az egyéni gazdaságokban 704 ezer sertést számláltak, az állomány egy év alatt 14 százalékkal csökkent, míg a gazdasági szervezeteknél ennél kisebb mértékben, 5 százalékkal mérséklődött a sertések száma (2,183 millió egyed). Az anyakoca-állomány 10 százalékkal 177 ezer egyedre csökkent a 2015. december 1-jeihez viszonyítva.

A KSH adatai szerint az élősértés-behozatal 3 százalékkal mérséklődött, míg a sertéshúsimport 15,9 százalékkal nőtt 2016-ban az egy évvel korábbihoz képest (7. melléklet). Az élő sertés háromnegyede Szlovákiából, Hollandiából és Németországból származott, emellett Csehországból, Ausztriából és Olaszországból is jelentős mennyiségű sertés érkezett. Magyarország Szlovákiából csaknem 14 százalékkal, Németországból 17 százalékkal kevesebb, míg Hollandiából 34 százalékkal több élő sertést vásárolt. A vágóhidak és a húsfeldolgozók a sertéshús csaknem kétharmadát Németországból, Lengyelországból, Ausztriából és Spanyolországból szerezték be.

Bel- és külpiai értékesítés

Az AKI vágási statisztikája szerint a sertésvágás élősúlyban kifejezve 6 százalékkal nőtt 2016-ban a 2015. évihez képest.

Magyarország 4 százalékkal kevesebb sertéshúst értékesített a nemzetközi piacon 2016-ban, mint egy évvel korábban (7. melléklet). A főbb exportpiacaink Románia, Kína, Japán és Olaszország voltak. Kína kereslete 44 százalékkal, Tajvané 61 százalékkal, Spanyolországé 42 százalékkal, Bulgáriáé 21 százalékkal, Szlovéniáé 6 százalékkal, az Egyesült Királyságé 27 százalékkal emelkedett. A Romániába (–2 százalék), Japánba (–16 százalék), Olaszországba (–26

százalék), Horvátországba (–14 százalék), Szerbiába (–9 százalék) és Szlovákiába (–38 százalék) szállított sertéshús mennyisége csökkent, az Ausztriába irányuló sertéshúskivitel pedig nem változott számottevően.

Az élősértés-export 3 százalékkal mérséklődött 2016-ban a 2015-ben külpiaconra szállított mennyiséghez viszonyítva. A kivitel 33 százaléka Romániába, 16 százaléka Ausztriába, 16 százaléka Szlovákiába irányult. Az egy évvel korábbihoz képest a romániai kiszállítás 7 százalékkal csökkent, míg az ausztriai 15 százalékkal, a szlovákiai pedig 45 százalékkal emelkedett.

Magyarország élő sertésből és sertéshúsból nettó importőr volt 2016-ban: az élő sertés külkereskedelmi egyenlege negatív volt és romlott 2016-ban az előző évihez képest, ellenben a sertéshús külkereskedelmi egyenlege pozitív volt, azonban romlott a vizsgált időszakban.

Az AKI PÁIR reprezentatív adatai szerint a darabolt sertéshús (karaj, tarja, comb) belföldi értékesítése 12 százalékkal, a csontos sertéshús, lehúzott, félben (fej, láb és farok nélkül) terméké 52 százalékkal emelkedett, míg a szalonnás és bőrös sertéshús félben (fej, láb, farokkal) terméké 14 százalékkal csökkent 2016-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

A piaci árak tendenciája

Az USA-ban az előző évinél nagyobb belpiaci kínálat miatt a sertés ára dollárban és forintban kifejezve egyaránt 8 százalékkal csökkent 2016-ban az előző évihez képest. Az Európai Unióban csaknem 5 százalékkal emelkedett a sertés ára, Brazíliában, *Minas Gerais* régióban brazil reálban kifejezve pedig 3,5 százalékkal volt magasabb a 2015. évihez viszonyítva (16. ábra).

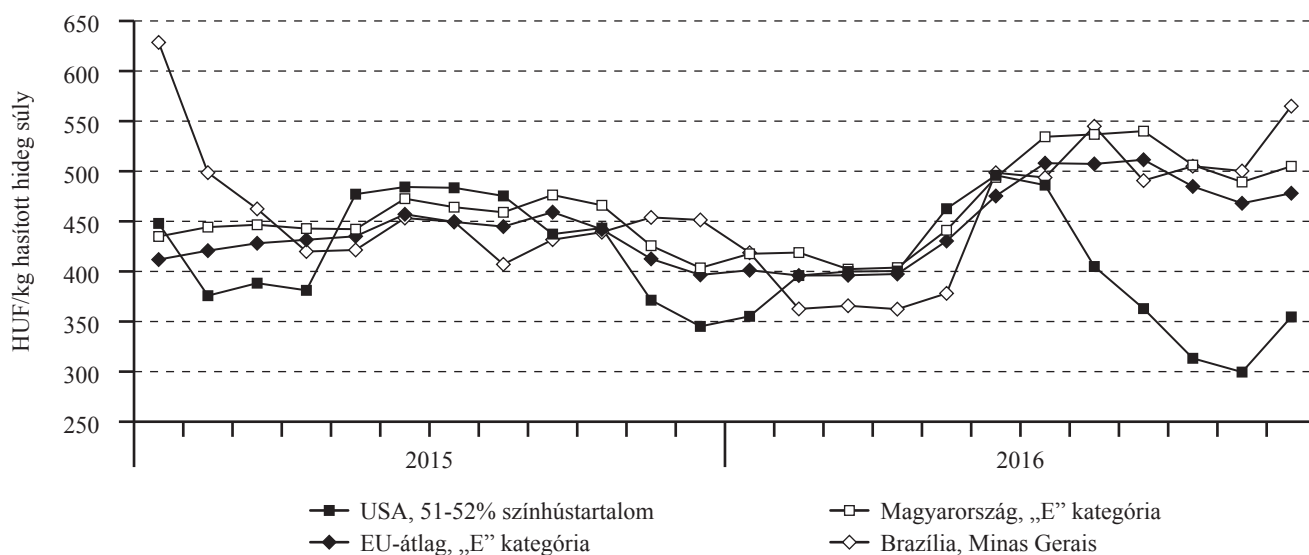
Az Európai Bizottság adatai szerint a piacsabályozás szempontjából referenciának tekintett „E” kereskedelmi osztályba tartozó sertés vágóhídi belépési ára 1,46 euró/kilogramm hasított hideg súly volt 2016-ban, ami csaknem 5 százalékos emelkedést jelentett egy év alatt.

Az OECD-FAO (2016) rövid távon az alacsonyabb takarmányárak hatására a sertésárak csökkenésére számít, ugyanakkor középtávon a takarmányozási költségek növekedése a sertésárak emelkedésével járhat. Az EC (2016b) szerint az unióban a sertéshústermelés stagnálása ellenére a sertés ára várhatóan 10 százalékkal nő 2017-ben a 2016. évihez képest. Az USA-ban a sertés árának 4 százalék körüli csökkenését vetítik előre 2017-re, ugyanakkor Brazíliában 1 százalékos árnövekedést valószínűsítanak.

A magyarországi sertésárak az előző évekhez hasonlóan 2016-ban is követték az uniós árak tendenciáját. Az AKI PÁIR adatai szerint a vágósertés termelői ára 453 forint/kilogramm hasított meleg súly volt 2016-ban, 5,9 százalékkal múlva felül az egy évvel korábbi átlagárát (8. melléklet). A sertéshús-termékpálya többi fázisában többségében emelkedtek az árak: a csontos sertéshús, lehúzott, félben termék feldolgozói értékesi-

tési ára csaknem 11 százalékkal, a szalonnás és bőrös sertéshús, félben termék ára csaknem 4 százalékkal nőtt, míg a darabolt sertéshúsoké (karaj, tarja, comb) nem változott számottevően 2016-ban a 2015. évihez viszonyítva (9. melléklet). A KSH adatai szerint a rövidkaraj (–1 százalék) és a sertéscomb (–15 százalék) fogyasztói ára csökkent a vizsgált időszakban.

16. ábra: A sertéshús világgpiaci ára (2015–2016)

Forrás: USDA, MPB, Európai Bizottság, AKI PÁIR

Baromfihús és tojás

Világ- és európai piaci tendenciák

A FAO (2016) szerint a világ baromfihús-termelése az előző évihez képest 1 százalékkal 115,8 millió tonnára emelkedett 2016-ban. Az élénkülő kereslet és a takarmányköltségek csökkenése adták az alapot a termelés növekedéséhez. A baromfihús a világ hústermelésének 36 százalékát tette ki. A legnagyobb baromfihús-előállító országok továbbra is az Amerikai Egyesült Államok (21,7 millió tonna), Kína (18 millió tonna), Brazília (14,2 millió tonna) és az Európai Unió (14 millió tonna) voltak. A globális baromfihús-kibocsátás csaknem 60 százalékát a fejlődő országok adták. A fejlett országok 2,3 százalékkal növelték baromfihús-termelésüket a 2015. évihez képest. A vezető baromfihús-előállító országok mellett tovább nőtt a kibocsátás Mexikóban (3,2 ezer tonnára), Indiában (2,9 ezer tonnára), Iránban (2,2 ezer tonnára), Törökországban (1,9 ezer tonnára) és Argentínában (1,8 ezer tonnára) is. Oroszországban 1,6 százalékkal több baromfihúst állítottak elő 2016-ban, mint egy évvel korábban.

A világ húskereskedelmének csaknem 41 százalékát a baromfihús tette ki 2016-ban. A globális baromfihús-kereskedelem 12,7 millió tonna volt, nőtt az előző évihez képest. A baromfihús iránt fokozódó kereslet legnagyobb nyertese Brazília volt, mivel a kereskedelem 6,5 százalékkal bővült és elérte a 4,5 millió tonnát 2016-ban. Az Egyesült Államok kivitele 3 százalékkal 3,6 millió tonnára emelkedett. A növekedés az oroszországi importtilalom folytatódása és a magas patogenitású madárinfluenza ellenére valósult meg (FAO, 2016).

A FAO (2016) szerint Japán (+7,1 százalék) és Kína (+2,8 százalék) baromfihúsimportja bővült 2016-ban az előző évihez képest. Angolában gyengült a kereslet a baromfihús iránt, ugyanakkor a Dél-afrikai Köztársaság 25 százalékkal több baromfihúst importált. Tartós az importkereslet növekedése Szaúd-Arábiában és Vietnámban. Az elmúlt években tovább emelte a baromfihúsok kivitelét Brazília és az unió, amelyek a világ baromfihúsexportjából 47 százalékkal részesednek. Az USA 3 százalékkal több baromfihúst helyezett el a nemzetközi piacon 2016-ban, mint egy évvel korábban. A közepes méretű exportőrök (Thaiföld és Ukrajna) növelték a baromfihús kiszállítását, ezzel egy időben Törökország 12 százalékkal csökkentette azt.

Az EC (2017b) szerint a közösség baromfihús-termelése 4,4 százalékkal 14,4 millió tonnára emelke-

dett 2016-ban az előző évihez képest. Az unió baromfihús-kibocsátásának 74 százalékát az EU15 tagországai adták. Az újonnan csatlakozott tagországok részesedése tovább emelkedett, a baromfihús-termelésük elérte a 3,8 millió tonnát 2016-ban.

Az Európai Unió baromfihúsimportja 2,8 százalékkal 899 ezer tonnára emelkedett 2016-ban a 2015. évihez viszonyítva. A legnagyobb beszállítónak számító Braziliából ugyanannyi baromfihús érkezett a közösségbe 2016-ban, mint az előző évben. Nőtt a Chiléből (+30 százalék), Ukrajnából (+13 százalék), Izraelből (+16 százalék), Svájcban (+5 százalék) és Thaiföldről (+6 százalék) származó baromfihús mennyisége, ugyanakkor Kínából 8 százalékkal, Argentínából pedig 24 százalékkal csökkent a behozatal. Az unió baromfihúsexportja 8,5 százalékkal 1,6 millió tonnára nőtt 2016-ban az előző évihez képest. A Dél-afrikai Köztársaságba (+27 százalék), Ukrajnába (+27 százalék), a Fülöp-szigetekre (+26 százalék), Hongkongba (+23 százalék), Vietnámba (+33 százalék) és Ghánába (+13 százalék) emelkedett, míg a Benini Köztársaságba (-16 százalék), Szaúd-Arábiába (-15 százalék) és Oroszországba (-9 százalék) csökkent az uniós baromfihús-készítmények kivitele (EC, 2017c).

Csirkehús

Az USDA (2016c) szerint a csirkehús globális termelése 1 százalékkal 89,5 millió tonnára emelkedett 2016-ban az előző évihez képest. A legnagyobb kibocsátók közül az USA csirkehús-előállítása 1,7 százalékkal 18,3 millió tonnára, Brazíliaé 3,5 százalékkal 13,6 millió tonnára nőtt, ugyanakkor Kínában a termelés (12,7 millió tonna) 5 százalékkal csökkent a 2015. évihez viszonyítva. Az unió csirkehústermelése 2,4 százalékkal 11,1 millió tonnára emelkedett ugyanakkor.

A világ csirkehúsexportja az előző évihez képest 2,3 százalékkal 10,8 millió tonnára nőtt 2016-ban. A forgalom 77 százalékát Brazília, az USA és az EU bonyolította. A világpiacról a legtöbb csirkehúst Japán (955 ezer tonna), Szaúd-Arábia (850 ezer tonna) és Mexikó (820 ezer tonna) vásárolta 2016-ban. Irak az egy évvel korábbinál 45 ezer tonnával több csirkehúst importált, összesen 670 ezer tonnát. Élénkült a csirkehús beszállítása a Dél-afrikai Köztársaságba (+19 százalék), az Egyesült Arab Emírségekbe (+10 százalék) és Kínába (+53 százalék). Az Európai Unió a 2015. évinél 3 százalékkal több csirkehúst (750 ezer tonna) vásárolt a nemzetközi piacról 2016-ban.

Pulykahús

Az EC (2017b) szerint az unió pulykahústermelése az egy évvel korábbi 1,9 millióról 2,1 millió tonnára bővült 2016-ban. A meghatározó pulykahústermelő országok közül Lengyelországban 17,9 százalékkal, Németországban 7,3 százalékkal, Franciaországban 6,6 százalékkal és Olaszországban 5,4 százalékkal nőtt a termelés, míg az Egyesült Királyságban 7 százalékkal csökkent a vizsgált időszakban. Magyarországon az előző évinél 1,2 százalékkal több pulykahúst termeltek 2016-ban.

Tojás

Az EC (2017c) szerint az Európai Unió tojástermelése csaknem 1 százalékkal 7,5 millió tonnára nőtt 2016-ban az előző évihez képest. Az összes tojástermelés 90 százaléka fogyasztásra szánt étkezési tojás volt. A tojáskibocsátás Olaszországban (+12 százalék), Svédországban (+6,3 százalék), az Egyesült Királyságban (+3,5 százalék), Romániában (+2,9 százalék), Spanyolországban (+2,6 százalék), Magyarországon (+2 százalék) és Németországban (+1 százalék) nőtt, ugyanakkor Franciaországban a madárinfluenza kitörése miatt 26 százalékkal csökkent; Csehországban, Dániában és Szlovákiában pedig nem változott számottevően.

Az Európai Unióban a tojástermékek importja 14,7 százalékkal 16,5 ezer tonnára csökkent 2016-ban 2015-höz viszonyítva. Az import csaknem fele, 8 ezer tonna Ukrajnából érkezett, ez 19,5 százalékkal volt több, mint 2015-ben. A tojásimport jelentősen viszszaesett India (–87 százalék), Norvégia (–53 százalék), Albánia (–47 százalék) és Argentína (–42 százalék) irányából, ugyanakkor bővült az Amerikai Egyesült Államokból (+22 százalék).

A közösségben a tojástermékek exportja 12 százalékkal 247 ezer tonnára csökkent 2016-ban az előző évihez képest. Az unió legnagyobb célpiacai – Japán (19 százalék részesedés az exportból), Svájc (16 százalék) és az USA (8 százalék) – együttesen 105,3 ezer tonna tojást vásároltak a közösségtől. Jelentősen bővült a kiszállítás Hongkongba (+62 százalék), Tajvanba (+61 százalék), Sierra Leonéba (+54 százalék), Dél-Koreába (+49 százalék), Oroszországba (+41 százalék) és az Egyesült Arab Emírségek irányába (+35 százalék), ezzel szemben az USA-ba 62 százalékkal esett vissza a tojástermékek exportja. Az Európai Unió tojás-külkereskedelmi egyenlege pozitív volt a megfigyelt időszakban (EC, 2017c).

Az EC (2017a) szerint a közösség vezető tojástermelő országai közül Lengyelországban (+3,8 százalék),

az Egyesült Királyságban (+3,0 százalék), Romániában (+1,4 százalék) és Franciaországban (+1,0 százalék) emelkedhet a tojáskibocsátás 2017-ben. Spanyolországban (–2,5 százalék) és Németországban (–1 százalék) a termelés csökkenése várható, Hollandiában, Csehországban és Ausztriában előreláthatóan nem változik számottevően a kibocsátás.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A KSH adatai szerint Magyarországon a tyúk-félék száma 31,9 millió volt 2016. december 1-jén, 1,5 százalékkal kevesebb az egy évvel korábbinál. A 2016. június 1-jeihez viszonyítva az állomány 12,4 százalékkal csökkent. A tojóállomány 11,4 millió volt, egy év alatt 971 ezerrel csökkent. A lúdállomány 198 ezerrel (19 százalékkal) nőtt egy év alatt, számuk 2016. december 1-jén 1,2 millió tonna volt. A kacsállomány (4 millió), a pulykaállomány (2,8 millió) 2015 decemberéhez képest nem változott számottevően.

A KSH adatai szerint a baromfihúsimport mennyisége 1,8 százalékkal, értéke 9,8 százalékkal nőtt 2016-ban a 2015. évihez viszonyítva (10. melléklet). A csirkehús beszállítása 7,8 százalékkal emelkedett, ugyanakkor a pulykahúsé 25 százalékkal csökkent. A legtöbb baromfihús Ausztriából (8,9 ezer tonna), Lengyelországból (8,8 ezer tonna), Németországból (7,4 ezer tonna) és Hollandiából (4,3 ezer tonna) érkezett.

A héjastojás-import mennyisége 20,2 százalékkal emelkedett, ugyanakkor értéke csaknem 26 százalékkal csökkent 2016-ban 2015-höz képest. A tojás főleg Lengyelországból, Németországból, Szlovákiából és Litvániából származott.

Bel- és külpiazi értékesítés

Az AKI vágási statisztikája szerint a baromfivágások 5,8 százalékkal emelkedtek 2016-ban 2015-höz képest. Ezen belül a csirke vágása 6,6 százalékkal, a libaé 19,3 százalékkal, a pulykaé 3,6 százalékkal nőtt, ugyanakkor a kacsavágása kismértékben csökkent.

Magyarország baromfihúsexportja 8,9 százalékkal 234 ezer tonnára nőtt 2016-ban a 2015. évihez viszonyítva. Csirkehúsból 10 százalékkal, pulykahúsból 8,5 százalékkal több hagyta el az országot. A legtöbb baromfihúst Romániába (39 ezer tonna), Ausztriába (32 ezer tonna), Németországba (27 ezer tonna) és Szlovákiába (21 ezer tonna) szállítottuk a vizsgált időszak-

ban. A Dél-afrikai Köztársaságba (12,6 ezer tonna) 24 százalékkal, Franciaországba (11 ezer tonna) 13 százalékkal és Ukrajnába (1,7 ezer tonna) 15 százalékkal nőtt az export. Magyarország baromfihús-külkereskedelmi egyenlege pozitív volt 2016-ban (10. melléklet).

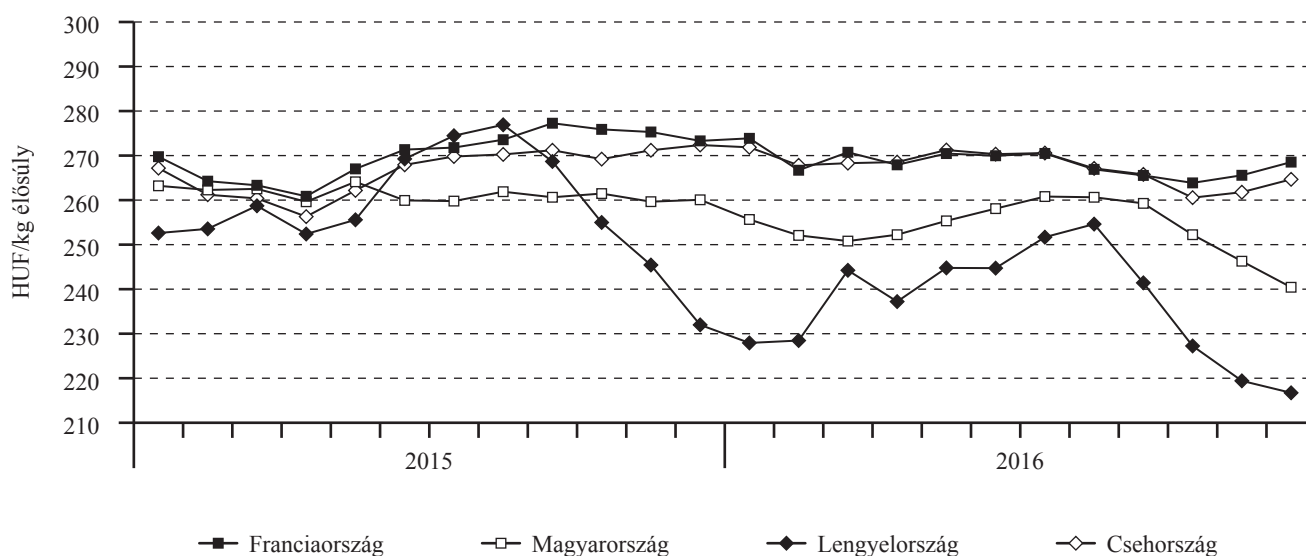
Az AKI PÁIR adatai szerint Magyarországon az étkezési tojás belföldi értékesítése 10,5 százalékkal csökkent 2016-ban az egy évvel korábbihoz képest. A héjas tojás exportja 15 százalékkal csökkent. A kivitelt elsősorban az Európai Unióba irányult, azon belül a legtöbb héjas tojást Romániába exportáltuk.

A piaci árak tendenciája

Az AKI PÁIR adatai szerint Magyarországon a vágócsirke élősúlyos termelői ára csaknem 3 százalékkal 254 forint/kilogrammmra, a vágópulykáié 1,4 százalékkal 387 forint/kilogrammmra csökkent 2016-ban a 2015. évihez képest (11. melléklet). A vágócsirke ára követte az európai tendenciákat (17. ábra).

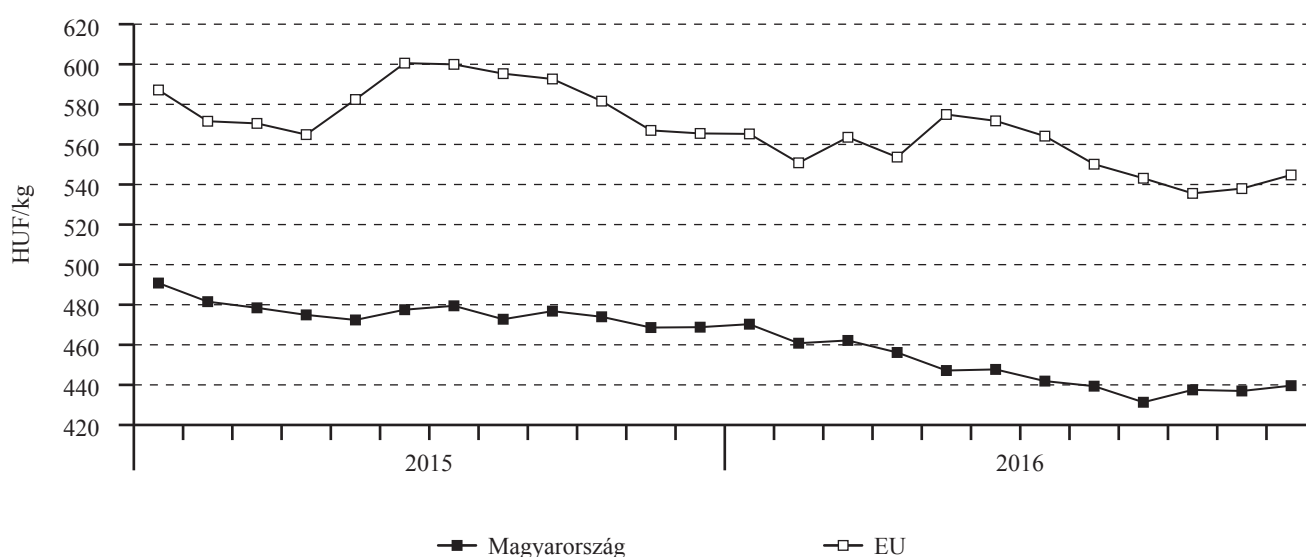
Az Európai Bizottság adatai szerint az egész csirke uniós átlagára 177,5 euró/100 kilogramm volt 2016-

17. ábra: A vágócsirke termelői ára az Európai Unió néhány tagországában (2015–2016)

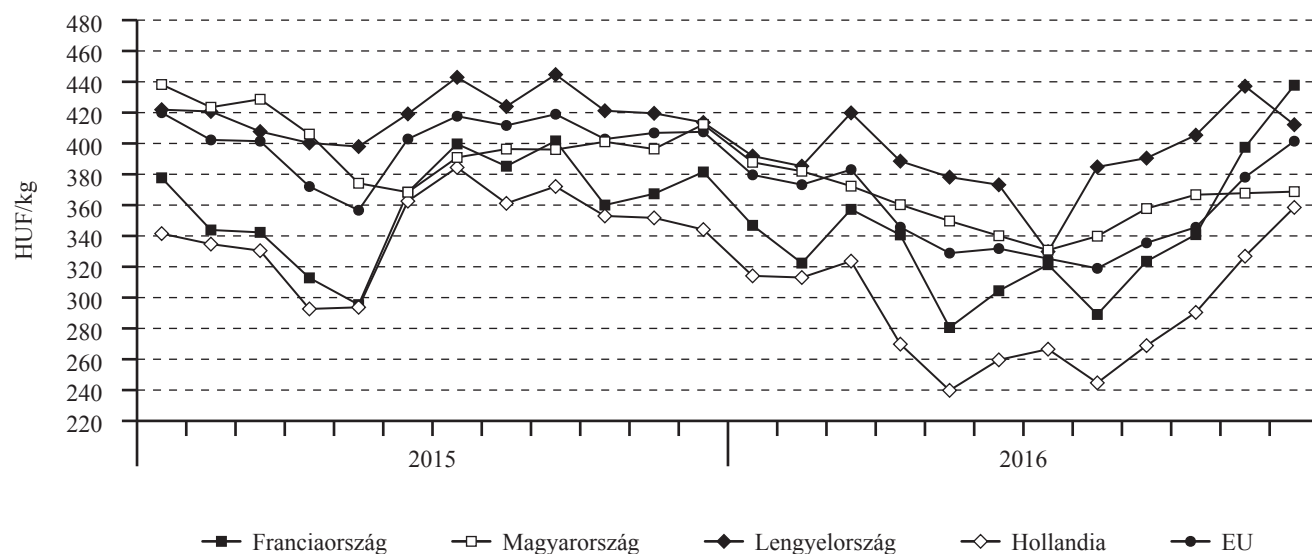
Forrás: MRiRW ZSRIR, PPA-ATIS, Agreste, AKI PÁIR

18. ábra: Az egész csirke feldolgozói értékesítési ára az Európai Unióban (2015–2016)

Forrás: Európai Bizottság, AKI PÁIR

19. ábra: Az étkezési tojás (M+L) csomagolóhelyi ára az Európai Unióban (2015–2016)

Forrás: Európai Bizottság, AKI PÁIR

ban, ami 5 százalékkal maradt el az előző évi átlagártól (18. ábra). Magyarországon a 65 százalékos (grillfertig) egész csirke feldolgozói értékesítési ára 6 százalékkal, a csirkecombé csaknem 14 százalékkal és a csirkemellé 3,5 százalékkal csökkent a vizsgált időszakban. A csirkehúsok feldolgozói értékesítési ára átlagosan 7 százalékkal, a pulykahúsoké pedig 4 százalékkal volt alacsonyabb a 2015. évinél (12. melléklet).

Az unióban az étkezési tojás ára 2016 első felében csökkenő tendenciát mutatott és alacsonyabb volt az előző évinél, ugyanakkor év végén emelkedett, amit a madárinfluenza megjelenése miatti kényszervágások hatására bekövetkező 10 százalékos tojóállomány-csökkenés okozott (19. ábra). Magyarországon az étkezési tojás csomagolóhelyi értékesítési ára 10,5 százalékkal csökkent 2016-ban az egy évvel korábbi átlagárhoz viszonyítva.

Marhahús

Világ- és európai piaci tendenciák

Az USDA (2016c) szerint a marhahús globális termelése 60,5 millió tonna volt 2016-ban, 1 százalékkal több az előző évinél. A nagy termelő országok közül az Egyesült Államokban 5,3 százalékkal, Kínában 3 százalékkal, Indiában 3,7 százalékkal, Mexikóban 1,6 százalékkal, Pakisztánban 2,3 százalékkal, Törökországban pedig 11,5 százalékkal nőtt a kibocsátás. Brazília marhahústermelése 1,5 százalékkal, Argentínáé 4,4 százalékkal, Ausztráliáé 18,5 százalékkal, Oroszorszáé 1,1 százalékkal volt kisebb 2016-ban, mint egy évvel korábban. Az Amerikai Egyesült Államokban az állatállomány bővülése miatt nőtt a vágómarha kínálata, így több vágóállat került a vágóhidakra, ami növelte a marhahús-kibocsátást. Braziliában 9,3 millió tonnára mérséklődött a marhahústermelés 2016-ban. A belső piacon a magasabb árak miatt csökkent a marhahús iránti kereslet, ezért a fogyasztók az alacsonyabb árkategóriájú húsokból többet fogyasztottak. Az EC (2016b, c) szerint az unió marha- és borjúhústermelése 2,6 százalékkal 7,9 millió tonnára emelkedett 2016-ban az előző évihez viszonyítva. A növekedés főként a tejhasznú állomány nőivarú egyedek selejtezéséből és a hizlalt bikaborjak vágásából származott, amit az alacsony tejárral és a tejtermelési rendszer átalakításával magyaráznak a szakértők. A közösség régi tagállamaiban kisebb mértékű, 2 százalékos volt a kibocsátás emelkedése, míg az új tagállamokban 7,3 százalékos.

A világ marha- és borjúhús-kereskedelme hasonlóan alakult 2016-ban, mint 2015-ben, a globális export 1 százalékkal mérséklődött az előző évihez képest. A két legnagyobb marhahúsexportőr közül Brazília kivitele 8,5 százalékkal 1,85 millió tonnára, Indiáé pedig 2,4 százalékkal ugyancsak 1,85 millió tonnára emelkedett. India a megtermelt marhahús csaknem felét exportálta, a gyengébb minőségű, nagy mennyiségben rendelkezésre álló marhahúst alacsonyabb áron értékesítette a közel-keleti, a délkelet-ázsiai és a dél-afrikai országokba, ugyanakkor a minőségi marhahúst igénylő piacokon nem szerzett részesedést. Brazília 2016-ban folyamatosan kereste az új piacok felé nyitás lehetőségét, ennek hatására bővült a marhahúskivitele. Az USA marhahúsexportja 1,12 millió tonna volt 2016-ban, 9 százalékkal múlta felül a 2015. évi volument (USDA, 2016c). Az unió marhahúskivitele csaknem 10 százalékkal 227 ezer tonnára emelkedett. A célpiacok ártrendeződése a meghosszabbított oroszországi importtilalom miatt és az erős nemzetközi kereslet hatására tovább folytatódott. Élő szarvasmarha és

marhahús legnagyobb mennyiségben Törökországba, Hongkongba és Libanonba került (EC, 2016b).

A globális marhahúsimport egy év alatt nem változott jelentősen, 7,7 millió tonna körül alakult 2016-ban. Az USA behozatala a termelés bővülése miatt 10 százalékkal 1,4 millió tonnára csökkent. Főként Ausztráliából, Kanadából és Új-Zélandról érkeztek szállítmányok az Egyesült Államokba. Oroszország marhahúsimportja – a korábbi évek tendenciáját követve – a csökkenő termelés és belső fogyasztás mellett 5,8 százalékkal mérséklődött. A közösség az egy évvel korábbinál 3 százalékkal több marhahúst importált 2016-ban. A marhahús több mint kétharmada Braziliából, Uruguayból és Argentínából származott, mindhárom ország növelte a beszállított mennyiséget az Európai Unióba.

Az USDA (2016c) szerint a marhahús globális termelése 1,4 százalékkal 61,3 millió tonnára emelkedhet 2017-ben. Az USA kibocsátása 11,8 millió tonna körül várható, ami 3,7 százalékos bővülést jelentene a 2016. évihez képest. A kibocsátás növekedését valószínűsítik Braziliában (+2 százalék), Kínában (+0,7 százalék), Indiában (+2,3 százalék) és Argentínában (+3,8 százalék). Braziliában 9,5 millió tonna, Kínában 6,95 millió tonna, Indiában 4,35 millió tonna és Argentínában 2,7 millió tonna körül várható a marhahús-kibocsátás 2017-ben, ugyanakkor Ausztráliában 2,9 százalékkal 2,01 millió tonnára, Oroszországban pedig 1,9 százalékkal 1,3 millió tonnára mérséklődhet a marhahústermelés.

Az USDA (2016c) 9,7 millió tonnára teszi a világ marhahúsexportját 2017-re, ami 2,7 százalékkal lenne nagyobb a 2016-ban nemzetközi kereskedelembe került mennyiségnél. Brazília marhahúskivitele elérheti az 1,95 millió tonnát (+5,4 százalék), ezzel 2013 után ismét a világ legnagyobb marhahúsexportőrévé válhat, megelőzve Indiát. A nemzetközi piacon javulhat a dél-amerikai ország versenyképessége az intenzív marketingnek köszönhetően. India 1,9 millió tonna marhahúst értékesíthet a külpiacokon 2017-ben, ez 4 százalékkal lenne nagyobb volumen, mint a 2016. évi. Ausztrália kivitele 4,3 százalékkal 1,33 millió tonnára eshet. Az USA a 2016. évinél 6,5 százalékkal több, azaz 1,2 millió tonna marhahúst szállíthat a külpiacokra 2017-ben. Az előrejelzés szerint a globális marhahúsimport 7,7 millió tonna fölé emelkedhet 2017-ben, ez 1,3 százalékos növekedést jelentene az előző évihez viszonyítva. Az USA várhatóan 1,22 millió tonna (–11 százalék), Kína 950 ezer tonna (+15 százalék) marhahúst importál 2017-ben. Kínában a termelés kismértékű emelkedéséhez a marhahús iránti

erős belpiaci kereslet társul. Japán beszállítása előreláthatóan 2 százalékkal emelkedik, ugyanakkor a belső fogyasztás nem változik számottevően. Oroszország és Hongkong importja nem módosul jelentősen, míg Dél-Korea 2 százalékkal növelheti marhahús-behozatalát.

Az EC (2016c) szerint az unió marhahústermelése 7,91 millió tonna körül várható 2017-ben. A marhahús-import 318 ezer tonna (+3 százalék) lehet, ugyanakkor a belső fogyasztás stagnálhat. A marhahúsexport 227 ezerről 232 ezer tonnára bővíthet. A közösségben a marhahús egy főre jutó fogyasztása előreláthatóan 10,9 kilogramm lesz 2017-ben.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Magyarországon 2011 óta folyamatosan gyarapodik a szarvasmarha-állomány. A KSH adatai szerint 2016. december 1-jén 838 ezer szarvasmarhát számláltak az országban, az állomány egy év alatt 2,1 százalékkal bővült. A szarvasmarha-állomány 60,4 százalékát a gazdasági szervezetek, 39,6 százalékát az egyéni gazdaságok tartották, ez az arány nem változott lényegesen a 2015. évihez képest. A húshasznú tehénállomány 17,1 százalékkal 137 ezer egyedre nőtt, ugyanakkor a kettős hasznosítású állomány 19 százalékkal 34 ezerre csökkent.

Az élőmarha-import 8 százalékkal csökkent, míg a marhahúsimport 6 százalékkal emelkedett 2016-ban az előző évihez képest (7. melléklet). Az élő szarvasmarha több mint fele Hollandiából, Németországból, Romániából és Csehországból származott, míg a marhahús 44 százalékát Ausztriából, 15 százalékát Hollandiából, 14 százalékát Lengyelországból és 8 százalékát Németországból importáltuk.

Bel- és külpiai értékesítés

A tejtermelési rendszer átalakítása és az alacsony tejár miatt több vágómarha (főként tejhasznú tehén és üsző) került a vágóhidakra: az AKI vágási statisztikája szerint a szarvasmarha vágása élősúlyban kifejezve 7,5 százalékkal nőtt 2016-ban az előző évihez képest. Az összes vágás 64,4 százalékát adó tehenek vágása 9,3 százalékkal, az üszőké 8,4 százalékkal, míg a bikáké 2,2 százalékkal emelkedett.

A Magyarországon nevelt szarvasmarhák jelentős része továbbra is élve került a nemzetközi piacra. Az élőmarha-export 14 százalékkal nőtt (7. melléklet), a legtöbb szarvasmarhát Törökországba szállítottuk,

ahova csaknem a kétszeresére emelkedett a kivitel. A második legnagyobb piac Ausztria volt, ahol 6 százalékkal nőtt a hazánkból vásárolt szarvasmarhák mennyisége. Magyarország marhahúsexportja 10 százalékkal emelkedett a vizsgált időszakban. Az összes marhahús kétharmadát Hollandiában és Ausztriában értékesítettük. Magyarország élőszarvasmarha-külkereskedelmi egyenlege pozitív volt 2016-ban és javult a 2015. évihez képest, míg a marhahús külkereskedelmi egyenlege negatív volt és 1 százalékponttal romlott.

A piaci árak tendenciája

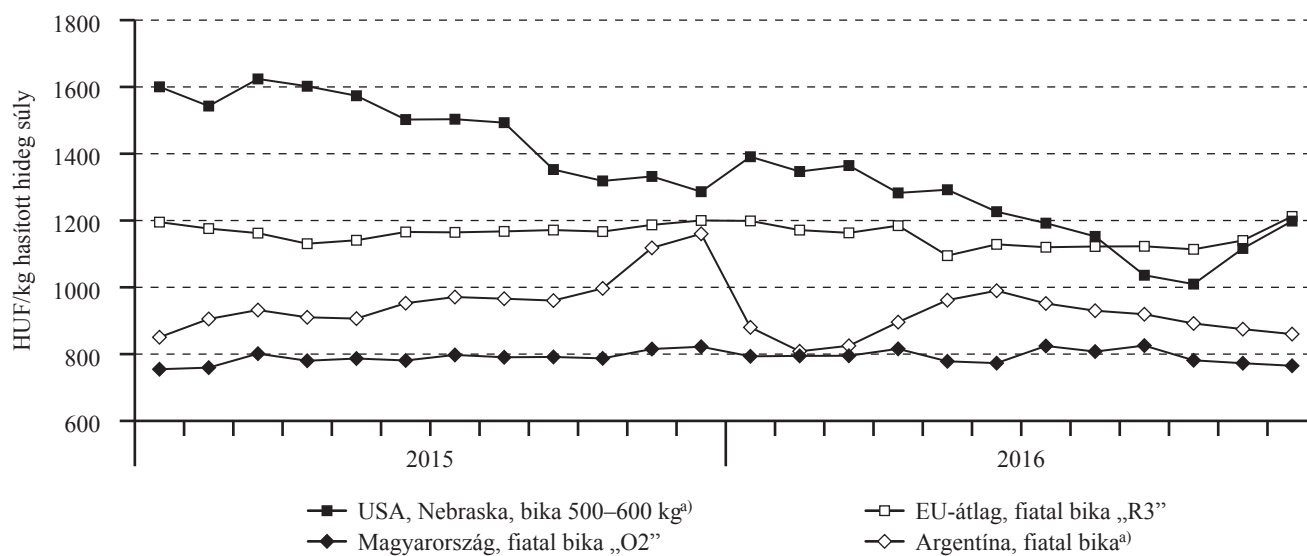
A termelés és a kereskedelem szempontjából meghatározó országok közül az USA-ban a bika ára dollárban kifejezve 4 százalékkal volt alacsonyabb 2016-ban, mint egy évvel korábban, ez forintban 5 százalékos csökkenést jelentett (20. ábra). Az árak mérséklődését a belpiaci kínálat bővülése okozta. Argentínában a marhahús iránti élénk nemzetközi kereslet és az állománybővítés okozta alacsonyabb kínálat miatt 47 százalékkal emelkedett a bika ára 2016-ban. A világ vezető marhahúsexportőr országában, Brazíliában az erős külpiai kereslet hatására a szarvasmarha ára 5 százalékkal haladta meg 2016-ban az egy évvel korábbi átlagárát.

Az EU-ban a fiatal bika „R3” kereskedelmi osztály vágóhídi belépési ára 3,69 euró/kilogramm hasított hideg súly volt 2016-ban, 2,3 százalékkal csökkent az előző évi átlagárhoz képest. A tehén „O3” ára (21. ábra) 7 százalékkal 2,71 euró/kilogrammra, az üsző „R3” ára 4,2 százalékkal 3,8 euró/kilogrammra mérséklődött egy év alatt.

Magyarországon a vágómarha termelői ára 8 százalékkal csökkent 2016-ban az előző évi átlagárhoz képest. A termékpálya további fázisaiban változatosan alakultak az árak. A csontos marhahús, frissen, félben termék ára 2,6 százalékkal mérséklődött, míg a csontos marhahús, frissen, negyedben, eleje termék ára 7,8 százalékkal, a csontos marhahús, frissen, negyedben, hátulja terméké pedig 9,8 százalékkal volt magasabb 2016-ban, mint egy évvel korábban (9. melléklet). A KSH adatai szerint a marharostélyos fogyasztói ára csaknem 2 százalékkal emelkedett 2016-ban a 2015. évihez viszonyítva.

Az EC (2016b) a marhahús világpiaci árának emelkedését valószínűsíti az Európai Unióban és Brazíliában is 2017-re, míg az Egyesült Államokban csökkenés várható.

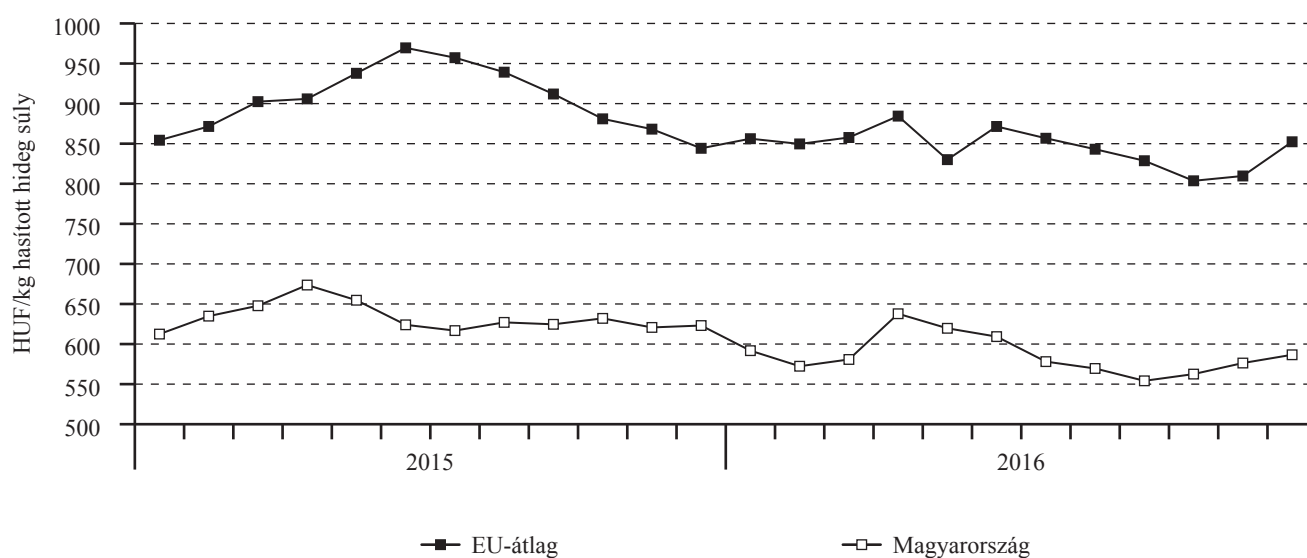
20. ábra: A marhahús világpiaci ára (2015–2016)

^{a)} Átszámítási tényező élő súlyról hasított súlyra 0,63.

Forrás: Európai Bizottság, USDA, MINAGRI, AKI PÁIR

21. ábra: A vágótehén „O3” vágóhídi belépési ára (2015–2016)

Forrás: Európai Bizottság, AKI PÁIR

Juhhús

Világ- és európai piaci tendenciák

A FAO (2016) szerint a juhhús globális termelése 14,13 millió tonna volt 2016-ban, nem változott számottevően az előző évihez képest. A világ juhhústermelésének 84 százaléka a fejlődő országokból származott, amelyek közül a legnagyobb kibocsátók Kína (4,3 millió tonna), India (728 ezer tonna), Nigéria (488 ezer tonna), Szudán (481 ezer tonna) és Pakisztán (470 ezer tonna) voltak. A nagy juhtartó ázsiai és afrikai országokban a legelők jó kondíciója lehetővé tette, hogy az állományokat a korábbi évekhez hasonlóan tovább növeljék. Az ausztrál és az új-zélandi gazdák a száraz időjárás miatt végrehajtott állománycsökkentés következtében nem tudtak annyi vágóbárányt a vágóhidakra küldeni, mint az előző évben, így az óceániai térségben kisebb volt a vágóállatok kínálata 2016-ban: Ausztráliában 3 százalékkal 542 ezer tonnára, Új-Zélandon pedig 7 százalékkal 377 ezer tonnára csökkent a juhhústermelés. A világ juhhús-kereskedelme lanyhább volt 2016-ban, az export 3 százalékkal, az import 1 százalékkal mérséklődött. A nemzetközi piacra kerülő juhhús csaknem 87 százaléka Ausztráliából és Új-Zélandról származott. A legnagyobb juhhúsimportőrök Kína, az Európai Unió és az USA voltak 2016-ban.

Az ABARES (2016) szerint Ausztrália juhállománya várhatóan 71,5 millió lesz a 2016/2017. gazdasági év (július–június) végén, 4,5 százalékkal emelkedhet az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A bárányok vágása 1,2 százalékkal 22,9 millió darabra csökkenthet a folyó szezonban az előzőhöz képest, ami 511 ezer tonna bárányhústermelést jelent. Ausztrália bárányhúsexportja 239 ezer tonnára (–1 százalék) csökkent az alacsonyabb vágásszám miatt. Az ausztrál bárányhús iránt élénk a kereslet az USA-ban, Kínában és a Közel-Keleten is. A főbb importőrök – kivéve Kína – továbbra is nagy mennyiségben vásárolhatnak juh- és bárányhúst Ausztráliából. Az élénk kereslet hatására a Kínába, az USA-ba és a Közel-Keletre irányuló szállítások egyaránt 1 százalékkal emelkedhetnek, ugyanakkor a kisebb piacokra történő eladások várhatóan csökkennek.

A New Zealand Economic Service (2016) szerint Új-Zéland juhállománya 28,3 millió egyed volt 2016. június 30-án, 3 százalékkal csökkent egy év alatt. Ez az idős anyajuhok állategészségügyi okokból való selejtezésének és több vállalkozás szarvasmarhatartásra való átállásának köszönhető. A bárányexport 2,1 százalékkal 296 ezer tonnára mérséklődött a 2015/2016. évi sze-

zonban (október–szeptember) az előzőhöz viszonyítva, főként az alacsonyabb vágásszám miatt. A meghatározó exportpiacok az Európai Unió és Kína voltak. A folyó gazdasági évre a szakértők a bárányhús kivitelének 2 százalékos csökkenését vetítik előre, valamint a juhhúsexport 4 százalékos esését valószínűsítik. A bárányok és a juhok vágása is hasonló mértékben mérséklődhet.

Az EC (2016c) szerint az Európai Unió juhállománya az élő állatok iránti növekvő keresletnek köszönhetően emelkedett 2016-ban, így az unió juh- és kecskehústermelése 1 százalékkal bővült és csaknem elérte a 930 ezer tonnát. A közösség juh- és kecskehúsimportja 2 százalékkal 206 ezer tonnára nőtt, a legnagyobb beszállító Új-Zéland volt. A nemzetközi piacon értékesített juh- és kecskehús mennyisége 2 százalékkal 19 ezer tonnára csökkent 2016-ban a 2015. évihez képest. Az unióban az előző évinél 1,3 százalékkal több juh- és kecskehúst fogyasztottak 2016-ban, az egy főre jutó fogyasztás 1,9 kilogramm volt.

Az EC (2016b) szerint az unió juh- és kecskehústermelése 2017-ben elérheti a 933 ezer tonnát. A juh- és kecskehúsimport 1 százalékkal 208 ezer tonnára emelkedhet, az egy főre eső juh- és kecskehús fogyasztás 1,9 kilogramm körül várható.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A KSH adatai szerint Magyarország juhállománya 1,16 millió egyed volt 2016. december 1-jén, 2,7 százalékkal csökkent a 2015. decemberihez képest. Az anyajuhok létszáma 5,2 százalékkal 805 ezer egyedre változott. Az egyéni gazdaságokban tartott juhok száma 1,004 millióra csökkent (–3,5 százalék az előző évihez viszonyítva), a gazdasági szervezeteknél 154 ezer volt (+2,6 százalék) 2016. december 1-jén. A juhállomány 68 százaléka az Észak- és Dél-Alföld régióban található, a többi régió részesedése lényegesen kisebb.

Bel- és külpiaci értékesítés

A KSH adatai szerint a juhok felvásárlása több mint 11 százalékkal nőtt 2016-ban az előző évihez képest. A növendék bárány (2–12 hónap) felvásárláson belüli részaránya 0,2 százalékponttal emelkedett, míg a tejes bárányé (2 hónap alatti) 2,1 százalékponttal csökkent,

a növendék bárány az összes forgalom 93 százalékát adta. Az AKI vágási statisztikája szerint a juh vágása élősúlyban kifejezve 34 százalékkal nőtt 2016-ban az egy esztendővel korábbihoz viszonyítva.

A KSH adatai szerint az előző évinél 3 százalékkal kevesebb bárány került a nemzetközi piacra 2016-ban (7. melléklet). A magyarországi bárány legnagyobb piaca továbbra is Olaszország volt, amelynek a kivitel belüli részaránya 89 százalék körül alakult 2016-ban, ez 2 százalékpontos csökkenést jelentett 2015-höz képest.

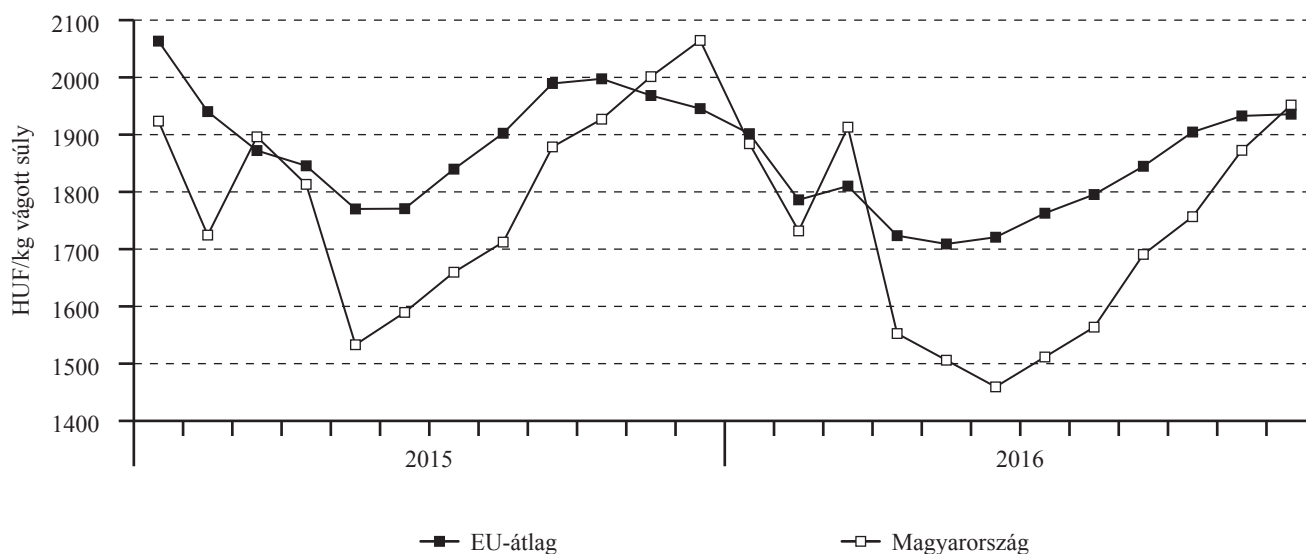
A piaci árak tendenciája

Új-Zélandon és Ausztráliában az időjárás változása jelentősen befolyásolja, hogy a termelők több vagy kevesebb állatot küldenek-e vágásra. Az ABARES (2016) szerint az erős nemzetközi kereslet és az ala-

csonyabb termelés miatt Ausztráliában a bárány ára 3 százalékkal volt magasabb 2016-ban a 2015. évinél. A New Zealand Economic Service (2016) szerint Új-Zélandon 4 százalékkal csökkent a bárány ára 2016-ban az előző évihez képest. Az árak csökkenésében jelentős szerepet játszott Nagy-Britannia – az új-zélandi bárányhúsexport ötöde ide érkezik – uniós tagságáról tartott népszavazás, aminek hatására gyengült az angol font. Az Európai Unióban a könnyű bárány ára euróban, illetve forintban kifejezve egyaránt 4 százalékkal csökkent 2016-ban az előző évihez viszonyítva (22. ábra).

Olaszországban, Magyarország legnagyobb exportpiacán a könnyű bárány ára euróban számolva 6,2 százalékkal csökkent 2016-ban az előző évihez képest. Magyarországon a vágóbárány termelői ára 5,5 százalékkal mérséklődött (13. melléklet). Az EC (2016b) az unióban a juhhús árának 6 százalék körüli csökkenését valószínűsíti 2017-ben, a világpiacon pedig 13-14 százalékkal lehet alacsonyabb a juhhús ára.

22. ábra: A könnyű bárány termelői ára (2015–2016)

Forrás: Európai Bizottság, AKI PÁIR

Tej és tejtermékek

Világ- és európai piaci tendenciák

A tejtermékek világkereskedelmét meghatározó országok közül a tejtermelés az USA-ban 1,9 százalékkal nőtt, míg Új-Zélandon 1,7 százalékkal, Ausztráliában 6,7 százalékkal csökkent 2016-ban az előző évihez viszonyítva. A tejfelvásárlás az Európai Unióban 0,4 százalékkal bővült 2016-ban az előző évihez képest. Horvátországban 4,6 százalékkal, az Egyesült Királyságban 4,3 százalékkal, Szlovákiában 4,2 százalékkal, Franciaországban 2,5 százalékkal, Dániában és Ausztriában egyaránt 0,3 százalékkal csökkent, míg Németországban 0,3 százalékkal, Csehországban 1 százalékkal, Olaszországban 2,5 százalékkal, Lengyelországban 2,6 százalékkal, Romániában 3,3 százalékkal, Szlovéniában 3,8 százalékkal, Dániában 4,4 százalékkal, Hollandiában 7,5 százalékkal nőtt a tejfelvásárlás a vizsgált időszakban. Az USDA (2016d) várakozása szerint a globális tejkinálat növekedése 2 százalék körüli lehet 2017-ben: Brazília tejtermelése 7 százalékkal, Indiáé 6 százalékkal, Ausztráliáé 3 százalékkal, Argentínáé és az USA-é egyaránt 2 százalékkal, Új-Zélandé 1 százalékkal emelkedhet, az Európai Unióé stagnálhat, míg Oroszorszáé 1 százalékkal, Kínáé 2 százalékkal csökkenhet.

Az USDA (2016d) szerint a vaj globális termelése 2 százalékkal, a sajté 1 százalékkal emelkedett, a sovány tejpore nem változott, míg a teljes tejpore 8 százalékkal csökkent 2016-ban az előző évihez viszonyítva. Az Eurostat adatai szerint az unióban a sűrített tej termelése 18 százalékkal, a sovány és a teljes tejpore egyaránt 4 százalékkal, a sajté 1 százalékkal csökkent, a folyadéktej stagnált, míg a vajé és a savanyított tejtermékeké egyaránt 3 százalékkal, a tejszíné 3,3-szorosára nőtt a megfigyelt időszakban. Az USDA (2016d) szerint a vaj és a teljes tejpore globális termelése egyaránt 2 százalékkal, a sajté 1 százalékkal emelkedhet, a sovány tejpore stagnálhat 2017-ben az előző évihez viszonyítva. Az Európai Bizottság előrejelzése szerint az EU-ban a sajt termelése várhatóan 2 százalékkal, a vajé 1 százalékkal nő, a friss tejtermékeké előreláthatóan nem változik, míg a teljes tejpore 2 százalékkal, a sovány tejpore 11 százalékkal csökkenhet 2017-ben a 2016. évihez viszonyítva (EC, 2017b).

Az unióban a sovány tejpore intervenció készlete 2016 szeptemberére 355 ezer tonnára emelkedett, amelynek pályázati úton történő értékesítése nem volt sikeres. A vaj intervenció készlete 2010 októbere óta üres, míg a magántárolási készlete 2016. december végén 27 ezer tonna volt. A sovány tejpore intervenció

készlete 351 ezer tonna, magántárolási készlete 68 ezer tonna volt 2016 végén. A sajt magántárolási készlete 15 ezer tonna volt ugyanekkor. A vaj intervenció készlete várhatóan üres marad, magántárolási készlete 24 százalékkal 140 ezer tonnára, a sovány tejpore intervenció készlete 6 százalékkal 331 ezer tonnára, magántárolási készlete 26 százalékkal 140 ezer tonnára csökkenhet 2017 végén az egy évvel korábbihoz viszonyítva (EC, 2017b).

Az intervenció felvásárlást a Bizottság 2016. január 1-jétől december 31-ig nyitva tartotta. A sovány tejpore mennyisége 2016. március 31-én elérte a maximálisan betárolható mennyiséget, így áprilisban a piaci nehézségekre tekintettel a vajnál 100 ezer tonnára, a sovány tejpornál 218 ezer tonnára emelték azt. A készletek 2016. május 24-én az új határértéket is elérték, így azt ismételtén 350 ezer tonnára emelték. A Bizottság 2016 decemberében elkezdte a sovány tejpore intervenció készletének értékesítését, azonban 2017 első negyedévéig ez elhanyagolható mennyiség volt csupán.

A vaj és a sajt magántárolási támogatását 2016. szeptember 30-án lezárták, ugyanakkor a sovány tejpore meghosszabbították 2017. február 28-ig. Az USA-ban a vaj 2016. decemberi zárókészlete 13 százalékkal, a sovány tejpore 12 százalékkal, a sajté 5 százalékkal nőtt az egy évvel korábbihoz képest (USDA 2017c, d).

A vaj és a vajolaj globális kereskedelme 3 százalékkal, a sajté 6 százalékkal nőtt, míg a teljes tejpore 1 százalékkal, a sovány tejpore 5 százalékkal csökkent 2016-ban az előző évihez képest (ZuivelNL, 2017). A vaj és a vajzsír harmadik országokba irányuló kiszállítása 19 százalékkal, a sajté 11 százalékkal, a teljes tejpore 5 százalékkal, a sovány tejpore 17 százalékkal nőtt 2016-ban az előző évihez képest. Az unió sajtkivitelének stagnálását az okozta, hogy Oroszországban a 2014 augusztusában bevezetett importtilalmat 2015 augusztusában további egy évre, majd 2016 augusztusában 2017 végéig meghosszabbították. Az importtilalom bevezetése előtt, 2013-ban a közösség sajtexportjának csaknem harmada irányult Oroszországba. Az unió harmadik országokba irányuló soványtejpore kivitele 24 százalékkal, a friss tejtermékeké 15 százalékkal, a vajé 10 százalékkal, a sajté 3 százalékkal, míg a teljes tejpore 5 százalékkal csökkenhet 2017-ben az előző évihez képest (EC, 2017b).

A tejtermékimport nem annyira koncentrált, mint az export, a legnagyobb tejtermékimportőrök a világkereskedelem kevesebb mint felét adják. Az USDA (2016d) szerint Oroszország sajtbehozatala 9 százalékkal, Japáné 2 százalékkal nőtt, Oroszország vajimportja nem változott, míg Mexikóé 40 százalékkal

emelkedett, Kína soványtejpör-beszállítása 10 százalékkal csökkent, míg Mexikóé 8 százalékkal nőtt, Kína teljestejpör-behozatala 14 százalékkal nőtt, míg Algériáé 2 százalékkal csökkent 2016-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

Az USDA (2016d) szerint Oroszország sajtbehozatala stagnálhat, Japáné 2 százalékkal nőhet; Oroszország vajimportja stagnálhat, Mexikóé 3 százalékkal bővíthet; Kína soványtejpör-behozatala stagnálhat, ugyanakkor Mexikóé 4 százalékkal emelkedhet. Kína teljestejpör-importja várhatóan 14 százalékkal nőhet, míg Algériáé 5 százalékkal csökkenhet 2017-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A KSH adatai szerint Magyarország tehenállománya 3 százalékkal 379 ezer egyedre nőtt 2016. december 1-jén az egy évvel korábbihoz képest. Észak-Alföldön 24, Dél-Alföldön 20, Közép-, Nyugat- és Dél-Dunántúlon egyaránt 13, Észak-Magyarországon 10, Közép-Magyarországon 7 százalékát tartották a tehenek állományának. A tehenek 55 százalékát a tejhasznú, 34 százalékát a húshasznú, 9 százalékát a kettős hasznosítású fajták adták. A húshasznú tehenek száma egy év alatt 17 százalékkal 137 ezer egyedre nőtt, a tejhasznúaké stagnált (208 ezer egyed), ugyanakkor a kettős hasznosításúaké 19 százalékkal 34 ezer egyedre csökkent. A tejhasznú tehenek 81 százalékát (169 ezer egyed) a gazdasági szervezetek, 19 százalékát (40 ezer egyed) az egyéni gazdaságok tartották. A gazdasági szervezetek tejhasznú tehenállománya egy év alatt 4 százalékkal csökkent, míg az egyéni gazdaságoké 20 százalékkal nőtt.

A kínálatot a hazai tej és tejtermékek mellett évről évre növekvő mértékben importtermékek egészítik ki. A savanyított tejtermékek behozatala 18 százalékkal, a sajt és túró termékcsoporthé 17 százalékkal, a vaj és vajkrémé 4 százalékkal nőtt, míg a tejsavóé 1 százalékkal, a dobozos tejé 31 százalékkal csökkent 2016-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A sajt és a túró 51 százaléka Németországból, 19 százaléka Lengyelországból, 10 százaléka Hollandiából, 5 százaléka Ausztriából, 4 százaléka Szlovákiából származott. Hollandiából 51 százalékkal, Lengyelországból és Németországból egyaránt 16 százalékkal, Szlovákiából 8 százalékkal, Ausztriából 5 százalékkal több sajt érkezett a megfigyelt időszakban.

Bel- és külpiaci értékesítés

Az AKI PÁIR adatai szerint a nyerstej felvásárlása 3 százalékkal nőtt 2016-ban az előző évihez viszonyítva. A felvásárolt nyerstej fehérjetartalma 0,03, zsírtartalma 0,11 százalékponttal javult egy év alatt (fehérje: 3,33 százalék, zsír: 3,8 százalék).

Az AKI PÁIR adatai szerint a teljes zsírtartalmú nyerstej kivitele 26 százalékkal csökkent 2016-ban az előző évihez képest. A nyerstej 63 százalékát a termelők és a kereskedők, 37 százalékát pedig a feldolgozók szállították külföldre. A termelők és a kereskedők nyerstejkivitele 21 százalékkal, a feldolgozóké 34 százalékkal emelkedett a vizsgált időszakban. A nyerstej kiviteli ára 77,59 forint/kilogramm volt 2016-ban, 3 százalékkal csökkent egy év alatt, azonban a termelői árat 5 százalékkal haladta meg.

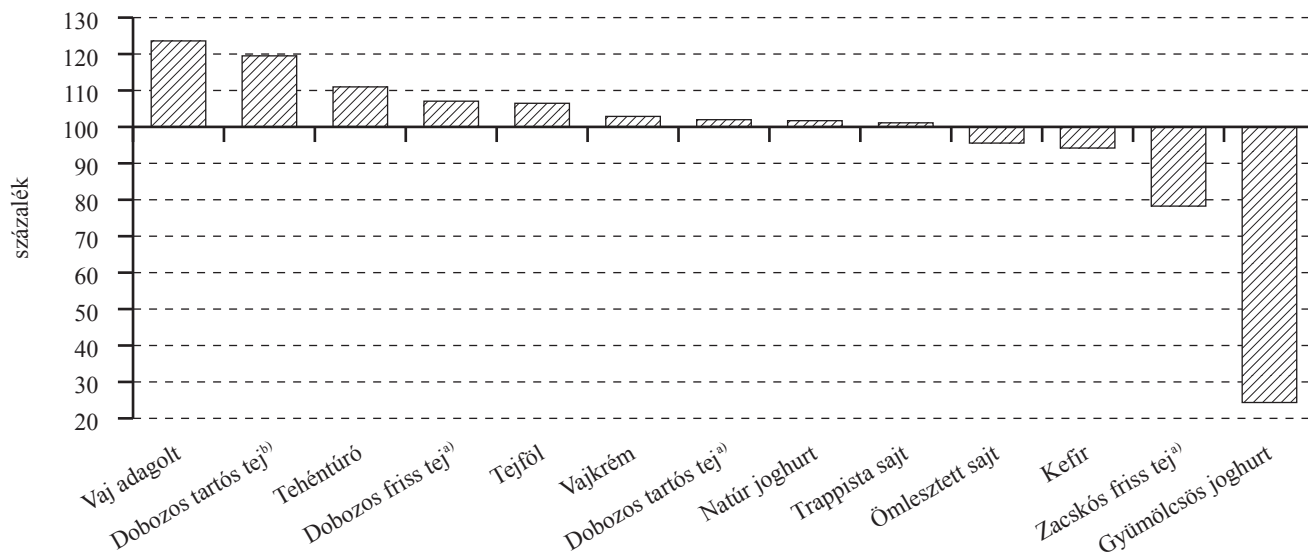
A KSH adatai szerint a teljes zsírtartalmú nyerstej exportja 21 százalékkal csökkent 2016-ban az előző évihez képest. A kivitel 32 százaléka Romániába, 23 százaléka Horvátországba, 16 százaléka Olaszországba, 9 százaléka Szlovákiába, 6-6 százaléka Szlovéniába és Bulgáriába került. A teljes nyerstej kivitele Romániába 20 százalékkal, Szlovákiába 16 százalékkal, Bulgáriába 12 százalékkal bővült, míg Horvátországba 21 százalékkal, Szlovákiába 29 százalékkal, Olaszországba 44 százalékkal csökkent. A fölözött nyerstej kiszállítása 34 százalékkal csökkent a megfigyelt időszakban, amelynek 22-22 százaléka Olaszországba és Horvátországba, 16 százaléka Szlovákiába, 10 százaléka Lengyelországba, 8-8 százaléka Hollandiába és Romániába került.

A felvásárlás növekedése és a nyerstejkivitel esése ellenére a tejfeldolgozók több alapanyagot igényeltek a külpiacról. A teljes nyerstej behozatala 21 százalékkal bővült, amelynek 49 százaléka Szlovákiából, 13 százaléka Németországból, 12-12 százaléka Ausztriából és Csehországból, 11 százaléka Lengyelországból származott. A sűrített vagy édesített tej és tejszín importja 24 százalékkal volt több 2016-ban 2015-höz viszonyítva.

A KSH adatai szerint a tejfeldolgozás ipari termelése 10,1 százalékkal, összes ipari értékesítése 9,1 százalékkal, belföldi értékesítése 6,5 százalékkal, exportértékesítése 22,5 százalékkal nőtt 2016-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva (1. melléklet).

Az AKI PÁIR adatai szerint a hazai gyártású, 2,8 százalékos zsírtartalmú folyadéktej belföldi értékesítése 1 százalékkal emelkedett, ezen belül kiserelés és eltarthatóság szerint a zacskós friss tejé 22 százalékkal csökkent, míg a dobozos tartósé 2 százalékkal, a dobozos frissé 7 százalékkal nőtt 2016-ban az előző évihez

23. ábra: Néhány tejtermék belföldi értékesítésének változása 2016-ban (2015=100)

^{a)} 2,8 százalékos zsírtartalom.

^{b)} 1,5 százalékos zsírtartalom.

Forrás: AKI PÁIR

képe. Az 1,5 százalékos zsírtartalmú dobozos tartós tej belföldi értékesítése 19 százalékkal emelkedett. A tejtermékek közül a hazai előállítású adagolt vaj belföldi értékesítése 24 százalékkal, a tehéntúróé 11 százalékkal, a tejfölé 6 százalékkal, a vajkrémé 3 százalékkal, a natúr joghurté 2 százalékkal, a trappista sajté 1 százalékkal nőtt, míg az ömlesztett sajté 4 százalékkal, a kefiré 6 százalékkal, a gyümölcsös joghurté 76 százalékkal csökkent a vizsgált időszakban (23. ábra).

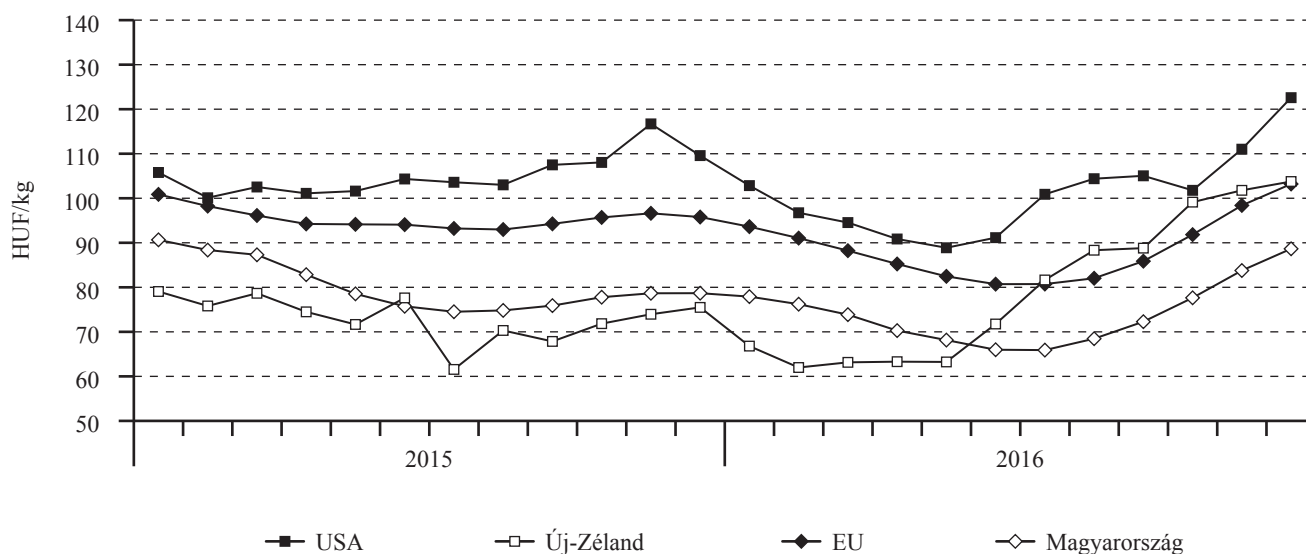
A savanyított tejtermékek kivitele 64 százalékkal, a vaj és vajkrém termékcsoporté 37 százalékkal, a sajt és túró termékcsoporté 21 százalékkal, a dobozos tejé 19 százalékkal bővült, míg a tejsavóé 1 százalékkal csökkent 2016-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva (14. melléklet). A savanyított tejtermékek kivitelének 73 százaléka Romániába irányult, ahova 91 százalékkal nagyobb mennyiséget szállítottunk. A sajt és túró 19 százaléka Olaszországba, 17 százaléka Libanonba, 14 százaléka Romániába, 11 százaléka Jordániába, 10 százaléka Irakba, 5 százaléka Szaúd-Arábiába, 4 százaléka Szlovákiába került. Irakba 143 százalékkal, Jordániába 58 százalékkal, Szlovákiába 42 százalékkal, Romániába 20 százalékkal, Libanonba 15 százalékkal több, míg Olaszországba 12 százalékkal kevesebb sajtot és túrókat exportáltunk az előző évinél. Magyarország tej- és tejtermék-külkereskedelmi egyenlege továbbra is negatív maradt és értékben 28 százalékkal romlott, mivel az export árbevétele kisebb mértékben nőtt (3 százalékkal), mint az import értéke (7 százalékkal).

A piaci árak tendenciája

A nyerstej ára Magyarországon, éves szinten 8 százalékkal (15. melléklet), az USA-ban 5 százalékkal, az Európai Unióban 8 százalékkal csökkent, míg Új-Zélandon 8 százalékkal emelkedett. Az Európai Unióban a nyerstej ára január és július között 14 százalékkal, Magyarországon január és július között 15 százalékkal, az USA-ban január és május között 10 százalékkal, Új-Zélandon január és május között 5 százalékkal csökkent. Ezt követően a globális tejkínálat bővülésének mérséklődése az árak emelkedését eredményezte. Az Európai Unióban július és december között a nyerstej ára 29 százalékkal, Magyarországon ugyanebben az időszakban 35 százalékkal, az USA-ban május és december között 30 százalékkal, Új-Zélandon május és december között 65 százalékkal nőtt (24. ábra). A Ministry for Primary Industries (2016) szerint Új-Zélandon a nyerstej ára a 2016/2017. gazdasági évben (június–május) 51 százalékkal, a 2017/2018. gazdasági évben további 12 százalékkal nőhet az előző szezonhoz képest. Az USA-ban a nyerstej ára 11 százalékkal emelkedhet 2017-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva (USDA, 2017e).

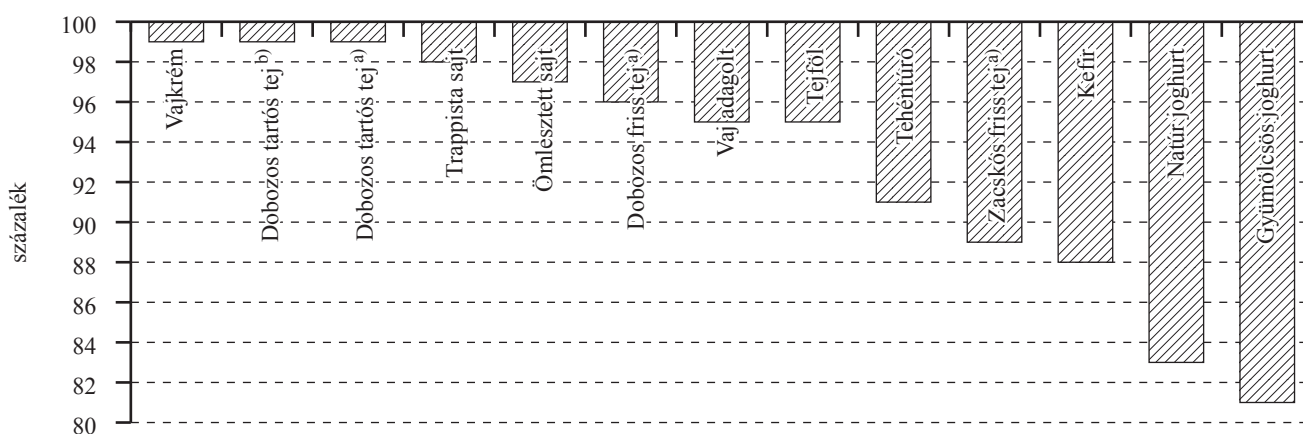
A tejtermékek ára rugalmatlan, ezért már a kínálat néhány százalékos változására is erőteljesen reagál. A sajt ára változik a legkisebb mértékben, mivel a sajt-nak számos fajtája létezik, így a kereslet és a kínálat ingadozása nem hat olyan erősen az árának alakulására, mint a jól meghatározható minőségi jellemzőkkel rendelkező vaj és tejszörp esetében. A kínálati piac hatására a tejtermékek világpiaci ára jelentősen csökkent 2016-ban: a sovány tejszörpé (FOB Óceánia) 9 százalékkal, a

24. ábra: A nyerstej termelői ára a világon (2015–2016)

Forrás: USDA, LTO, Európai Bizottság, AKI PÁIR

25. ábra: Néhány tejtermék feldolgozó értékesítési árának változása 2016-ban (2015=100)

^{a)} 2,8 százalékos zsírtartalom.

^{b)} 1,5 százalékos zsírtartalom.

Forrás: AKI PÁIR

cheddar sajté 7 százalékkal, a teljes tejporé 3 százalékkal mérséklődött, míg az ömlesztett vajé 2 százalékkal emelkedett. Az ömlesztett vaj és a sovány tejpor világpiaci ára (*FOB* Óceánia) januártól májusig, a teljes tejporé januártól márciusig, a *cheddar* sajté januártól áprilisig csökkent, majd az év hátralévő időszakában valamennyi tejtermék ára folyamatosan emelkedett.

Magyarország az Európai Uniótól mintegy 2,9 milliárd forintos ideiglenes rendkívüli támogatásban részesült 2016-ban, amelyet ugyanakkora összeggel nemzeti forrásból is kiegészített. Így mintegy 6 milliárd forintos támogatásra számíthattak a gazdák 2016-ban. Ezen ideiglenes rendkívüli támogatáson túlmenően a kormány összesen 11,44 milliárd forint forrást biztosított az ágazat számára, amelyből 3,6 milliárd forintot *de minimis* támogatás, míg a fennmaradó

7,8 milliárd forintot átmeneti nemzeti támogatás formájában kapták a gazdák. A forrás kifizetésére április közepén került sor. Összességében elmondható, hogy 2016 tavaszán mintegy 17 milliárd forintos többlettámogatást kaptak a tejtermelő gazdaságok a korábban már meglévő tejágazati támogatási jogcímenek felül.

Az Európai Unió 2016 júliusában döntött az újabb 500 millió euró értékű tejágazati célzó csomagról, amelynek Magyarország a 2,7 százalékat (9,5 millió eurót) kapta, ami mintegy 3 milliárd forintnak felel meg. A 2,7 százalékos támogatás révén a magyar tejtermelő ágazat az európai uniós 1,1 százalékos súlyán felül részesedett a csomagból. A 3 milliárd forintot a gazdák a termelés szinten tartására fordították. A 3 milliárd forint értékű uniós támogatáshoz a kormány a költségvetésből adott még 3 milliárd forintot,

így a magyar tejtermelőket 6 milliárd forint segítette a piaci válság leküzdésében. Az 500 millió euró értékű uniós csomag két részből állt, az egyik 150 millió eurót, a másik pedig 350 millió eurót tartalmazott. Az elsőnél a gazdák az önkéntes termeléseszkéntetéshez hívhatták le a szükséges összegeket.

A tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti program keretében 2016. április 30-ig évente támogatást nyújtottak azoknak a termelőknek, akik az előírtakhoz képest magasabb állatjóléti kötelezettséget vállaltak. A többletköltségeket az unió és a Földművelésügyi Minisztérium közösen finanszírozta. A termelők akkor vehettek részt a programban, ha nőivarú – tej vagy kettős hasznosítású – szarvasmarhát tartottak. A kötelezettségek betartását vállaló termelők állategységenként 33-35 ezer forint támogatást kaphattak évente, ami országos szinten összesen 8,7 milliárd forintot tett ki.

Az Európai Bizottság által elfogadott magyar vidékfejlesztési operatív program keretében 2020-ig – 300-310 forintos euróárfolyammal számolva – 1300 milliárd forintot lehet vidékfejlesztésre fordítani. Az állattenyésztés keretösszege 75 milliárd forint lesz, a védett, őshonos és veszélyeztetett állatfajták genetikájának megőrzésére 18 milliárd forintot, a tejágazat

szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti támogatásokra 27 milliárd forintot fordítanak.

Az AKI PÁIR adatai szerint a vizsgálatba vont tejtermékek feldolgozói értékesítési ára 2016-ban átlagosan 5 százalékkal volt alacsonyabb a 2015. évinél (16. melléklet). A 2,8 százalékos zsírtartalmú dobozos friss és dobozos tartós folyadéktej feldolgozói értékesítési ára 1 százalékkal, a dobozos frissé 4 százalékkal, a zacskós frissé 11 százalékkal csökkent 2016-ban az előző évihez viszonyítva. Az 1,5 százalékos zsírtartalmú dobozos tartós tej ára a belföldön értékesített mennyiség 19 százalékos növekedése ellenére csak 1 százalékkal volt alacsonyabb 2016-ban a 2015. évi átlagátnál. A tejtermékek közül a gyümölcsös joghurt ára 19 százalékkal, a natúr joghurté 17 százalékkal, a kefiré 12 százalékkal, a tehéntúróé 9 százalékkal, az adagolt vajé és a tejfölé egyaránt 5 százalékkal, az ömlesztett sajté 3 százalékkal, a trappista sajté 2 százalékkal, a vajkrémé 1 százalékkal csökkent 2016-ban az egy évvel korábbihoz képest (25. ábra).

A megfigyelt tejtermékek fogyasztói árindexe nem változott 2016-ban 2015-höz képest (25. melléklet). A KSH adatai szerint a trappista sajt fogyasztói ára 5 százalékkal, a 2,8 százalékos zsírtartalmú dobozos friss tejé 6 százalékkal csökkent a vizsgált időszakban.

Zöldségfélék

Európai piaci tendenciák

Az AMI agrárinformációs szolgálat szerint a világon 1,23 milliárd tonna zöldség termelt 2016-ban, amelynek 4 százaléka került nemzetközi forgalomba. Az Európai Unióban 63,5 millió tonna zöldség termelt 2016-ban, 1 százalékkal több, mint 2015-ben (Agrarwelt, 2017). A zöldségfélék vonatkozásában további összehasonlításra alkalmas világszintű információk jelenleg nem állnak rendelkezésre, ezért az európai, azon belül is elsősorban az uniós tendenciákat mutatjuk be. Ez utóbbit az is indokolja, hogy a közösség kevés zöldségféléket importál a harmadik országokból, mivel a termékcsoport külkereskedelme elsősorban a tagországok között bonyolódik.

Az unió meghatározó görögdinnye-termesztő tagországai Spanyolország és Görögország. A legnagyobb spanyolországi görögdinnye-termelő tartományban, *Almería*ban 8,2 ezer hektáron 1,95 százalékkal több, azaz 536 ezer tonna görögdinnye termelt 2016-ban. A szezon korábban indult, ugyanakkor a hűvös, csapadékos időjárás nem ösztönözte a görögdinnye fogyasztását. Olaszországban a mini görögdinnye egyre népszerűbb, a magnélküli fajtákra összpontosítanak annak praktikussága, hosszabb eltarthatósága miatt. Európában túlkínálat alakult ki görögdinnyéből 2016-ban, a júliusi változékony időjárás miatt akadozott az export. Az előző években a spanyol és az olasz görögdinnye általában július közepére elfogyott a piacokról, amit rendszerint a magyar görögdinnye követett. A közösség belső piacán évente 785-865 ezer tonna görögdinnye fordul meg. Az unió évente 195-269 ezer tonna görögdinnyét importál a harmadik országokból (Marokkó, Costa Rica, Brazília, Panama, Ukrajna és Törökország). A közösség görögdinnye-kivitele a harmadik országok (elsősorban Svájc és Norvégia) felé 60 ezer tonna körül alakul évente.

A WPTC (2016) szerint globális szinten az ipari paradicsom mennyisége 10,1 százalékkal 37,2 millió tonnára csökkent 2016-ban a 2015. évihez képest. Az ipari paradicsom termése Olaszországban 7 százalékkal 5 millió tonnára, Spanyolországban 3 százalékkal 2,95 millió tonnára, Portugáliában 22 százalékkal 1,3 millió tonnára csökkent. Franciaországban a frissipiaci értékesítésre szánt paradicsom termőfelülete nem változott (2,3 ezer hektár), a termése 4 százalékkal 620,4 ezer tonnára emelkedett 2016-ban az előző évihez viszonyítva (Agreste, 2016a). Az unió legnagyobb frissparadicsom-beszállítója Hollandia és Spanyolország. A belső piacra Hollandia paradicsomkivitele

5 százalékkal (931 ezer tonnára), Spanyolországé 5 százalékkal (894 ezer tonnára) mérséklődött 2016-ban az egy évvel korábbihoz képest. A friss paradicsom vezető beszállítója Marokkó, ahonnan az egy évvel korábbinál 2 százalékkal több (393 ezer tonna) paradicsom érkezett a közösségbe 2016-ban. Az unió harmadik országok felé történő kivitele 22 százalékkal 159 ezer tonnára esett 2016-ban. Fehéroroszország vásárolta a legtöbb uniós paradicsomot, ahova 33 százalékkal 70,7 ezer tonnára csökkent a kivitel. A közösség paradicsom-külkereskedelmi egyenlege a harmadik országokkal szemben negatív.

A közösség zöldpaprikatermesztésének döntő hányadát Spanyolország, Hollandia, Olaszország és Magyarország adja. Spanyolországban a 9 ezer hektárnyi termőterület több mint 80 százaléka kaliforniai paprikát termelnek. Hollandiában 1,2 ezer hektáron fűtött növényházakban korszerű technológiával hajtják a paprikát. Spanyolország az egy évvel korábbihoz képest 6 százalékkal több (684 ezer tonna), Hollandia 12 százalékkal (295 ezer tonna) kevesebb zöldpaprikát értékesített az unió belső piacán 2016-ban. A közösség paprika-külkereskedelmi egyenlege a harmadik országokkal szemben negatív. A behozatal – elsősorban Marokkóból, Izraelből és Törökországból – 6 százalékkal 186 ezer tonnára csökkent. Törökországban jelentős területen, 15 ezer hektáron terem paprika, főleg a kápiafajtákat részesítik előnyben. Az egy évvel korábbinál 20 százalékkal több, vagyis 55,6 ezer tonna törökországi paprika érkezett az EU-ba 2016-ban. A közösség harmadik országok felé történő kivitele 9 százalékkal 107,3 ezer tonnára mérséklődött ugyanekkor.

Európában a vöröshagyma termése 6,01 millió tonna körül alakult 2016-ban. Spanyolországban 31 százalékkal 1,45 millió tonnára, Hollandiában 1 százalékkal 1,19 millió tonnára, Lengyelországban 15 százalékkal 630 ezer tonnára, Németországban 10 százalékkal 500 ezer tonnára bővült a vöröshagyma termése az előző évihez képest (AMI, 2016).

Az unió tagországai közül a meghatározó sárgarépa- és petrezselyemgyökér-termelők Lengyelország és Franciaország. Franciaországban a sárgarépa termőterülete az előző évihez hasonlóan 8,2 ezer hektár volt 2016-ban is, a termése 2 százalékkal 337,4 ezer tonnára mérséklődött (Agreste, 2016b). Németországban 527 ezer tonnáról 642 ezer tonnára nőtt a termés egy év alatt (Statista, 2016).

Az USA a világ legnagyobb csemegekukorica-termelője 400 ezer hektárral, a termés nagyobb részét frissipiaci fogyasztásra értékesítik. A távol-keleti tér-

ségben a korábbi 100 ezerről 80 ezer hektárra csökkenve továbbra is Kína a vezető termelő, de jelentős még Thaiföld (44 ezer hektár) és India (8 ezer hektár) termelése is. Az EU-ban Magyarország (32 ezer hektár) után Franciaország (18 ezer hektár), Lengyelország (6 ezer hektár) következik a sorban. Olaszországban és Spanyolországban egyaránt 3-4 ezer hektáron termeszenek csemegekukoricát. Az unióban csökkent a terület, amelynek piaci okai vannak: mind a konzervipar, mind a hűtőházak csökkentették termelésüket, ennek hátterében az EU Oroszországgal szembeni kereskedelmi embargója áll, amit tovább tetéz az egyes FÁK-országok belső gazdasági nehézségei miatti csökkenő kereslet. A nyugat-európai piac stabil, de a kereslet ott sem növekszik (Mezőhír, 2016).

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Az AKI Agrárstatisztikai Információs Osztálya által vizsgált gazdaságok adatai szerint az összes zöldségtermelés jelentős hányadát adó szabadföldi zöldségfélék termőterülete 6,4 ezer hektárral 42 ezer hektárra bővült 2016-ban az előző évihez képest. A csemegekukorica termőterülete 31 százalékkal 30,9 ezer hektárra nőtt. A vizsgált zöldségfélék közül a szabadföldi paradicsom termőterülete 4 százalékkal, a zöldpaprikáé 14 százalékkal bővült, míg a görögdinnyéé 1 százalékkal, a vöröshagymáé 23 százalékkal, a karfiolé 32 százalékkal csökkent (26. ábra).

Az AKI PÁIR becslése szerint 2016-ban Magyarország összes zöldségtermése megközelítette az 1,8 mil-

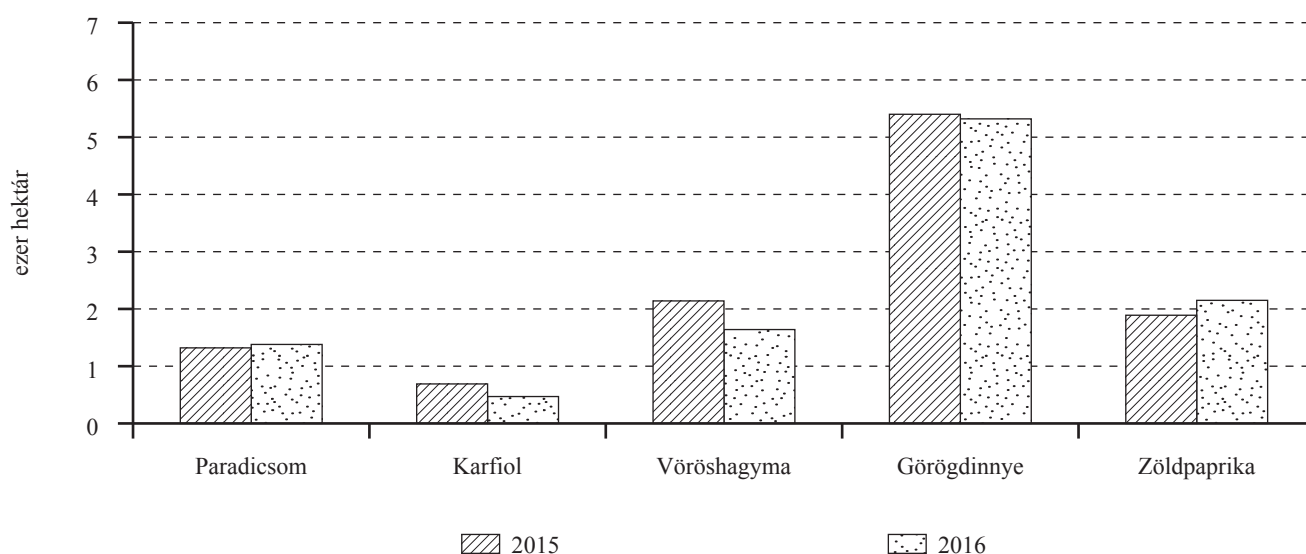
lió tonnát, ami 10-12 százalékos növekedést jelentett az előző évihez képest (17. melléklet).

A görögdinnye-termesztők bár rekordtermést vártak, a kedvezőtlen időjárás miatt csak 200-205 ezer tonna termést takarítottak be. A nyár az átlagnál csapadékosabb, hűvösebb volt Európában és Magyarországon is, ami a görögdinnye-fogyasztás csökkenését eredményezte. A szezon az időben betakarítani képes, jó minőséget – akár magnélkülit is – nagy tételben produkáló termelőknek volt többé-kevésbé sikeres (Bayer, 2017).

Az elmúlt tíz évben csökkent a hajtattott paradicsom termőterülete, amely 2016-ban sem érte el a 400 hektárt. Az AKI Agrárstatisztikai Információs Osztálya által vizsgált gazdaságok adatai szerint a paradicsom termése 2016-ban nem változott számottevően a 2015. évihez képest. Az ipari paradicsom mennyisége az előző évihez hasonlóan 105 ezer tonna körül alakult 2016-ban (WPTC, 2016).

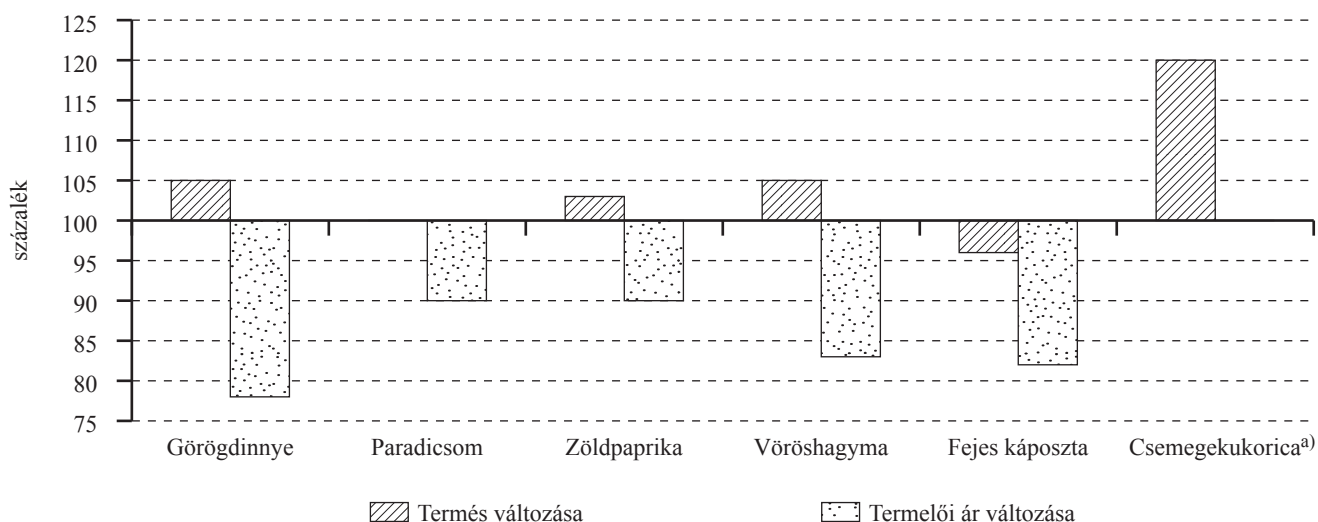
Az AKI Agrárstatisztikai Információs Osztálya által vizsgált gazdaságok adatai szerint a zöldpaprika termésátlaga 16,5 tonna/hektár volt 2016-ban, ami 30 százalékkal magasabb a 2015. évinél. A hajtattott paprika termesztésének kedvezett a nem túl meleg nyári időjárás, ezért mind a minőség, mind a mennyiség tekintetében jó évet zártak a termelők, míg a szabadföldi paprikatermesztők közepes szezonon vannak túl. Szakértők szerint a szabadföldi paprika termesztése során a sok csapadék komoly növényvédelmi problémákat, jelentős hozamkiesést és minőségcsökkenést okozott. A hajtattott paprika 90 százalékat, míg a szabadföldi termesztésből származó paprika 20-25 százalékat értékesítik a termelők közvetlenül a fogyasztóknak. Hajtatásból 1500 hektáron, főleg fóliás termesztőberendezésekben évi 165-170 ezer tonna, jórészt fehér paprikát, hegyes erőset és kápiát termeszt-

26. ábra: Egyes zöldségfajok termőterületének alakulása (2015–2016)

Forrás: AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály, KSH

27. ábra: A zöldségfélék termésmennyiségének és termelői árának változása 2016-ban (2015=100)

^{a)} Felvásárlási ár változása.

Forrás: AKI PÁIR, AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály, KSH-adatok alapján az AKI Piaci és Árinformációs Osztályán készült számítás

tenek, de kisebb mennyiségben paradicsom- és kaliforniai paprika is előfordul (27. ábra).

A vöröshagyma termése 55–60 ezer tonna között alakult az utóbbi öt évben. A vöröshagyma felülete csaknem 2 ezer hektár volt, a termése meghaladhatta a 60 ezer tonnát 2016-ban. A tenyészidőszakot szélsőséges csapadékviszonyok jellemezték, a változékony időjárás próbára tette a hagymatermesztőket.

A sárgarépa vetésterülete a KSH adatai szerint 4,5 százalékkal nőtt 2016-ban az egy évvel korábbihoz képest, a szakértők a hozamot és a minőséget az átlagnál jobbra becsülték.

A KSH adatai szerint a fejes káposzta termőterülete 2,4–2,6 ezer hektár között alakult az elmúlt években. Az enyhe telet követő változékony időjárás kedvezett a betegségeknek, ezért a fejes káposzta hozama gyengült, a termése enyhén csökkent.

Magyarország a csemegekukorica 32 ezer hektáros vetésterületével átvette a vezető szerepet az unió tagországainak sorában. Szakértők szerint a vetésterület további növekedése a keleti piacok ismételt élénkülése nyomán várható. A hazai termés nagyobb részét, körülbelül kétharmadát a konzervipar, míg kisebb részét a hűtőipar dolgozza fel. A keletre irányuló magyar kivitel jelentős része konzerv, de az utóbbi években a fagyasztott áru aránya is nőtt (Mezőhír, 2016). A csemegekukorica termése a bőséges csapadék hatására 550 ezer tonna körül alakult 2016-ban. Az AKI Agrárstatisztikai Információs Osztálya által vizsgált gazdaságok adatai szerint a csemegekukorica termés-átlaga az előző évinél 20 százalékkal magasabb, azaz 17,7 tonna/hektár volt 2016-ban.

A KSH adatai szerint a zöldségfélék (dinnyével) importja 8 százalékkal (279 ezer tonnára) emelkedett 2016-ban az előző évihez képest.

A negatív külkereskedelmi egyenlegű zöldségfélék közül a friss paradicsom mennyisége 5 százalékkal (16,0 ezer tonnára) nőtt, ezen belül a legtöbb paradicsomot beszállító Spanyolországból 5,88 ezer tonnáról 5,39 ezer tonnára mérséklődött, ugyanakkor Olaszországból 86 százalékkal 1,98 ezer tonnára bővült.

Magyarország 18 százalékkal több, 16,5 ezer tonna vöröshagymát importált 2016-ban, mint egy évvel korábban. A legtöbb vöröshagymát Németország szállította, ahonnan 27 százalékkal 5,02 ezer tonnára nőtt a behozatal. Hollandiából 36 százalékkal több, 3,85 ezer tonna vöröshagyma érkezett. A sárgarépa és a petrezselyemgyökér külkereskedelmi adatai együtt szerepelnek a KSH adatbázisában, a behozataluk 17 százalékkal 6,76 ezer tonnára csökkent, Olaszországból 36 százalékkal (1,94 ezer tonnára), Szlovákiából 248 százalékkal több (1,28 ezer tonna), míg Hollandiából 68 százalékkal kevesebb (416 tonna) sárgarépa és petrezselyemgyökér érkezett Magyarországra a vizsgált időszakban. A fokhagyma importja (elsősorban Hollandiából) 56 százalékkal 1,35 ezer tonnára emelkedett a megfigyelt időszakban.

A KSH adatai alapján a pozitív külkereskedelmi egyenlegű friss zöldségfélék közül a friss zöldpaprika importja 16 százalékkal 6,84 ezer tonnára csökkent 2016-ban az egy évvel korábbihoz képest. Németországból 1,37 ezer tonna (–47 százalék), Spanyolországból 1,90 ezer tonna (–18 százalék) zöldpaprika érkezett, ugyanakkor Törökországból 17 százalékkal 790 tonnára nőtt a behozatal.

A görögdinnyeimport (elsősorban Olaszországból és Görögországból) 21 százalékkal 12,46 ezer tonnára emelkedett 2016-ban az előző évihez képest. A fejes és vöröskáposzta behozatala 2 százalékkal 5,01 ezer tonnára mérséklődött. A Németországból származó

import 13 százalékkal 2,07 ezer tonnára, a Hollandiából érkező szintén 13 százalékkal 1,09 ezer tonnára csökkent.

Bel- és külpiazi értékesítés

A KSH adatai szerint a zöldségfélék felvásárlása 4 százalékkal 698 ezer tonnára nőtt 2016-ban az előző évihez képest (17. melléklet, 28. ábra). Megjegyezzük, hogy a 2016. évi felvásárlási adatok a tárolási zöldségfélék forgalmát is tartalmazzák, ami a 2015. évi terméssel függ össze.

Az összes zöldségfelvásárlás 50 százalékát kitevő csemegekukorica felvásárolt mennyisége 8 százalékkal 350 ezer tonnára nőtt. A tárolási zöldségfélék között a vöröshagyma felvásárlása 5 százalékkal, a petrezselyemgyökér 7 százalékkal, a sárgarépa 11 százalékkal emelkedett, ugyanakkor a fejes káposztáé 16 százalékkal csökkent. A görögdinnye felvásárlása 59,31 ezer tonna volt 2016-ban, ami 5 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi mennyiséget.

A zöldségfélék ipari célú felvásárlása 3 százalékkal nőtt a vizsgált időszakban. Az összes ipari célra felvásárolt zöldségféle 70 százalékát három nagymagvú zöldségféle adja, amelyek közül a csemegekukorica felvásárlása 9 százalékkal, a zöldbabé 14 százalékkal nőtt, míg a zöldborsóé 14 százalékkal csökkent. A paradicsom ipari célú felvásárlása 13 százalékkal csökkent 2016-ban a 2015. évihez viszonyítva.

Az ipari célra felvásárolt zöldségfélék felvásárlási ára átlagosan 20 százalékkal csökkent 2016-ban. A vizsgált fajok közül a fejes káposzta, a zöldpaprika, az uborka, a petrezselyemgyökér, a paradicsompaprika és a fokhagyma felvásárlási ára csökkent, a csemege-

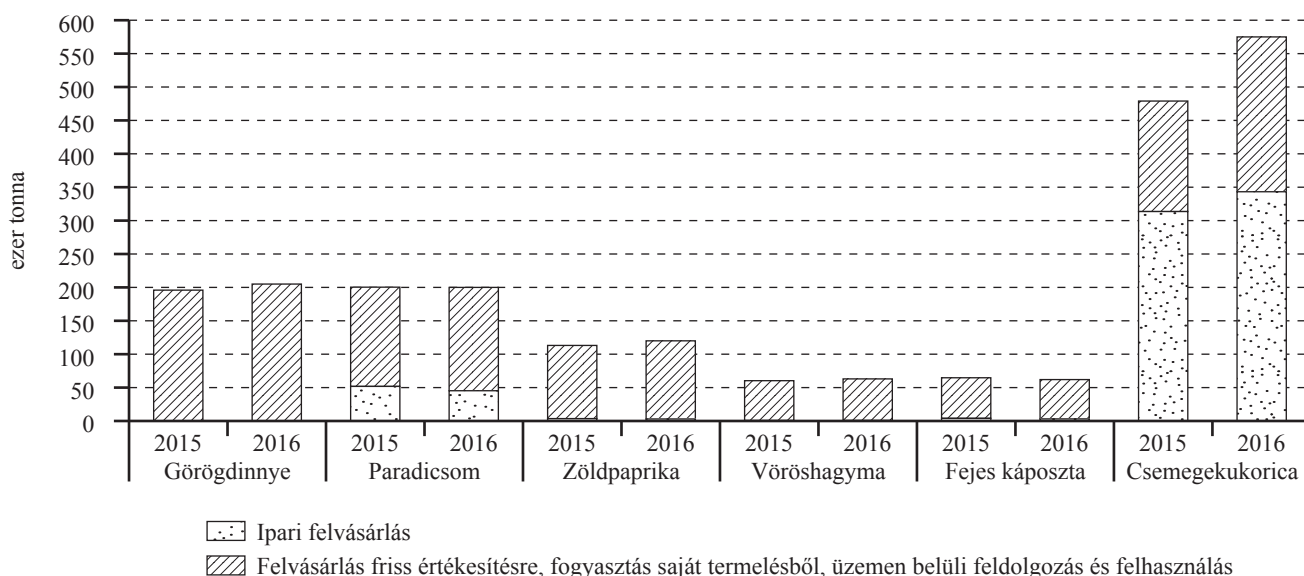
kukoricáé és a zöldborsóé pedig nem változott számottevően egy év alatt.

A friss fogyasztásra szánt (hajtatott és szabadföldi együtt) paradicsom felvásárolt mennyisége 5 százalékkal csaknem 23,4 ezer tonnára emelkedett, míg felvásárlási ára 5 százalékkal csökkent. A friss fogyasztásra szánt (hajtatott és szabadföldi együtt) zöldpaprikából az előző évihez hasonló mennyiséget (30,9 ezer tonnát) vásároltak fel 2016-ban, 9 százalékkal magasabb felvásárlási áron.

A KSH adatai szerint a zöldségfélék exportja (friss, fagyasztott, dinnyével együtt) 3 százalékkal 382,2 ezer tonnára nőtt 2016-ban az egy évvel korábbihoz képest (18. melléklet).

A pozitív külkereskedelmi egyenlegű friss zöldségfélék közül a görögdinnye volumenében a legjelentősebb exportzöldségféle. Magyarország 2002-ben még a világ harmadik legnagyobb görögdinnye-exportőre volt, a következő években azonban csökkenő tendencia jellemezte a görögdinnye termesztését. Ennek ellenére a görögdinnye volumenében az egyik legjelentősebb exportzöldségfélénk, külkereskedelmi egyenlege évek óta pozitív. Az export 13 százalékkal 88,82 ezer tonnára bővült 2016-ban az előző évihez képest. A zöldségfélék kiszállításában a második legnagyobb részarányt képviselő étkezési paprika kivitele 8 százalékkal 25,95 ezer tonnára csökkent 2016-ban. A legnagyobb exportpiacunk, Németország felé 1 százalékkal 16,7 ezer tonnára mérséklődött, Ausztria felé 17 százalékkal 2,79 ezer tonnára csökkent a kivitel. A németországi nagybani piacokon szinte egész évben jelen volt a magyarországi paprika. A fejes és vöröskáposzta kivitele 15 százalékkal (4,17 ezer tonnára) nőtt a megfigyelt időszakban, amelynek jelentős hányada

28. ábra: A zöldségfélék felhasználása (2015–2016)

Forrás: KSH

Romániába, valamint a skandináv államokba (Finnország, Norvégia, Svédország) irányult.

A negatív külkereskedelmi egyenlegű friss zöldségfélék közül a paradicsom kivitele 32 százalékkal 2,96 ezer tonnára nőtt, főleg Ausztria (1,65 ezer tonna) felé. A vöröshagymaexport – elsősorban Romániába – 106 százalékkal 2,23 ezer tonnára emelkedett ugyanebben az időszakban. Magyarország sárgarépa- és petrezselyemgyökér-kiszállítása – döntően Romániába – 50 százalékkal (1,50 ezer tonnára) haladta meg 2016-ban az egy évvel korábbi mennyiséget.

A fagyasztott zöldborsó exportja 18 százalékkal 20,73 ezer tonnára bővült 2016-ban a 2015. évihez viszonyítva. A gyorsfagyasztott csemegekukorica exportja 4 százalékkal (73,5 ezer tonnára) nőtt ugyanekkor, a kivitel elsősorban az Egyesült Királyságba, Belgiumba és Németországba irányult. A konzervzöldborsó kiszállítása 15 százalékkal 65,3 ezer tonnára bővült a megfigyelt időszakban. Az oroszországi importtilalom a konzervekre nem vonatkozik, ezért Oroszország maradt a legnagyobb exportpiac, ahova a kivitelünk 34 százalékkal 20,7 ezer tonnára emelkedett. A konzerv-csemegekukorica kiszállítása 10 százalékkal (179,7 ezer tonnára) nőtt, a legnagyobb része Németországba, Franciaországba és Lengyelországba került. Oroszország felé 10 százalékkal 3,5 ezer tonnára mérséklődött a kivitel.

Összességében megállapítható, hogy Magyarország zöldség-külkereskedelmi egyenlege (friss, fagyasztott,

dinnyével együtt) pozitív maradt, de romlott 2016-ban az előző évihez képest. A zöldségfélék behozatala 7 százalékkal, a kivitele 3 százalékkal nőtt.

A piaci árak tendenciája

Az AKI PÁIR becslése szerint a zöldségfélék 2015. évi összes termelésen belüli részarányával súlyozott termelői árindexe 2016-ban 15 százalékkal csökkent a Budapesti Nagybani Piacon az egy évvel korábbihoz viszonyítva (19. melléklet). A 2016-ban betakarított tárolási zöldségfélék nagyobb kínálata a termelői árak csökkenését okozta az év végén. A barna héjú vöröshagyma termelői ára 17 százalékkal, a petrezselyemgyökéré és a szabadföldi fejes káposztáé egyaránt 18 százalékkal, a sárgarépaé 20 százalékkal csökkent egy év alatt.

A belföldi görögdinnye termelői ára 22 százalékkal, a kígyóuborkáé 2 százalékkal csökkent, míg a berakó uborkáé nem változott lényegesen 2016-ban az egy évvel korábbihoz képest. A belföldi kilogrammos kiszerezésű tölteni való, édes paprika termelői ára mérettől függően 7-10 százalékkal volt alacsonyabb a 2016. júniustól decemberig tartó időszakban az előző év azonos hónapjaihoz képest. A paradicsom termelői ára típustól és mérettől függően 4-21 százalékkal csökkent a vizsgált időszakban.

Gyümölcsfélék

Világ- és európai piaci tendenciák

Az AMI agrárinformációs szolgálat számítása szerint a világon 800 millió tonna gyümölcs termett 2016-ban. Nemzetközi forgalomba a globális termés 10 százaléka kerül. Az Európai Unióban 38,2 millió tonna gyümölcs termett 2016-ban, 3 százalékkal kevesebb a 2015. évinél (Agrarwelt, 2017).

Az USDA (2016e) szerint Kínában az alma termése 43,5 millió tonna körül alakult 2016-ban, ez 900 ezer tonnával több, mint 2015-ben volt. A WAPA (2016) szerint Kanadában 24, Törökországban 16, az USA-ban 12, Oroszországban 2, Ukrajnában 1 százalékkal nőtt, míg Mexikóban 16, Svájcban 5 százalékkal csökkent a termés 2016-ban. Az Európai Unió almatermése 3 százalékkal 12 millió tonnára csökkent. A legnagyobb részarányt adó Golden Delicious fajtából 7 százalékkal (2,36 millió tonna), a Galából 4 százalékkal (1,32 millió tonna), az Idaredből 6 százalékkal (1,06 millió tonna) kevesebb termett. Lengyelországban rekordtermést, 4,15 millió tonna almát takarítottak be. Olaszországban az előző évvel megegyező mennyiségű (2,28 millió tonna) alma termett 2016-ban. Franciaországban 7 százalékkal 1,48 millió tonnára csökkent a termés (Agreste, 2016c). A legnagyobb mértékű termés kiesés az áprilisi fagyok miatt Ausztriában történt, ahol a 2015. évi 177 ezer tonnával szemben alig valamivel több, mint 20 ezer tonna almát takarítottak be. Szlovéniában 80 százalékot meghaladó, Horvátországban és Szlovákiában 60 százalékos körüli, Csehországban 25 százalékos feletti volt a termés kiesés. Németország a közösség legnagyobb almaimportőre, ahol a kibocsátás 8 százalékkal nőtt a 2015. évihez képest (WAPA, 2016).

A WAPA (2016) az unió körtetermését 2,17 millió tonnára várta 2016-ra, ami 9 százalékos csökkenést jelent egy év alatt, részben természeti károk, részben az előregedett ültetvények kivágása miatt. Olaszországban 11 százalékkal 678 ezer tonnára csökkent a termés. Az európai vezető Conference körtefajta termése 5 százalékkal 918 ezer tonnára mérséklődött.

Az unió négy vezető őszibarack- és nektarintermelő tagországának (Olaszország, Franciaország, Spanyolország, Görögország) 2016. évi termése az előző évihez képest 6 százalékkal kevesebb, 2,73 millió tonna volt, ebből nektarin 1,35 millió tonna, őszibarack 1,1 millió tonna és laposbarack 276 ezer tonna (Freshplaza, 2016a). Emellett 655 ezer tonna ipari őszibarack termett. Olaszországban 90 ezer hektárról 1,18 millió tonna őszibarackot takarítottak be, ebből 649 ezer

tonna volt a nektarin és 536 ezer tonna az őszibarack. Az ipari célú őszibarackból 73,5 ezer tonna termett. Spanyolországban az egy évvel korábbihoz viszonyítva 2 százalékkal 1,09 millió tonnára mérséklődött az őszibarack és a nektarin (528 ezer tonna nektarin, 289 ezer tonna őszibarack) termése 2016-ban, ami ugyanakkor 24 százalékos bővülést jelentett az előző öt év átlagához képest. Spanyolország meghatározó termelője az unióban az egyre divatosabb lapos vagy pogácsabaracknak, amelynek betakarított mennyisége öt év alatt a kétszeresére, 276 ezer tonnára emelkedett 2016-ra. Franciaországban az ültetvények területe 15 százalékkal 9,4 ezer hektárra zsugorodott 2016-ban az előző öt év átlagához képest az olcsóbb spanyol termékek beáramlása, a csökkenő fogyasztás, valamint a sharkavírus károsítása következtében. Az őszibarack termése (beleértve a nektarint és az ipari barackot is) 206 ezer tonna körül alakult 2016-ban, ami a 2015. évinél 5 százalékkal kevesebb (Agreste, 2016d). Görögországban az őszibaracktermés legnagyobb részét az ipari célú őszibarack adja, amelynek mennyisége 13 ezer tonnával 315 ezer tonnára bővült 2016-ban az egy évvel korábbihoz képest.

Az unió négy vezető kajszi termelő tagországának (Olaszország, Franciaország, Spanyolország, Görögország) termése 11 százalékkal lett kevesebb (443 ezer tonna) 2016-ban, mint egy évvel korábban. Olaszországban 19 százalékkal (163 ezer tonnára) csökkent a betakarított mennyiség (Freshplaza, 2016b). Franciaország a friss fogyasztásra szánt kajszi tekintetében első a tagországok rangsorában. Franciaország mezőgazdasági minisztériuma 111,7 ezer tonna termést prognosztizált 2016-ra, ami egyaránt 30 százalékos esést jelent a 2015. évihez, valamint a 2011–2015. évek átlagához viszonyítva. A termés kiesés a virágzáskori kedvezőtlen időjárás hatása (Agreste, 2016e). Spanyolországban a kajszi termése 110 ezer tonna körül alakult 2016-ban, ami 1 százalékkal kevesebb az egy esztendővel korábbi mennyiségnél és 32 százalékkal haladta meg az előző öt év átlagos kibocsátását. A legnagyobb mennyiséget (70 ezer tonnát) *Murciában* takarították be. A fagy okozott ugyan károkat a korai fajtáknál, de ez nem nyilvánult meg jelentős termés kiesésben, mivel a termőterületek bővültek az elmúlt években és számos helyen fordultak termőre az új ültetvények. A spanyolországi kajszi szezon elhúzódott, ami túlkínálathoz vezetett. Görögországban – a jelentős termés kiesést eredményező 2015. évet követően – átlagosnak mondható, 54–55 ezer tonna kajszi takarítottak be.

A legnagyobb európai cseresznyetermelők Spanyolország és Olaszország. Spanyolországban a cseresznye

betakarítása 10-15 napot csúszott, míg Olaszországban a szokásosnál korábban, magasabb árakkal indult a szezon. Franciaországban a csapadékos időjárás miatt a cseresznye termése 16 százalékkal 35,4 ezer tonnára csökkent 2016-ban az egy évvel korábbihoz képest és 11 százalékkal maradt el az előző öt év átlagától. A termőterület 8,2 ezer hektár körül alakult, nem változott egy év alatt (Agreste, 2016f). Lengyelországban 3 százalékkal 50 ezer tonnára nőtt a cseresznye termése (Fruitworldmedia, 2016).

Németországban 2000 hektárról 15,7 ezer tonna meggyet takarítottak be 2016-ban, ami 26 százalékkal maradt el az előző tíz év átlagától. Ennek oka a csökkenő termőterület mellett a kedvezőtlen időjárás (heves esőzések, jégeső, fagy) volt (Destatis, 2016). Lengyelországban 3 százalékkal 185 ezer tonnára nőtt a meggy termése (Fruitworldmedia, 2016). Szerbiában nagyobb termést vártak 2016-ban az egy évvel korábbihoz képest. Lengyelországban és Szerbiában is voltak olyan készletek (fagyasztott, sűrítmény, konzerv), amelyeket az oroszországi piacon nem tudtak értékesíteni, így ezekkel az európai piacot célozták, köztük a hagyományos magyar piacot is. Az unió belső piacán évek óta Magyarország a legnagyobb frissmeggy-exportőr, az unió frissmeggy-külkereskedelmi egyenlege pozitív volt 2016-ban.

A szilva – az őszibarack után – a második legnagyobb mennyiségben termelt csonthéjas gyümölcs. Lengyelországban 10 százalékkal 86 ezer tonnára csökkent a termés 2016-ban az előző évihez képest (Fruitworldmedia, 2016). Németországban 44 ezer tonna szilva termett, szemben a 2015. évi 46,9 ezer tonnával (Bauernverband, 2016).

A közösség legnagyobb szamócatermelője Spanyolország, ahol évente átlagosan 300 ezer tonna szamócat takarítanak be. A szamóca termőterülete Spanyolországban 9 százalékkal 5860 hektárra csökkent, mivel a termelők a többi bogyós felé nyitottak a termelés diverzifikációjának jegyében. Szakértők 290 ezer tonna körülre becsülték a termést 2016-ra. Németország az elmúlt években az unió harmadik legnagyobb szamócatermelőjévé lépett elő. A szamóca termése 10 százalékkal 155 ezer tonnára mérséklődött 2016-ban, elsősorban a Dél-Németországi ültetvényekben bekövetkezett termés kiesés miatt (Bauernverband, 2016). Franciaországban a szamócaültetvények területe az előző évihez hasonlóan 3640 hektár körül alakult, a termés 2 százalékkal 55,5 ezer tonnára csökkent 2016-ban (Agreste, 2016g). Olaszországban a szamóca termőterülete 4 százalékkal 3740 hektárra nőtt 2016-ban az előző évihez képest. Az EU évente 35-40 ezer tonna szamócat importál a harmadik országokból, a legnagyobb mennyiség Marokkóból érkezik.

A világ legnagyobb málnatermelői között kell említeni Szerbiát és Lengyelországot. Szerbiában

85 ezer tonna málna termett 2016-ban, 15 százalékkal kevesebb az előző évihez képest (Fruchtportal, 2016a). Lengyelországban a szakértők 100 ezer tonna termést becsülték 2016-ra (Fruchtportal, 2016b), Németországban pedig 4,5 ezer tonnára csökkent a málna termése (Bauernverband, 2016).

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Az áprilisi fagyok eltérő mértékben ugyan, de szinte az összes gyümölcsöt érintették, a nyár az átlagosnál csapadékosabb volt, ami elsősorban a meggy és cseresznye gyümölcsrepedése miatt jelentkező problémaként, illetve előfordult jégverés is. Az AKI PÁIR becslése szerint 2016-ban Magyarország összes gyümölcstermése 1 százalékkal 790 ezer tonnára nőtt a 2015. évihez képest (20. melléklet).

A WAPA (2016) augusztusban Magyarország alma-termését még a 2015. évinél 14 százalékkal kevesebbre jelezte 2016-ra. Az almát fagy, viharok és jégeső is károsította, ugyanakkor a hazai szakemberek későbbi értékelése szerint az alma termése kisebb mértékben csökkent és 510 ezer tonna körül alakult (29. ábra).

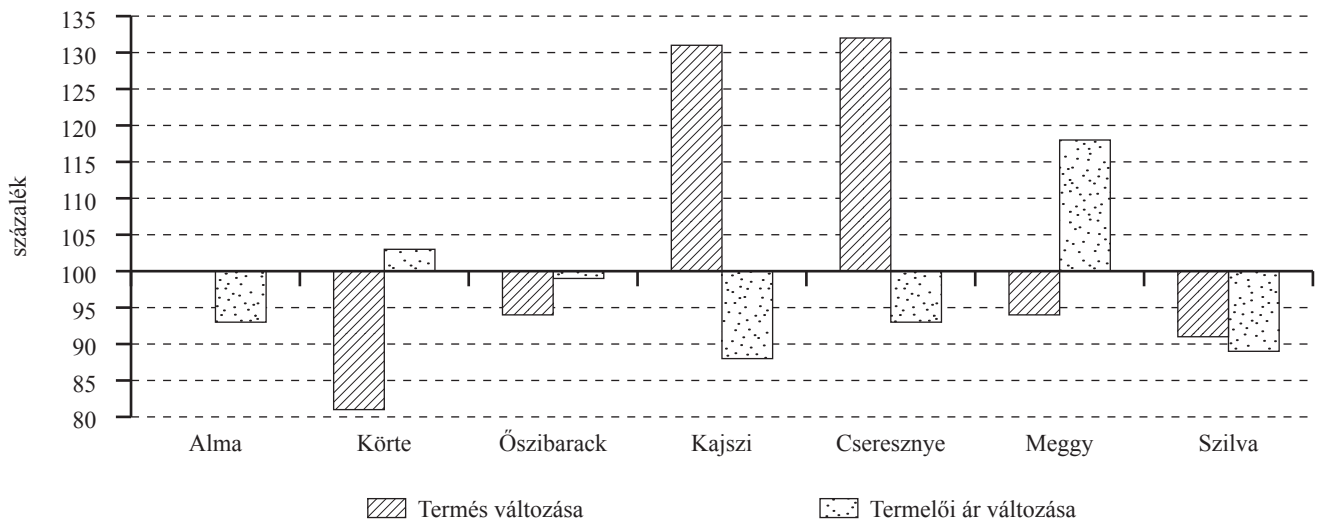
Magyarországon évente 20-36 ezer tonna körte termett az utóbbi években. A WAPA (2016) augusztusi jelentése még 6 százalékos növekedést jelzett a körte kibocsátás tekintetében, azonban a hazai szakemberek szeptember elején már a tavaszi fagy, valamint a nyári jégkárok miatt termés kieséssel számoltak.

A késő tavaszi fagy nem tett kárt az ültetvényekben, így az előző évinél több őszibarackot vártak 2016-ban. Magyarországon egyre kedveltebb a nektarin, de még mindig a molyhos héjúak vannak többségben. A lapos barack vagy a vérbélű őszibarack iránt egyre élénkebb az érdeklődés.

A kajszi esetében 2015-ben a fagyok, majd az esőzések és a jégeső jelentős termés kiesést eredményeztek, addig 2016-ban a késő tavaszi fagy nem tett kárt az ültetvényekben, így mennyiségben és minőségben is jó termést vártak a szakértők. A kajszi a kiemelt nemzeti értéktárban szereplő gyümölcs, emellett uniós földrajzi védelemmel is rendelkezik. Szakértők szerint a termelés növelése érdekében hosszú távú stratégiára lenne szükség, ennek keretében fajtamantési programra.

A cseresznye megsínylette az időjárást: a gyümölcsök megrepedeztek, illetve a rothadás is pusztított. Kevés jó minőségű cseresznye termett 2016-ban. Ennek oka a késő tavaszi fagy, valamint hogy az érés-kor lehullott nagy mennyiségű eső hatására a szemek megrepedeztek. A teljes termőterületnek csak 10 szá-

29. ábra: A gyümölcsfélék termésmennyiségének és termelői árának változása 2016-ban (2015=100)

Forrás: AKI PÁIR, AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály, KSH-adatok alapján az AKI Piaci és Árinformációs Osztályán készült számítás

zalékát teszik ki az olyan korszerű, intenzív ültetvények, ahol védekeznek az eső ellen.

A meggyültetvényeket tavasszal fagyok sújtották, emellett az érés alatt az esőzések is kedvezőtlenül hatottak a minőségre és a mennyiségre, majd egyes termőtájakon június közepén a vihar verte le a gyümölcsöket. Magyarországon a 70-80 ezer tonna meggytermés a középérték, szakértők szerint kevesebb meggy (58-65 ezer tonna) termett 2016-ban, mint egy évvel korábban. A korábbi évek kedvező tapasztalatait követően folytatódott az ingyenes meggykóstoló, hogy ezzel népszerűsítsék a gyümölcsfogyasztást és tudatosítsák az emberekben annak jótékony hatásait.

A szilvaültetvényeket nem sújtotta a tavaszi fagy. Szilvát mintegy 8-9 ezer hektáron termesztnek. A termés az elmúlt években 37-70 ezer tonna között ingadozott, 2016-ban 10 százalékkal csökkenhetett az előző évihez képest, amihez az előregedett ültetvények mellett a jéghegység, valamint az öntözés hiánya is hozzájárult.

Az április végi fagy és az azt követő esőzés jelentős károkat okozott a szabadföldi ültetvényekben. A hajtott, fólia alatt termesztett szamócát megkímélte a szokatlanul hideg áprilisi időjárás. A somogyi szamócaültetvényeken a fagy a termés mintegy 70 százalékát vitte el. Málnából a kilencvenes évek elején 27 ezer tonna termett, ez mára 1,5-2 ezer tonnára csökkent. A málnaültetvények előregedtek az elmúlt években, sokan felhagytak a termeléssel. A magyarországi málna termőterülete nem éri el a 700 hektárt. A málna nagyon érzékeny gyümölcs, a magyarországi klíma, az erős UV-sugárzás nem tesz jót neki, megéghetnek a bogyók. Sem a hirtelen lezúduló esőt, sem a páraszegény meleget nem tűri jól. A málnaszezon a szokásosnál rövidebb volt 2016-ban, a többnapos esők és a viharok károkat okoztak az ültetvényekben. Fajta-

váltásra lenne szükség, a gombás betegségekkel szemben ellenállóbb, folyton termő málnafajták adhatnak lendületet a termesztésnek.

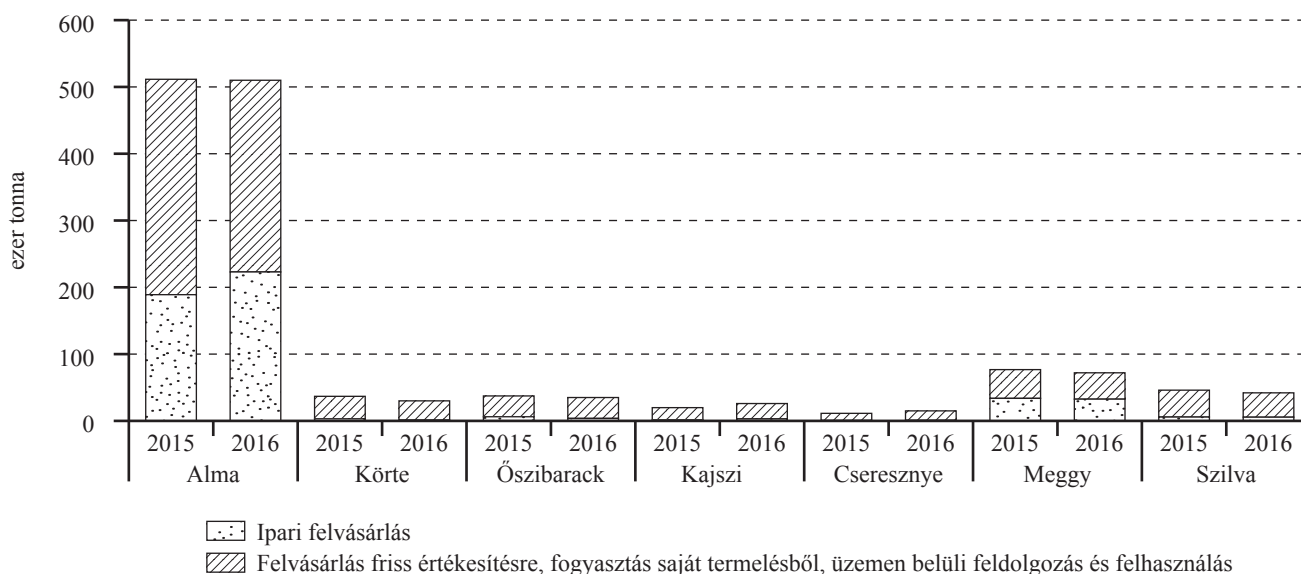
A KSH adatai szerint a gyümölcsök importja (déli gyümölccsel együtt) 4 százalékkal 264 ezer tonnára bővült 2016-ban az előző évihez képest. A banán behozatala 28 százalékkal 83 ezer tonnára nőtt (21. melléklet).

A KSH adatai szerint Magyarország 17 százalékkal több, 2,84 ezer tonna friss körtét importált 2016-ban az előző évihez képest. Hollandiából 70 százalékkal 1 ezer tonnára emelkedett a beszállított mennyiség, míg Olaszországból 10 százalékkal kevesebb, 932 tonna érkezett a jelzett időszakban. Magyarország nektarinimportja 24 százalékkal 7,25 ezer tonnára, az őszibarack beszállítása 36 százalékkal 3,95 ezer tonnára nőtt 2016-ban az előző évihez képest. Magyarország évek óta nettó szamócaimportőr, a termék importja 31 százalékkal 3,34 ezer tonnára, a friss málnaé 53 százalékkal 116,7 tonnára emelkedett 2016-ban. A friss alma beszállítása (beleértve az ipari almát is) 44 százalékkal 27,2 ezer tonnára csökkent. Az ipari alma importja a felére (15,6 ezer tonna) esett, az étkezési alma behozatala 35 százalékkal 11,5 ezer tonnára csökkent 2016-ban az előző évihez képest.

A pozitív külkereskedelmi egyenlegű gyümölcsfélék közül a frissmeggy-import (elsősorban Szerbiából) 354 tonnáról 1234 tonnára, a cseresznyéé 66 százalékkal 139 tonnára bővült. A kajsziimport (főleg Olaszországból) 35 százalékkal 1,39 ezer tonnára nőtt 2016-ban az előző évihez képest.

A fagyasztott málna beszállított mennyisége 3 százalékkal 1,96 ezer tonnára mérséklődött a vizsgált időszakban, a fagyasztott szamócaé 17 százalékkal 1,5 ezer tonnára, a fagyasztott meggyé 140 százalékkal 925 tonnára bővült.

30. ábra: A gyümölcsfélék felhasználása (2015–2016)

Forrás: KSH

Bel- és külpiazi értékesítés

A KSH adatai szerint a gyümölcsfélék felvásárlása (ipari és friss együtt) 13 százalékkal emelkedett 2016-ban az előző évihez viszonyítva. Ennek oka, hogy az összes gyümölcsfelvásárlás 65 százalékát kitevő alma felvásárolt mennyisége 18 százalékkal 254 ezer tonnára nőtt. Emellett a szilva és a cseresznye felvásárlása 16 százalékkal, a ribizskée 60 százalékkal, a kajszié 87 százalékkal bővült, a meggyé és a málnáé kisebb mértékben, 3, illetve 8 százalékkal nőtt, ugyanakkor az őszibarack és a körte felvásárlása csökkent 35, illetve 30 százalékkal.

A gyümölcsfélék ipari célú felvásárlása 12 százalékkal nőtt. Az ipari alma felvásárlása 18 százalékkal 222,9 ezer tonnára emelkedett. Az ipari célra felvásárolt mennyiség a kajszi esetében bővült a legnagyobb mértékben, 85 százalékkal, emellett a cseresznyéé 21, a ribizskée 45 százalékkal bővült a vizsgált időszakban. A meggy ipari célra felvásárolt mennyisége 4, a szilváé 3, a málnáé 13, az őszibaracké 40, a körtéé 63 százalékkal csökkent (30. ábra).

Az ipari célra felvásárolt gyümölcsfélék felvásárlási ára 1 százalékkal nőtt 2016-ban az előző évihez viszonyítva. Az ipari célú felvásárlásra szánt alma felvásárlási ára 45 százalékkal (19,29 forint/kilogrammra) esett. A vizsgált fajok közül a meggy és a körte felvásárlási ára egyaránt 6, a ribizskée 22, a málnáé 9 százalékkal emelkedett.

A KSH adatai szerint a gyümölcskivitel (friss, fagyasztott, déligyümölccsel együtt) 18 százalékkal 116,4 ezer tonnára csökkent 2016-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Ezen belül a banánre-export 25 százalékkal 10,5 ezer tonnára emelkedett (21. melléklet).

A pozitív külkereskedelmi egyenlegű friss gyümölcsök közül a friss kajszi kivitele 61 százalékkal (3,4 ezer tonnára) nőtt. A legnagyobb célpiac továbbra is Ausztria volt, ahova 31 százalékkal több (1,68 ezer tonna) kajszit szállítottunk, Németországba 58 százalékkal 1,09 ezer tonnára nőtt a kivitel 2016-ban. A friss szilva kiszállítása 39 százalékkal volt több (12,3 ezer tonna) 2016-ban, mint egy évvel korábban. A külpiazi lehetőségek maradéktalan kihasználásához hasznos lenne a kedvező értékesítési időpontok (egészen korai és a kései szilva) megtalálása, amikor nincs dömping az európai piacon. A friss cseresznye kivitele 4 százalékkal 1018 tonnára, a frissmeggy-export 12 százalékkal 19,9 ezer tonnára csökkent 2016-ban az előző évihez képest. A kivitel szempontjából meghatározó németországi piacon 5 százalékkal kevesebb, azaz 9,1 ezer tonna friss meggyet értékesítettünk 2016-ban, mint egy évvel korábban. A második legnagyobb piac a korábbi Oroszország helyett Ausztria lett, ahova 19 százalékkal (3,0 ezer tonnára) csökkent a kivitel.

A negatív külkereskedelmi egyenlegű friss gyümölcsök közül az őszibarack (ideértve a nektarint) kivitele összességében 321 százalékkal ugrott meg, ezen belül a nektariné 387 százalékkal 141 tonnára, az őszibaracké 200 százalékkal 47,8 tonnára nőtt 2016-ban az előző évihez képest. A friss szamóca kiszállítása 31 százalékkal 33,2 tonnára bővült. A frissmálna-export 110 százalékkal (6,1 tonnára) bővült a vizsgált időszakban. A friss málnát elsősorban Romániába szállítottuk.

A friss alma kivitele 52 százalékkal (15,4 ezer tonnára) csökkent 2016-ban. Ezen belül az étkezési alma exportja (főleg Ausztria, Szlovákia és Románia felé) 29 százalékkal 11,6 ezer tonnára csökkent, az ipari

almái (elsősorban Ausztria felé) 77 százalékkal 3,74 ezer tonnára zuhant. A friss körte kivitele 72 százalékkal 183 tonnára esett, a körte legnagyobb része (102 tonna) a romániai piacra került.

Magyarország fagyasztottmeggy-külkereskedelmi egyenlege pozitív volt 2016-ban, az export 9 százalékkal 5,5 ezer tonnára mérséklődött, elsősorban Németország felé. A fagyasztott termékek közül a negatív egyenleggel rendelkező málna kivitele 3 százalékkal 1,09 ezer tonnára csökkent, a fagyasztott málna legnagyobb piaci Svájc és Svédország voltak. A fagyasztott szamóca kiszállítása 24 százalékkal 227,3 tonnára esett. A cseresznye- és a meggybefőtt kivitele 7 százalékkal 35,26 ezer tonnára csökkent 2016-ban.

Magyarország gyümölcs-külkereskedelmi egyenlege (friss, fagyasztott, déligyümölccsel együtt) továbbra is negatív volt és romlott 2016-ban, mivel az import nőtt, míg az export csökkent.

A piaci árak tendenciája

Az AKI PÁIR becslése szerint a gyümölcsfélék 2015. évi összes termelésen belüli részarányával súlyozott termelői árindexe 2016-ban 17 százalékkal csökkent a Budapesti Nagyban Piacon az előző évihez képest (22. melléklet). A gyümölcsféléken belül a legnagyobb súlyarányúval rendelkező alma termelői ára átlagosan 7 százalékkal csökkent (29. ábra). A bogysok termelői ára emelkedett, a piros ribizskéé 5 százalékkal, a köszmétéé 11 százalékkal, a szederé 20 százalékkal, a szamócáé 21 százalékkal, kivételt a málna jelentett, amelynek termelői ára stagnált.

A körte termelői ára 2 százalékkal, a meggyé 18 százalékkal nőtt, ugyanakkor az őszibaracké 2 százalékkal, a cseresznyéé 7 százalékkal, a szilváé 10 százalékkal, a kajszié 12 százalékkal csökkent, a nektariné pedig nem változott számottevően 2016-ban ez előző évihez képest.

Bor

Világ- és európai piaci tendenciák

Az OIV (2017) szerint a világ szőlőterülete 7,5 millió hektár volt 2016-ban, 1 ezer hektárral több, mint 2015-ben. A globális szőlőterület 50 százalékát öt ország adta, amelyek közül a legnagyobb területtel Spanyolország (13 százalék), Kína (11 százalék), Franciaország (10 százalék), Olaszország (9 százalék) és Törökország (6 százalék) rendelkezett. A világ szőlőterülete elsősorban az európai ültetvények zsugorodása miatt csökkent, amit csak részben ellensúlyozott a világ más részein a szőlőterületek bővülése, Kínában, Argentínában és Chilében a borszőlőültetvények telepítése.

Az OIV (2017) szerint a világ bortermelése (szőlőlé és szőlőmust nélkül) 267 millió hektoliter volt 2016-ban, 3 százalékkal csökkent a 2015. évihez képest és az elmúlt húsz év egyik leggyengébbikének számított. Az USA bortermelése 23,9 millió hektolitert tett ki 2016-ban, 10 százalékkal nőtt 2015-höz képest. Dél-Amerikában a kedvezőtlen időjárás hatására csökkent a bortermelés 2016-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva: Argentína bortermelése 29 százalékkal 9,4 millió hektoliterre csökkent, Chilében pedig 21 százalékkal 10,1 millió hektoliterre esett a bortermelés. Brazíliában 55 százalékkal kevesebb bor készült 2016-ban, mint egy évvel korábban, azaz 1,6 millió hektoliter. A Dél-afrikai Köztársaság 10,5 millió hektoliter bort állított elő 2016-ban, ami 6 százalékos csökkenést jelentett a 2015. évihez képest. Ausztrália bortermelése 2012 és 2015 között nem változott számottevően, míg 2016-ban 13 millió hektoliterre tehető, ami 9 százalékkal több az egy évvel korábbinál. Új-Zéland 2014. évi rekordterméséhez hasonlóan 2016-ban 3,1 millió hektoliter bort állított elő, ami 34 százalékkal haladta meg a 2015. évi mennyiséget.

Az EC (2017d) szerint az unió bortermelése (szőlőlé és szőlőmust nélkül) 165 millió hektoliter volt 2016-ban, 4,8 százalékkal kevesebb, mint a 2015. évi. A közösség nagyobb bortermelő országai közül Olaszországban készült a legtöbb bor 2016-ban, 50,3 millió hektoliter, ami 2 százalékkal kevesebb az egy évvel korábbinál. Spanyolország bortermelése 1 százalékkal 42,5 millió hektoliterre nőtt, míg Franciaországé 10 százalékkal 43,2 millió hektoliterre csökkent 2016-ban a 2015. évihez képest. A tagországok közül Németország 2016. évi bortermelése (8,9 millió hektoliter) a negyedik a rangsorban, ami 2 százalékkal több, mint egy évvel korábban volt. Portugália bortermelése 20 százalékkal 5,6 millió hektoliterre csökkent.

A 2016. évi megtermelt bormennyiség Romániában 28 százalékkal 4,9 millió hektoliterre, Görögországban 2 százalékkal 2,6 millió hektoliterre nőtt, ugyanakkor Ausztriában 13 százalékkal 1,9 millió hektoliterre, Bulgáriában 14 százalékkal 1,2 millió hektoliterre csökkent a bortermelés.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Magyarországon közel 59 ezer hektár ültetvényről 378 ezer tonna borszőlőt szüreteltek, ebből 2,77 millió hektoliter seprős újbort fejtettek 2016-ban (HNT, 2016). Összehasonlításképpen: 2015-ben az előállított bor mennyisége 2,8 millió hektolitert tett ki, vagyis a 2016. évi bortermelés 4 százalékkal elmaradt az egy évvel korábbitól.

A KSH adatai szerint Magyarország borimportja 15 százalékkal nőtt 2016-ban az előző évihez képest (23. melléklet). Az import 78 százaléka lédig, a többi palackos kiszerezésű volt. A lédig borok 95 százaléka Olaszországból, 4 százaléka Spanyolországból érkezett. A palackos borok 43 százalékat Németországból, 21 százalékat Olaszországból, 12 százalékat Spanyolországból vásároltuk.

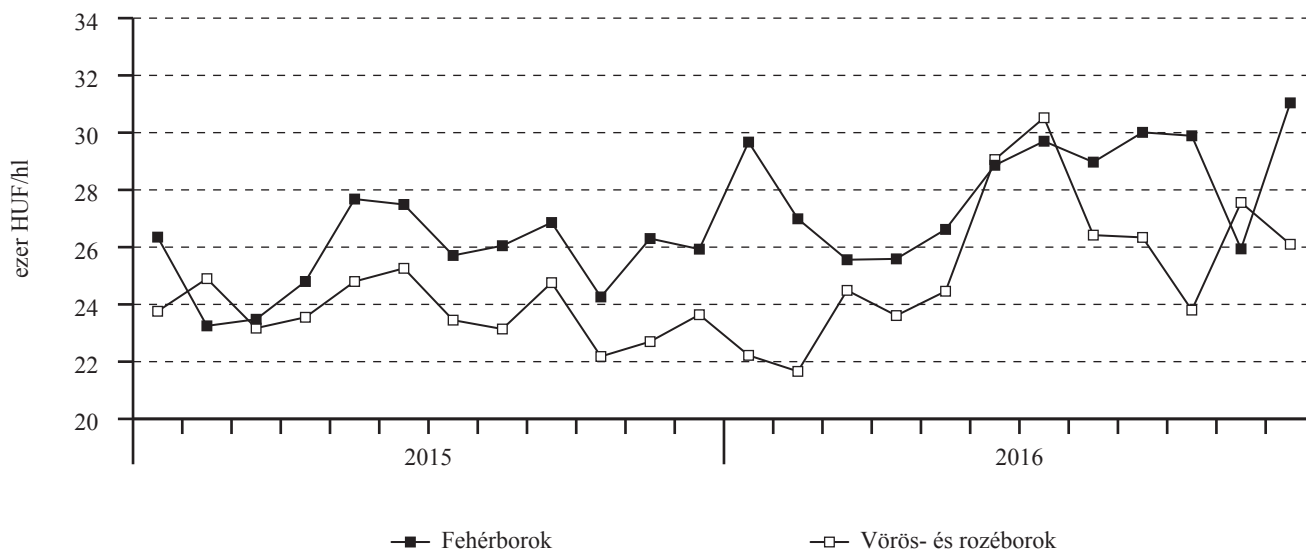
Bel- és külpiaci értékesítés

Az AKI PÁIR csak az összes bortermelés 50-60 százalékát kitevő földrajzi jelzés nélküli (FN) borok és az oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel (OFJ) ellátott borok értékesített mennyiségét és árát figyeli meg, az oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel (OEM) ellátott borok piaci folyamatainak alakulásáról nem állnak rendelkezésünkre információk (kivéve külpiaci értékesítés).

Az FN- és OFJ-borok belföldön értékesített mennyisége 4 százalékkal nőtt 2016-ban az előző évihez viszonyítva. Az összes forgalom 56 százalékát a fehérborok tették ki. A fehérborokból 3 százalékkal kevesebbet értékesítettek, ezen belül az FN-borok forgalma esett, míg az OFJ-borok forgalma élénkült. A vörös- és rozéborok értékesítése 1 százalékkal emelkedett 2016-ban a 2015. évihez képest.

A KSH adatai szerint Magyarország bor-külkereskedelmi egyenlege (gyöngyöző bor és pezsgő nélkül) mind mennyiségben, mind értékben pozitív volt, mennyisége 1 százalékkal nőtt, értéke 9 százalékkal javult

31. ábra: A földrajzi jelzés nélküli borok feldolgozói értékesítési ára (2015–2016)

Forrás: AKI PÁIR

2016-ban az előző évihez képest. A palackos és a lédig borok exportja volumenben 4 százalékkal, értékben pedig 7 százalékkal emelkedett (23. melléklet). A külpiaci értékesítés nagyobb hányadát a lédig borok (54 százalék) tették ki, 2016-ban részarányuk 4 százalékponttal csökkent az előző évihez képest. A palackos borok kiszállítása 2 százalékkal, a lédig boroké 7 százalékkal emelkedett. Magyarország lédigbor-kivitelének 30 százaléka Németországba, 23 százaléka Csehországba, 10 százaléka pedig Szlovákiába irányult. Palackos borból a legtöbbet Csehországba (20 százalék), Szlovákiába (19 százalék) és az Egyesült Királyságba (18 százalék) szállítottuk. A nemzetközi piacon továbbra is a magyar fehérborok voltak keresettebbek, a kivitel belüli részarányuk 75 százalékot tett ki, 5 százalékponttal csökkent egy év alatt.

Magyarország pezsgő-külkereskedelmi egyenlege mind mennyiségben, mind értékben pozitív volt 2016-ban. A behozatal 20 százalékkal nőtt, a kivitel 7 százalékkal csökkent a 2015. évihez képest. Az exportból származó bevétel 10 százalékkal emelkedett, az import értéke nem változott. A pezsgőbehozatal 77 százaléka Olaszországból származott, emellett nagyobb mennyiségben vásároltunk pezsgőt Németországból is. Pezs-

gőt több mint 60 országba exportáltunk, a legnagyobb mennyiségeket Svédországba és Észtországba szállítottuk.

A piaci árak tendenciája

A KSH adatai szerint a borszőlő felvásárlási ára az előző évihez képest 8 százalékkal csökkent 2016-ban. Az FN- és OFJ-borok feldolgozói értékesítési ára 4 százalékkal volt magasabb 2016-ban, mint egy évvel korábban. A fehérborok ára 3 százalékkal, a vörös- és rozéboroké csaknem 5 százalékkal emelkedett. A fehér FN-borok ára 12 százalékkal, a fehér OFJ-boroké 4 százalékkal nőtt. A vörös- és rozéborok közül az FN-borok ára 8 százalékkal emelkedett, az OFJ-boroké nem változott számottevően a 2015. évihez viszonyítva (31. ábra, 24. melléklet).

A KSH adatai szerint a literes kiszerelésű fehér FN-borok fogyasztói ára 2 százalékkal csökkent, míg a vörösboroké 0,5 százalékkal emelkedett 2016-ban a 2015. évi átlagához viszonyítva.

Összefoglalás

A fontosabb termékpályák piaci folyamatai 2016

Stummer Ildikó (szerk.)

1. A gabonafélék (rizs nélkül) globális termelése és felhasználása az előző szezonhoz képest egyaránt 6 százalékkal nő a 2016/2017. gazdasági évben. A már eddig is bőséges készletek tovább duzzadhatnak, tekintettel arra, hogy 2016/2017. már a negyedik szezon a sorban, amikor a világ gabona-termelése (rizs nélkül) felülmúlja a felhasználást. Magyarországon a 2015. évet 3,4 százalékkal felülmúló 5,38 tonna/hektáros hozamnak (1988 óta a legmagasabb) köszönhetően 5,592 millió tonna búzát takarítottak be. A 2014. évi 9,3 millió tonna mindenkorai rekordtól alig elmaradó mennyiség, 8,8 millió tonna kukorica került a raktárakba. Az étkezési búza termelői ára a 2015. évtől 15 százalékkal maradt el 2016-ban, 41,2 ezer forint/tonna volt. A takarmánybúza termelői ára hasonló mértékben, 14 százalékkal 38,4 ezer forint/tonnára csökkent. A takarmánykukorica termelői ára az egy évvel korábbival azonos, 41,4 ezer forint/tonna volt 2016-ban is.
2. A tíz legfőbb olajmag (szójabab, gyapot, földimogyoró, napraforgómag, repcemag, szezám, pálma, kopra, len, ricinus) globális termését az egy évvel korábbi rekordtól 8 százalékkal nagyobbra, 552 millió tonnára becsülték a 2016/2017. gazdasági évre. Magyarországon a valaha volt legnagyobb területéről (629 ezer hektár), soha nem tapasztalt hozam mellett (3 tonna/hektár) 1,87 millió tonna napraforgómagot takarítottak be a gazdák, ami mindenkorai rekord. Mindemellett a hazai átlagtermés világelsőnek számított. A repcemag termése 49,4 százalékkal 882 ezer tonnára bővült 2016-ban. A napraforgómag a 2015. évinél 3 százalékkal volt olcsóbb 2016-ban (104,6 ezer forint/tonna). A repcemag termelői ára 2,5 százalékkal 109,5 ezer forint/tonnára mérséklődött 2016-ban az előző évihez képest.
3. A meghatározó piacelemző műhelyek a globális cukortermelés növekedésére számítanak a 2016/2017. gazdasági évben: *ABARES* 177 millió tonna, *USDA* 170 millió tonna, *Czarnikow* 177,8 millió tonna. Az Európai Unió cukortermelése 16,7 millió tonna volt a 2016/2017. gazdasági évben, 12 százalékkal múlta felül az egy évvel korábbit. Magyarországon 1076 ezer tonna cukorrépát szedtek fel 2016-ban, ami 18 százalékkal több a 2015-ben betakarított mennyiségnél.
4. A sertéshús globális termelése 108,2 millió tonna volt 2016-ban, csaknem 2 százalékkal csökkent az egy évvel korábbihoz képest. A kibocsátás mérséklődése ellenére a világ sertéshús-kereskedelme élénkült 2016-ban: a globális sertéshúsimport 23,9 százalékkal, az export 18,2 százalékkal nőtt. A magyarországi sertésárak az előző évekhez hasonlóan 2016-ban is követték az uniós árak tendenciáját. A vágósertés termelői ára 453 forint/kilogramm hasított meleg súly volt 2016-ban, 5,9 százalékkal múlva felül az egy évvel korábbi átlagárát.
5. A csirkehús globális termelése 1 százalékkal 89,5 millió tonnára emelkedett 2016-ban az előző évihez képest. A világ csirkehúsexportja az előző évihez képest 2,3 százalékkal 10,8 millió tonnára nőtt 2016-ban. A forgalom 77 százalékat Brazília, az USA és az EU bonyolította. Magyarországon a vágócsirke élősúlyos termelői ára csaknem 3 százalékkal 254 forint/kilogrammmra csökkent 2016-ban a 2015. évihez képest. Az Európai Unió tojástermelése csaknem 1 százalékkal 7,5 millió tonnára nőtt 2016-ban az előző évihez képest. Magyarországon az étkezési tojás csomagolóhelyi értékesítési ára 10,5 százalékkal csökkent 2016-ban az egy évvel korábbi átlagárhoz viszonyítva.
6. A marhahús globális termelése 60,5 millió tonna volt 2016-ban, 1 százalékkal több az előző évinél. A világ marha- és borjúhús-kereskedelme hasonlóan alakult 2016-ban, mint 2015-ben, a globális export 1 százalékkal mérséklődött az előző évihez képest. Az EU-ban a fiatal bika „R3” kereskedelmi osztály vágóhídi belépési ára 3,69 euró/kilogramm hasított hideg súly volt 2016-ban, 2,3 százalékkal mérséklődött az előző évi átlagárhoz képest. Magyarországon a vágómarha termelői ára 8 százalékkal csökkent 2016-ban az előző évi átlagárhoz képest.
7. A juhhús globális termelése 14,13 millió tonna volt 2016-ban, nem változott számottevően az előző évihez képest. Az Európai Unió juhállományának az élő állatok iránti növekvő keresletnek köszönhetően emelkedett 2016-ban, így a közösség juh- és kecskehústermelése 1 százalékkal bővült és csaknem elérte a 930 ezer tonnát. Magyarország az előző évinél 3 százalékkal kevesebb bányát értékesített a nemzetközi pia-

- con 2016-ban. A vágóbárány termelői ára 4,4 százalékkal mérséklődött.
8. A tejtermékek világkereskedelmét meghatározó országok közül a tejtermelés az USA-ban 1,9 százalékkal nőtt, míg Új-Zélandon 1,7 százalékkal, Ausztráliában 6,7 százalékkal csökkent 2016-ban az előző évihez viszonyítva. A nyerstej ára Magyarországon éves szinten 8 százalékkal, az USA-ban 5 százalékkal, az Európai Unióban 8 százalékkal csökkent, ugyanakkor Új-Zélandon 8 százalékkal emelkedett. Magyarországon a megfigyelt tejtermékek feldolgozói értékesítési ára 2016-ban átlagosan 5 százalékkal volt alacsonyabb a 2015. évinél
9. Magyarország összes zöldségtermése megközelítette az 1,8 millió tonnát, ami 10-12 százalékos növekedést jelentett az előző évihez képest. Magyarország zöldség-külkereskedelmi egyenlege (friss, fagyasztott, dinnyével együtt) pozitív maradt, de romlott 2016-ban az előző évihez képest. A zöldségfélék behozatala 7 százalékkal, a kivitele 3 százalékkal nőtt. A zöldségfélék termelői árindexe 15 százalékkal csökkent a Budapesti Nagyban Piacon 2015-höz viszonyítva.
10. Magyarország összes gyümölcstermése 1 százalékkal 790 ezer tonnára nőtt a 2015. évihez képest. Magyarország gyümölcs-külkereskedelmi egyenlege (friss, fagyasztott, déligyümölccsel együtt) továbbra is negatív volt és romlott 2016-ban, mivel az import nőtt, míg az export csökkent. A gyümölcsfélék termelői árindexe 17 százalékkal csökkent a Budapesti Nagyban Piacon 2016-ban az előző évihez képest.
11. A világ bortermelése (szőlőlé és szőlőmust nélkül) 267 millió hektoliter volt 2016-ban, 3 százalékkal csökkent a 2015. évihez képest. Az unió bortermelése 165 millió hektoliter volt 2016-ban, 4,8 százalékkal kevesebb, mint a 2015. évi. A Hegyközségek Nemzeti Tanácsának adatai szerint Magyarországon közel 59 ezer hektár ültetvényről 378 ezer tonna borszőlőt szüreteltek, ebből 2,77 millió hektoliter seprős újbort fejtettek 2016-ban. A földrajzi jelzés nélküli (FN) borok és az oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel (OFJ) ellátott borok feldolgozói értékesítési ára 4 százalékkal volt magasabb 2016-ban, mint egy évvel korábban.

Summary

The market developments of the most important commodities in 2016

STUMMER, Ildikó (ed.)

1. According to preliminary data, world cereals production and consumption (excluding rice) both grew by 6 per cent in the 2016/2017 marketing year. However, stocks may increase to a new high in view of the fact that this will be the fourth consecutive season when cereal output exceeds demand (excluding rice). In Hungary, 5.592 million tonnes of wheat were harvested in 2016, thanks to an average yield of 5.38 tonne per hectare (the highest since 1988), 3 per cent above last year's figure. Maize production in 2016 was 8.8 million tonnes, just below the record 9.3 million tonnes harvested in 2014. The producer price of milling wheat decreased by 15 per cent to HUF 41.2 thousand per tonne in 2016, while it eased for feed wheat by 14 per cent to HUF 38.4 thousand per tonne. The producer price of feed maize remained almost unchanged at HUF 41.4 thousand per tonne in 2016.
2. World production of the ten most important oil-seeds (soybean, cottonseed, groundnut, sunflower seed, rapeseed/canola, sesame seed, palm kernel, copra, linseed and castor seed) was estimated to have reached 552 million tonnes in 2016/2017, 8 per cent above the previous marketing year's record level. In Hungary, the biggest amount of sunflower seed, 1.87 million tonnes, was harvested in 2016 from the largest area ever (629 thousand hectares) and with a record yield (3 tonnes per hectare). Nevertheless, Hungarian yield was the highest in the world. Meanwhile, rapeseed production increased by 49.4 per cent to 882 thousand tonnes. Sunflower seed was 3 per cent cheaper (HUF 104.6 thousand per tonne) in 2016 compared to 2015, while the producer price of rapeseed fell by 2.5 per cent to HUF 109.5 thousand per tonne.
3. The relevant market analyst workshops forecast an increase in the global production of sugar in the 2016/2017 marketing year: *ABARES*: 177 million tonnes, *USDA*: 170 million tonnes and *Czarnikow*: 177.8 million tonnes. Sugar production in the European Union (EU) amounted to 16.7 million tonnes in 2016/2017, which is 12 per cent higher than the output of the previous year. In Hungary, 1076 thousand tonnes of sugar beet were collected in 2016, an increase of 18 per cent compared to the level of 2015.
4. Global pork production was 108.2 million tonnes in 2016, almost 2 per cent lower than the previous year. Despite the decline in output, the world pork trade picked up in 2016: global pork imports increased by 23.9 per cent and global pork exports by 18.2 per cent. As in previous years, Hungarian pork prices followed the trends of prices in the EU in 2016. The pig producer price was HUF 453 per kilogramme warm carcass weight, 5.9 per cent higher than one year earlier.
5. Global chicken meat production increased by 1 per cent compared to the previous year, to 89.5 million tonnes in 2016. World chicken meat exports increased by 2.3 per cent to 10.8 million tonnes in 2016. More than three quarters of the turnover was from Brazil, the USA and the EU. In Hungary the producer prices of slaughter chickens increased by 3 per cent compared to the previous year, to HUF 254 per kilogramme in 2016. The sales prices of eggs decreased by 10.5 per cent in Hungary in the observed period.
6. Global beef production was 60.5 million tonnes in 2016, a 1 per cent increase from the previous year. The global beef and veal trade was almost the same in 2016 as in 2015: global exports decreased by 1 per cent over the previous year. In the EU the price of 'R3' class young bulls increased by 2.3 per cent over a year. In Hungary the cattle producer prices decreased 8 per cent in 2016.
7. Global sheep meat production, at 14.1 million tonnes in 2016, did not change considerably from the previous year. The sheep population of the EU grew in 2016 because of the growing demand, so the sheep and goat meat production increased by 1 per cent and reached almost 930 thousand tonnes. Hungary sold 3 per cent fewer lambs on the international market than one year earlier. The price of lambs fell by 4.4 per cent in HUF terms.
8. Among the key players in the global dairy market, milk production in the USA increased by 1.9 per cent, but in New Zealand it decreased by 1.7 per cent, and in Australia by 6.7 per cent in 2016 compared to previous year. The raw milk price decreased in Hungary and in the EU by 8 per cent and in the USA by 5 per cent, but in New Zealand it increased by 8 per cent. The wholesale

- price of dairy products in Hungary was 5 per cent lower in 2016 compared to 2015.
9. Vegetable production in Hungary reached 1.8 million tonnes in 2016, which is 10-12 per cent up on the previous year. Hungary's foreign trade balance in vegetables (fresh, frozen, melons included) remained positive, but deteriorated in 2016 compared to the previous year. Imports of vegetables grew in 2016 by 7 per cent and exports increased by 3 per cent. At the Budapest Wholesale Market the producer price index of vegetables decreased by 15 per cent in 2016 compared to 2015.
 10. Fruit production in Hungary increased by 1 per cent in 2016 compared to 2015, to 790 thousand tonnes. Hungary's foreign trade balance in fruits (fresh, frozen, tropical fruits included) remained negative, and deteriorated in 2016, because imports increased while exports decreased. At the Budapest Wholesale Market the producer price index of fruits decreased by 17 per cent compared to 2015.
 11. Total world wine production (excluding juice and musts) was 267 million hectolitres in 2016, a decrease of 3 per cent over 2015. EU wine production (excluding juice and musts) was 165 million hectolitres in 2016, 4.8 per cent lower than in 2015. The National Council of Wine Communities recorded that from almost 59 thousand hectares of vineyards in Hungary, 378 thousand tonnes of grapes were harvested in 2016, from which 2.77 million hectolitres of new wine were made. The processors' sale prices of wines without geographical indication and wines with protected geographical indication (PGI) increased by 4 per cent in 2016 compared to the previous year.

Kivonat

A fontosabb termékpályák piaci folyamatai 2016

Stummer Ildikó (szerk.)

A kiadvány a fontosabb termékpályák 2016. évi piaci folyamatait mutatja be, elsősorban az ártrendeken keresztül. Az összeállítás az Agrárgazdasági Kutató Intézet Piaci Árinformációs Rendszerének adataira, valamint a különböző magyarországi és nemzetközi forrásokból származó árinformációkra és adatokra támaszkodik. Az étkezési búza termelői ára 15 százalékkal 41,2 ezer forint/tonnára, a takarmánybúzáé 14 százalékkal 38,4 ezer forint/tonnára csökkent 2016-ban az előző évihez képest. A takarmánykukorica termelői ára az egy évvel korábbival azonos, 41,4 ezer forint/tonna volt. A napraforgómag a 2015. évinél 3 százalékkal volt olcsóbb (104,6 ezer forint/tonna), a repcemag termelői ára pedig 2,5 százalékkal 109,5 ezer forint/tonnára csökkent 2016-ban az előző évihez képest. Magyarországon 1076 ezer tonna cukorrépát szedtek fel 2016-ban, ami 18 százalékos

növekedést jelent a 2015. évihez képest. A magyarországi sertésárak az előző évekhez hasonlóan 2016-ban is követték az uniós árak tendenciáját. A vágósertés termelői ára 453 forint/kilogramm hasított meleg súly volt, 5,9 százalékkal múlva felül az egy évvel korábbi átlagát. A vágócsirke élősúlyos termelői ára 3 százalékkal 254 forint/kilogrammmra csökkent 2016-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A vágómarha termelői ára 8 százalékkal, a vágóbáránnyé 4,4 százalékkal csökkent, míg a nyerstejé 8 százalékkal emelkedett 2016-ban a 2015. évi átlagárhoz képest. A zöldségfélék és a gyümölcsök termelése egyaránt nőtt, ugyanakkor termelői árak 15-17 százalékkal csökkent 2016-ban. A földrajzi jelzés nélküli (FN) borok és az oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel (OFJ) ellátott borok feldolgozó értékesítési ára 4 százalékkal volt magasabb 2016-ban, mint egy évvel korábban.

Abstract

The market developments of the most important commodities in 2016

STUMMER, Ildikó (ed.)

This publication discusses the market developments of the most important agricultural commodities in 2016, mainly by presenting price trends. The material is based on the price information and data of the Market Price Information System of the Research Institute of Agricultural Economics, and of various Hungarian and international sources. The producer price of milling wheat decreased by 15 per cent to HUF 41.2 thousand/tonne in 2016, while it fell for feed wheat by 14 per cent to HUF 38.4 thousand/tonne. The producer price of feed maize remained almost unchanged at HUF 41.4 thousand/tonne in 2016. Sunflower seed was 3 per cent cheaper (HUF 104.6 thousand/tonne) in 2016 compared to 2015, while the producer price of rapeseed declined by 2.5 per cent to HUF 109.5 thousand/tonne. In Hungary, 1076 thousand tonnes sugar beet were harvested in 2016, an increase of

18 per cent over 2015. As in previous years, in 2016 Hungarian pork prices tracked the prices in the European Union. The pig producer price was HUF 453 per kilogramme warm carcass weight, 5.9 per cent higher than one year earlier. The producer prices of slaughter chickens increased by 3 per cent compared to the previous year, to HUF 254 per kilogramme in 2016. In Hungary the cattle and lamb producer prices fell by 8.0 and 4.4 per cent respectively in 2016, while the raw milk price decreased by 8 per cent. The production of fruit and vegetables increased in 2016 compared to 2015, and the producer prices decreased by 15–17 per cent. The processors' sale prices of wines without geographical indication and wines with protected geographical indication (PGI) increased by 4 per cent in 2016 compared to the previous year.

Mellékletek

Mellékletek jegyzéke

1. melléklet: A főbb szakágazatok termelési és értékesítési volumenváltozása (2000 = 100)	63	13. melléklet: A vágómarha és a vágóbárány termelői ára	67
2. melléklet: A gabonafélék külkereskedelmi forgalma	63	14. melléklet: A tejtermékek külkereskedelmi forgalma	67
3. melléklet: A gabonafélék termelői ára és a malomipari termékek feldolgozó értékesítési ára	63	15. melléklet: A nyers tehéntej termelői ára	67
4. melléklet: Az olajnövények és származékaik külkereskedelmi forgalma	64	16. melléklet: A feldolgozott tej és a főbb tejtermékek feldolgozó értékesítési ára	68
5. melléklet: Az olajnövények termelői ára és a származékaik feldolgozó értékesítési ára	64	17. melléklet: A zöldségfélék felvásárlása	68
6. melléklet: A cukorrépa és származékai külkereskedelmi forgalma	64	18. melléklet: A zöldségfélék (dinnyével) külkereskedelmi forgalma	69
7. melléklet: Az élő állat és hús külkereskedelmi forgalma (sertés, szarvasmarhafélék, bárány)	65	19. melléklet: A vizsgálatba vont zöldségfajok termelői árának változása a Budapesti Nagyban Piacon	70
8. melléklet: A vágósertés termelői ára	65	20. melléklet: A gyümölcsfélék felvásárlása	71
9. melléklet: A nyers húsok feldolgozó értékesítési ára	65	21. melléklet: A gyümölcsfélék (déli gyümölccsel, dinnye nélkül) külkereskedelmi forgalma	71
10. melléklet: A baromfifélék külkereskedelmi forgalma	66	22. melléklet: A vizsgálatba vont gyümölcsfajok termelői árának változása a Budapesti Nagyban Piacon	72
11. melléklet: A vágócsirke és a vágópulyka termelői ára, valamint az étkezési tojás csomagolóhelyi ára	66	23. melléklet: A bor külkereskedelmi forgalma	72
12. melléklet: A baromfihúsok feldolgozó értékesítési ára	66	24. melléklet: A belföldön termelt borok feldolgozó értékesítési ára	73
		25. melléklet: Néhány élelmiszer fogyasztói ára	73

1. melléklet: A főbb szakágazatok termelési és értékesítési volumenváltozása (2000 = 100)

Ágazat megnevezése	Megnevezés	2014	2015	2016
Húsfeldolgozás és -tartósítás	Ipari termelés	62,73	64,54	65,00
	Belföldi ipari értékesítés	52,82	48,38	49,06
Baromfi-hús feldolgozása, tartósítása	Ipari termelés	89,68	97,94	104,79
	Belföldi ipari értékesítés	99,88	109,77	112,18
Tejtermék gyártása	Ipari termelés	73,51	73,73	81,18
	Belföldi ipari értékesítés	70,53	69,90	74,44
Malomipari termék gyártása	Ipari termelés	38,98	43,15	38,02
	Belföldi ipari értékesítés	36,53	36,16	32,15

Forrás: KSH

2. melléklet: A gabonafélék külkereskedelmi forgalma

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2015	2016	2016/2015,	2015	2016	2016/2015,
	milliárd HUF	milliárd HUF	%	milliárd HUF	milliárd HUF	%
10019900 Búza, nem vető	95,91	111,03	115,77	7,62	7,78	102,15
10059000 Kukorica, nem vető	196,17	120,66	61,51	3,31	1,82	55,15
10039000 Árpa, nem vető	40,14	27,99	69,75	2,98	1,80	60,39
Összesen	332,22	259,69	78,17	13,90	11,41	82,03

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2015	2016	2016/2015,	2015	2016	2016/2015,
	ezer tonna	ezer tonna	%	ezer tonna	ezer tonna	%
10019900 Búza, nem vető	1 666,12	2 287,72	137,31	144,86	177,77	122,72
10059000 Kukorica, nem vető	4 207,23	2 434,97	57,88	79,72	42,54	53,36
10039000 Árpa, nem vető	830,78	638,52	76,86	56,35	33,42	59,30

Forrás: KSH

3. melléklet: A gabonafélék termelői ára és a malomipari termékek feldolgozói értékesítési ára

Megnevezés	Mértékegység	2016	2016/2014, %	2016/2015, %
Étkezési búza	Termelői ár, HUF/tonna	41 189	83,21	84,86
Takarmánybúza	Termelői ár, HUF/tonna	38 435	90,73	85,94
Takarmánykukorica	Termelői ár, HUF/tonna	41 382	101,83	99,60
Takarmányárpa	Termelői ár, HUF/tonna	36 352	88,78	88,65
Finomliszt, BL 55	Feldolgozói értékesítési ár, HUF/kg	74,37	94,78	94,41
Rétesliszt, BFF 55	Feldolgozói értékesítési ár, HUF/kg	85,8	98,50	96,82
Fehér kenyérliszt, BL 80	Feldolgozói értékesítési ár, HUF/kg	69,07	92,48	94,14
Tésztaipari liszt	Feldolgozói értékesítési ár, HUF/kg	75,43	94,70	95,23
Étkezési búzadara, AD	Feldolgozói értékesítési ár, HUF/kg	90,96	100,91	96,18
Gabonaalapú termékek (lisztek és búzadara)	–	–	94,49^{a)}	94,51^{a)}

^{a)} Fisher-index.

Forrás: AKI PÁIR

4. melléklet: Az olajnövények és származékaik külkereskedelmi forgalma

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2015	2016	2016/2015, %	2015	2016	2016/2015, %
	milliárd HUF	milliárd HUF		milliárd HUF	milliárd HUF	
1206 Napraforgómag	62,44	67,95	108,82	35,24	34,91	99,06
1512 Napraforgóolaj	118,54	121,93	102,86	7,17	6,57	91,61
1205 Repcemag	54,72	71,24	130,19	11,74	14,90	126,95
1514 Repceolaj	15,31	6,41	41,89	11,66	9,88	84,76
2304 Szójadara	11,49	11,55	100,45	58,67	52,43	89,35
Összesen	262,49	279,07	106,32	124,49	118,69	95,34

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2015	2016	2016/2015, %	2015	2016	2016/2015, %
	ezer tonna	ezer tonna		ezer tonna	ezer tonna	
1206 Napraforgómag	388,79	376,59	96,86	171,66	154,46	89,98
1512 Napraforgóolaj	472,61	475,66	100,64	29,79	27,37	91,88
1205 Repcemag	489,73	613,49	125,27	78,27	102,48	130,93
1514 Repceolaj	68,52	26,09	38,08	53,60	42,02	78,40
2304 Szójadara	90,45	99,76	110,29	468,79	484,61	103,37

Forrás: KSH

5. melléklet: Az olajnövények termelői ára és a származékaik feldolgozó értékesítési ára

Megnevezés	2016, HUF/tonna	2016/2014, %	2016/2015, %
Ipari napraforgómag	104 601	109,43	96,57
Repcemag	109 466	107,31	97,50
Ömlesztett nyers napraforgóolaj	231 793	117,03	103,16
Palackozott finomított napraforgóolaj	286 394	110,25	104,68
Napraforgódara	58 702	102,47	98,47

Forrás: AKI PÁIR

6. melléklet: A cukorrépa és származékai külkereskedelmi forgalma

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2015	2016	2016/2015, %	2015	2016	2016/2015, %
	milliárd HUF	milliárd HUF		milliárd HUF	milliárd HUF	
121291 Cukorrépa	0,53	0,80	150,13	0,07	0,05	72,85
1701 Cukor	12,26	12,78	104,17	33,57	43,99	131,04
1702 Izoglükóz	31,16	33,31	106,89	5,63	5,98	106,20
1703 Melasz	0,16	0,18	114,55	5,14	4,90	95,30
Összesen	44,11	47,06	106,68	44,41	54,92	123,66

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2015	2016	2016/2015, %	2015	2016	2016/2015, %
	ezer tonna	ezer tonna		ezer tonna	ezer tonna	
121291 Cukorrépa	56,99	83,45	146,44	1,19	0,95	79,61
1701 Cukor	88,15	80,12	90,89	247,52	320,80	129,61
1702 Izoglükóz	360,62	362,36	100,48	19,54	21,43	109,66
1703 Melasz	3,76	4,06	107,95	165,60	155,23	93,73

Forrás: KSH

7. melléklet: Az élő állat és hús külkereskedelmi forgalma (sertés, szarvasmarhafélék, bárány)

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2015	2016	2016/2015, %	2015	2016	2016/2015, %
	milliárd HUF	milliárd HUF		milliárd HUF	milliárd HUF	
0103 Élő sertés	14,77	15,85	105,46	26,43	29,40	111,24
0203 Sertéshús	98,70	102,23	103,57	67,90	84,53	124,49
0102 Élő szarvasmarhafélék	39,43	46,34	117,52	9,92	10,05	101,31
Marhahús ^{a)}	10,31	10,75	104,27	14,17	15,63	110,30
01041030 Bárány	11,11	10,41	93,70	0,62	0,69	111,29
Összesen	174,32	185,58	106,46	119,04	140,3	117,86

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2015	2016	2016/2015, %	2015	2016	2016/2015, %
	ezer tonna	ezer tonna		ezer tonna	ezer tonna	
0103 Élő sertés	33,48	32,46	96,96	58,63	56,72	96,75
0203 Sertéshús	143,92	138,18	96,01	124,17	143,92	115,91
0102 Élő szarvasmarhafélék	43,08	49,24	114,30	13,58	12,48	91,90
Marhahús ^{a)}	13,09	14,36	109,70	11,85	12,55	105,91
01041030 Bárány	13,72	13,33	97,16	0,81	0,85	104,94

^{a)} 0201 Szarvasmarhafélék húsa frissen vagy hűtve, 0202 Szarvasmarhafélék húsa fagyaszttva.

Forrás: KSH

8. melléklet: A vágósertés termelői ára

Minőségi osztály	2016, HUF/kg hasított meleg súly	2016/2014, %	2016/2015, %
S	469,97	96,67	106,88
E	454,82	95,26	106,34
U	432,44	92,78	105,12
R	405,41	90,54	105,22
O	377,11	90,26	103,16
P	386,33	98,95	110,80
Nem minősített	431,33	90,00	102,60
M1	353,22	89,57	94,64
Vágósertés összesen	453,38	94,98	105,89

Forrás: AKI PÁIR

9. melléklet: A nyers húsok feldolgozói értékesítési ára

Megnevezés	2016, HUF/kg	2016/2014, %	2016/2015, %
Csontos marhahús frissen, félben	932,34	100,08	97,37
Csontos marhahús frissen, negyedben, eleje	937,64	109,84	107,77
Csontos marhahús frissen, negyedben, hátulja	1 093,66	112,61	109,85
Csontos sertéshús, lezuhzott, félben	682,25	103,62	110,62
Szalonnás és bőrs sertéshús, félben	529,07	93,77	103,72
Sertéskaraj, csonttal, szűzpecsenye nélkül	859,27	86,81	97,10
Sertéscomb, csont nélkül	858,04	92,13	99,01
Sertéstárja, csonttal	738,64	91,65	97,78
Darabolt sertéshús (karaj, tarja, comb)	–	92,37^{a)}	99,72^{a)}

^{a)} Fisher-index.

Forrás: AKI PÁIR

10. melléklet: A baromfifélék külkereskedelmi forgalma

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2015 milliárd HUF	2016 milliárd HUF	2016/2015, %	2015 milliárd HUF	2016 milliárd HUF	2016/2015, %
Tyúkfélék nem darabolva ^{a)}	1,59	1,46	91,72	0,94	0,71	74,86
Tyúkfélék darabolva ^{b)}	52,16	52,49	100,62	10,11	11,13	112,05
Pulyka nem darabolva ^{c)}	0,20	0,35	174,23	0,02	0,03	139,47
Pulykadarabok ^{d)}	36,66	35,74	97,49	3,30	2,70	81,67
Összesen (víziszármazással együtt)	104,48	104,27	99,79	13,07	15,80	120,88
0407 Héjas tojás összesen	15,54	12,92	83,09	11,15	8,25	74,00

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2015 ezer tonna	2016 ezer tonna	2016/2015, %	2015 ezer tonna	2016 ezer tonna	2016/2015, %
Tyúkfélék nem darabolva ^{a)}	3,28	3,09	94,10	2,21	1,67	75,49
Tyúkfélék darabolva ^{b)}	103,33	114,45	110,77	25,73	28,47	110,68
Pulyka nem darabolva ^{c)}	0,18	0,37	207,97	0,02	0,04	192,78
Pulykadarabok ^{d)}	38,73	41,83	108,00	6,39	4,78	74,83
0407 Héjas tojás összesen	12,87	10,90	84,73	16,80	20,20	120,23

^{a)} 020711 Tyúkfélék nem darabolva, frissen vagy hűtve, 020712 Tyúkfélék nem darabolva, fagyasztva.

^{b)} 020713 Tyúkfélék darabolva, frissen vagy hűtve, 020714 Tyúkfélék darabolva, fagyasztva.

^{c)} 020724 Pulyka nem darabolva, frissen vagy hűtve, 020725 Pulyka nem darabolva, fagyasztva.

^{d)} 020726 Pulykadarabok frissen vagy hűtve, 020727 Pulykadarabok fagyasztva.

Forrás: KSH

11. melléklet: A vágócsirke és a vágópulyka termelői ára, valamint az étkezési tojás csomagolóhelyi ára

Megnevezés	Mértékegység	2016	2016/2014, %	2016/2015, %
Vágócsirke	HUF/kg	254,24	92,40	97,33
Vágópulyka	HUF/kg	387,44	98,78	98,63
Étkezési tojás	HUF/db	20,55	95,67	89,50

Forrás: AKI PÁIR

12. melléklet: A baromfihúsok feldolgozó értékesítési ára

Megnevezés	2016, HUF/kg	2016/2014, %	2016/2015, %
Friss csirke egészben, 70%-os	432,01	84,10	90,68
Friss csirke egészben, 65%-os	446,81	89,12	93,78
Friss csirkecomb, csontos	400,69	80,38	86,30
Friss csirkemell	970,08	97,13	96,51
Fagyasztott csirke egészben, 65%-os	536,47	111,91	141,98
Friss csirkehús összesen	—	91,68^{a)}	93,46^{a)}
Friss pulykacomb alsó, csontos	411,55	94,20	97,71
Friss pulykacomb felső, csontos	784,87	87,48	91,34
Friss pulykamellfilé	1 343,40	105,25	96,49
Friss pulykahús összesen	—	101,57^{a)}	95,63^{a)}

^{a)} Fisher-index.

Forrás: AKI PÁIR

13. melléklet: A vágómarha és a vágóbárány termelői ára

Megnevezés	Minőségi osztály	Mértékegység	2016	2016/2014, %	2016/2015, %
Fiatal bika	E–P	HUF/kg hasított meleg súly	766,56	102,68	100,36
Vágótehén	E–P	HUF/kg hasított meleg súly	498,60	90,81	89,91
Vágóüsző	E–P	HUF/kg hasított meleg súly	511,37	91,37	90,41
Vágómarha összesen	E–P	HUF/kg hasított meleg súly	546,38	93,64	91,91
Vágóbárány	13–35 kg élősúly	HUF/kg élősúly	768,90	93,10	94,52

Forrás: AKI PÁIR

14. melléklet: A tejtermékek külkereskedelmi forgalma

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2015 milliárd HUF	2016 milliárd HUF	2016/2015, %	2015 milliárd HUF	2016 milliárd HUF	2016/2015, %
0401 Tej és tejszín sűrítés, édesítés nélkül	41,54	36,43	87,71	18,05	13,81	76,54
0402 Tej és tejszín sűrítve, édesítve	0,24	0,10	40,36	4,68	5,29	112,94
0403 Tejföl, joghurt, kefir	1,08	1,68	154,69	14,07	15,91	113,02
0404 Tejsavó	6,66	10,11	151,83	3,43	3,01	87,70
0405 Vaj és vajkrém	0,64	0,88	137,67	7,79	8,34	107,13
0406 Sajt és túró	29,77	33,17	111,45	46,63	54,93	117,79
Összesen	79,92	82,36	103,05	94,65	101,29	107,01

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2015 ezer tonna	2016 ezer tonna	2016/2015, %	2015 ezer tonna	2016 ezer tonna	2016/2015, %
0401 Tej és tejszín sűrítés, édesítés nélkül	436,09	375,02	86,00	120,42	88,47	73,46
0402 Tej és tejszín sűrítve, édesítve	0,33	0,10	30,73	7,79	9,66	124,07
0403 Tejföl, joghurt, kefir	2,91	4,76	163,82	46,19	54,51	118,03
0404 Tejsavó	34,84	34,49	98,99	7,99	7,88	98,68
0405 Vaj és vajkrém	0,76	1,05	136,98	7,58	7,88	103,92
0406 Sajt és túró	24,36	29,46	120,92	53,95	63,13	117,02

Forrás: KSH

15. melléklet: A nyers tehéntej termelői ára

Termék	2016, HUF	2016/2014, %	2016/2015, %
Alapár	70,35	70,54	89,93
Átlagár	74,00	71,75	92,06
Kiviteli ár	77,59	70,76	97,06

Forrás: AKI PÁIR

16. melléklet: A feldolgozott tej és a főbb tejtermékek feldolgozói értékesítési ára

Termék	2016, HUF	2016/2014, %	2016/2015, %
2,8% zsírtartalmú 1 l-es polytej	119,56	77,57	88,71
2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tej	139,04	84,78	96,46
2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tartós tej	144,99	87,10	98,69
1,5% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tartós tej	116,01	81,57	98,78
Adagolt vaj, 1 kg	1 257,29	83,36	94,90
Vajkrém natúr, 1 kg	805,65	90,03	98,79
Tehéntúró, 1 kg	550,19	77,72	90,97
Tejföl, 1 kg	358,97	84,25	94,63
Joghurt natúr, 1 kg	224,75	69,92	82,86
Joghurt gyümölcsös, 1 kg	333,96	80,73	81,05
Kefír, 1 kg	226,53	76,14	87,53
Érlelt félkemény sajt (trappista), 1 kg	957,19	80,10	97,76
Ömlesztett sajt, 1 kg	1 004,15	92,01	96,58
Tejtermékek összesen	–	81,82^{a)}	94,76^{a)}

^{a)} Fisher-index.

Forrás: AKI PÁIR

17. melléklet: A zöldségfélék felvásárlása

	2015					2016				
	Összes termés	Teljes felvásár- lás	Ipari felvásárlás			Összes termés ^{a)}	Teljes felvásár- lás	Ipari felvásárlás		
	ezer tonna	ezer tonna	ezer tonna	összes termés- ből, %	ár, HUF/kg	ezer tonna	ezer tonna	ezer tonna	összes termés- ből, %	ár, HUF/kg
Csemegekukorica	478,99	324,47	313,57	65,46	36,23	575	350,10	343,18	59,71	36,33
Fejes káposzta	64,70	10,47	3,98	6,15	58,91	62	8,79	3,13	5,04	52,96
Görögdinnye	195,99	59,31	–	–	–	205	62,15	–	–	–
Paradicsom	200,35	74,07	51,78	25,84	25,88	200	68,78	45,29	22,65	87,47
Zöldpaprika	116,11	34,35	3,53	3,04	121,52	120	33,99	3,04	2,53	86,14
Sárgarépa	78,16	16,06	9,72	12,44	27,44	90	17,79	11,11	12,36	114,25
Zöldborsó	94,54	61,42	59,31	62,74	84,74	142	53,15	50,85	35,86	85,72
Vöröshagyma	60,33	7,08	0,69	1,14	64,87	63	7,40	0,74	1,17	107,30
Uborka	31,61	19,34	14,36	45,43	113,91	32	21,63	14,94	46,69	104,04
Petrezselyem	40,02	2,43	0,69	1,72	156,84	42	2,59	0,41	0,98	59,88
Zöldbab	20,91	4,58	4,54	21,71	74,06	22	5,20	5,18	23,55	113,92
Paradicsompaprika	10,80	5,00	4,14	38,33	185,17	11	4,37	3,66	33,27	88,31
Spárgatök	8,00	1,72	0,55	6,88	35,97	9	1,85	0,52	5,78	94,06
Fokhagyma	6,86	1,53	0,50	7,29	400,78	6	1,33	0,97	15,71	74,03
Egyéb	193,72	52,56	–	–	–	221	59,47	–	–	–
Összesen	1 601,09	674,39	467,36	29,19	106,64	1 800	698,59	483,02^{b)}	26,83^{b)}	84,95^{b)}

^{a)} Becslés az AKI PÁIR és az Agrárstatisztikai Információs Osztály adatai alapján.^{b)} Egyéb zöldség nélkül.

Forrás: KSH

18. melléklet: A zöldségfélék (dinnyével) külkereskedelmi forgalma

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2015	2016	2016/2015, %	2015	2016	2016/2015, %
	milliárd HUF	milliárd HUF		milliárd HUF	milliárd HUF	
Zöldségfélék	89,08	92,37	103,69	59,65	67,12	112,51
Ebből:						
Dinnye frissen	8,15	6,22	76,32	1,83	2,10	114,66
Paradicsom frissen	1,39	1,51	108,62	6,37	7,15	112,20
Vöröshagyma frissen	0,36	0,56	157,65	1,46	1,86	127,43
Édes paprika frissen	8,05	7,73	95,96	2,72	2,61	95,65
Csemegekukorica fagyaszttva	16,51	16,33	98,92	0,37	0,74	197,90

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2015	2016	2016/2015, %	2015	2016	2016/2015, %
	ezer tonna	ezer tonna		ezer tonna	ezer tonna	
Zöldségfélék	370,02	382,24	103,30	258,97	278,86	107,68
Ebből:						
Dinnye frissen	114,13	110,03	96,41	15,82	18,30	115,74
Paradicsom frissen	2,24	2,96	132,47	15,21	16,04	105,47
Vöröshagyma frissen	1,08	2,23	206,13	14,04	16,55	117,87
Édes paprika frissen	28,19	25,96	92,08	8,12	6,85	84,36
Csemegekukorica fagyaszttva	70,96	73,53	103,62	2,15	3,70	171,74

Forrás: KSH

19. melléklet: A vizsgálatba vont zöldségfajok termelői árának változása a Budapesti Nagyban Piacon

Faj	Fajta/ típus	Méret	Termelési mód	Kiszerezés	Termelői ár változása 2016/2015, %	Ár-össze- hasonlítás időszaka	Megjegyzés	Mennyiségi részarány az összes zöldségtermé- lésen belül 2015-ben, %
Fejes káposzta	–	–	szabadföldi	kg	81,67	26–52.hét	a primőr termék kifutásától	4,04
Sárgarépa	–	–	szabadföldi	kg	79,43	33–52. hét	a primőr termék kifutásától	4,88
Petrezselyem	–	–	szabadföldi	kg	82,03	33–52.hét	a primőr termék kifutásától	2,50
Vöröshagyma	barna héjú	–	szabadföldi	kg	83,21	23–52.hét	a 2015. évi termés kifutásától	3,77
Görögdinnye	–	–	szabadföldi	kg	78,21	27–40. hét	piacra lépéstől	12,24
Paradicsom	gömb	40–47 mm	szabadföldi/ termesztő- berendezés	kg	93,91	35–52. hét	az 57–67 mm-es termék megjelenésétől	12,51
		47–57 mm		kg	96,15	35–52. hét		
		57–82 mm		kg	78,75	35–41. hét	piacra lépéstől a kifutásig	
Uborka	kígyó	–	szabadföldi/ termesztő- berendezés	kg	98,50	március– december	piacra lépéstől	1,97
	berakó	–	szabadföldi/ termesztő- berendezés	kg	99,54	április – október	piacra lépéstől	
Paprika	zöld- paprika	30–70 mm	szabadföldi/ termesztő- berendezés	kg	89,95	június– december	db-os kiszerezés piaci kínálatból való kikerülésétől	7,25
				db	89,04	január– május	júniustól nincs a piac kínálatában	
		70 mm felett		kg	92,80	június– december	db-os kiszerezés piaci kínálatból való kikerülésétől	
				db	89,70	január– május	júniustól nincs a piac kínálatában	
Összesen					84,72 ^{a)}			49,17

^{a)} 2016. évi árindex (2015. évi súlyarányokkal).

Forrás: AKI PÁIR, KSH

20. melléklet: A gyümölcsfélék felvásárlása

	2015					2016				
	Összes termés	Teljes felvásárlás	Ipari felvásárlás			Összes termés ^{a)}	Teljes felvásárlás	Ipari felvásárlás		
	ezer tonna	ezer tonna	ezer tonna	összes termésből, %	ár, HUF/kg	ezer tonna	ezer tonna	ezer tonna	összes termésből, %	ár, HUF/kg
Alma	511,46	215,66	188,97	36,95	34,80	510	254,42	222,99	43,72	19,29
Meggy	76,79	39,65	33,76	43,96	113,40	72	41,01	32,56	45,22	120,05
Szilva	46,02	10,64	5,72	12,43	62,02	42	12,31	5,56	13,24	50,09
Őszibarack	37,37	7,73	6,22	16,64	57,82	35	5,03	3,75	10,71	57,40
Kajszi	19,85	3,38	1,60	8,06	198,17	26	6,33	2,96	11,38	191,57
Körte	36,79	6,39	3,19	8,67	52,94	30	4,47	1,19	3,97	56,07
Ribiszke (piros és fekete)	3,55	0,65	0,53	14,93	87,63	3	1,04	0,77	25,67	106,92
Cseresznye	11,31	1,70	0,73	6,45	211,30	15	1,98	0,88	5,87	187,14
Málna	1,53	0,25	0,15	9,80	500,58	1,3	0,27	0,13	10,00	543,6
Egyéb gyümölcs	33,04	16,15	–	–	–	55,7	14,07	–	–	–
Gyümölcs összesen	777,71	302,20	240,87 ^{b)}	30,97 ^{b)}	146,52 ^{b)}	790	340,93	270,79 ^{b)}	34,28 ^{b)}	148,01 ^{b)}

^{a)} Becslés az AKI PÁIR és az Agrárstatistikai Információs Osztály adatai alapján.

^{b)} Egyéb gyümölcs nélkül.

Forrás: KSH

21. melléklet: A gyümölcsfélék (délgyümölccsel, dinnye nélkül) külkereskedelmi forgalma

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2015	2016	2016/2015, %	2015	2016	2016/2015, %
	milliárd HUF	milliárd HUF		milliárd HUF	milliárd HUF	
Gyümölcsfélék	37,17	34,15	91,87	71,17	77,02	108,22
Ebből:						
Banán	1,84	2,46	133,38	15,51	19,30	124,41
Alma frissen	2,64	1,60	60,61	3,52	2,21	62,89
Kajszi frissen	0,89	1,38	154,15	0,34	0,39	116,68
Cseresznye és meggy frissen	4,91	4,37	88,99	0,13	0,19	139,75

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2015	2016	2016/2015, %	2015	2016	2016/2015, %
	ezer tonna	ezer tonna		ezer tonna	ezer tonna	
Gyümölcsfélék	142,51	116,42	81,69	254,91	264,15	103,62
Ebből:						
Banán	8,50	10,59	124,61	65,16	83,25	127,77
Alma frissen	32,35	15,43	47,69	48,61	27,20	55,97
Kajszi frissen	2,17	3,48	160,67	1,03	1,39	134,99
Cseresznye és meggy frissen	23,74	20,97	88,34	0,44	1,37	313,89

Forrás: KSH

22. melléklet: A vizsgálatba vont gyümölcsfajok termelői árának változása a Budapesti Nagyban Piacon

Faj	Fajta/típus	Termelői ár változása 2016/2015, %	Ár-összehasonlítás időszaka	Mennyiségi részarány az összes gyümölcstermelésen belül 2015-ben, %
Alma	minden fajta, Jonathan, Idared, Golden nélkül	95,0	júliustól, az új termés piacra lépésétől	54,78
	Jonathan	91,6	szeptembertől, az új termés piacra lépésétől	11,63
	Idared	93,6	szeptembertől, az új termés piacra lépésétől	19,67
	Golden	93,5	szeptembertől, az új termés piacra lépésétől	13,91
Körte	minden fajta, Vilmos nélkül	92,6	júliustól, az új termés piacra lépésétől	1,78
	Vilmos	111,5	augusztustól, az új termés piacra lépésétől	
Szamóca	–	121,4	17–40. hét	
Piros ribiszke	–	105,4	24–32. hét	0,56
Málna	–	99,1	24–41. hét	0,40
Szeder	–	120,4	24–39. hét	0,24
Köszméte	–	111,2	24–30. hét	0,27
Meggy	–	118,1	22–30. hét	0,11
Cseresznye	–	92,8	21–30. hét	6,50
Kajszi	–	88,0	24–35. hét	0,59
Őszibarack	hagyományos fajták	98,2	24–39. hét	1,98
	nektarin	100,0	28–39. hét	
Szilva	házi szilva	98,7	július–október	
	japán szilva	96,6	augusztus–október	5,26
	ringlő	73,3	július–augusztus	
Összesen		83,09^{a)}		96,84

^{a)} 2016. évi árindex (2015. évi súlyarányokkal).

Forrás: AKI PÁIR, KSH

23. melléklet: A bor külkereskedelmi forgalma

Termék		Export értéke			Import értéke		
Kiszerelés	Borkategória	2015 milliárd HUF	2016 milliárd HUF	2016/2015, %	2015 milliárd HUF	2016 milliárd HUF	2016/2015, %
Palackos	Fehér	8,50	9,59	112,85	0,67	0,71	105,07
	Vörös és rozé	5,84	5,67	97,17	1,97	1,68	85,49
	Összesen	14,34	15,27	106,47	2,64	2,39	90,47
Lédig	Fehér	6,79	7,42	109,23	0,33	0,05	14,48
	Vörös és rozé	0,62	0,68	108,87	1,29	1,82	140,90
	Összesen	7,42	8,10	109,20	1,62	1,87	115,16
Palackos és lédig összesen		21,76	23,37	107,40	4,26	4,26	99,87

Termék		Export mennyisége			Import mennyisége		
Kiszerelés	Borkategória	2015 ezer hl	2016 ezer hl	2016/2015, %	2015 ezer hl	2016 ezer hl	2016/2015, %
Palackos	Fehér	158,64	172,63	108,82	13,07	14,98	114,65
	Vörös és rozé	136,77	128,70	94,10	28,67	25,74	89,77
	Összesen	295,41	301,33	102,00	24,48	40,72	166,33
Lédig	Fehér	297,68	318,00	106,83	29,83	2,44	8,19
	Vörös és rozé	29,03	30,64	105,52	109,51	145,50	132,87
	Összesen	326,72	348,64	106,71	139,34	147,94	106,18
Palackos és lédig összesen		622,12	649,97	104,48	163,82	188,66	115,17

Forrás: KSH

24. melléklet: A belföldön termelt borok feldolgozói értékesítési ára

Megnevezés		2016, HUF/hl	2016/2014, %	2016/2015, %
Fehérbor	FN	28 694	143,08	112,10
	OFJ	23 837	81,91	103,80
Összes fehérbor		24 424	104,62	103,40
Vörös- és rozébor	FN	25 756	116,74	108,13
	OFJ	29 053	96,26	100,22
Összes vörös- és rozébor		28 741	116,71	104,63
FN-bor összesen		27 576	131,34	111,27
OFJ-bor összesen		26 169	88,56	102,79
FN- és OFJ-bor összesen		26 332	110,03	104,16
FN- és OFJ-bor értékesítési árindexe		–	101,05^{a)}	103,14^{a)}

^{a)} Fisher-index.

Megjegyzés: FN-bor – földrajzi jelzés nélküli bor, OFJ – oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel ellátott bor.

Forrás: AKI PÁIR

25. melléklet: Néhány élelmiszer fogyasztói ára

Termék	2016, HUF/kg	2016/2014, %	2016/2015, %
Finomliszt	137,67	98,04	102,16
Napraforgó-étolaj ^{a)}	484,08	112,36	106,78
Kristálycukor	248,33	111,90	126,22
Darabolt sertéshús ^{b), c)}	1153,16	87,10	92,87
Bontott csirke	778,83	95,91	98,43
Tejtermékek ^{b)}	336,10	100,33	99,99
FN-bor ^{a), b), d)}	593,97	97,63	99,34

^{a)} HUF/l.

^{b)} Fisher-index.

^{c)} 2015 decemberétől rövidkaraj és sertéstarka csont nélkül.

^{d)} 2015-ig 2 literes kiszerelés.

Megjegyzés: FN-bor – földrajzi jelzés nélküli bor.

Forrás: AKI PÁIR, KSH

Rövidítések jegyzéke

ABARES	Australian Bureau of Agricultural and Resource Economics and Science (<i>Ausztrál Agrárgazdasági és Erőforrás-gazdálkodási Tudományok Hivatala</i>)
Agreste	Ministère de l'alimentation, de l'agriculture et de la pêche (<i>Élelmészügyi, Mezőgazdasági és Halászati Minisztérium, Franciaország</i>)
AKI PÁIR	Agrárgazdasági Kutató Intézet Piaci Árinformációs Rendszer
AMI	Agrarmarkt Informations-Gesellschaft mbH (<i>Agrárpiaci Információs Szolgálat, Németország</i>)
BÉT	Budapesti Értéktőzsde
CME/CBOT	Chicago Mercantile Exchange, Chicago Board of Trade (<i>Chicagói árutőzsde</i>)
EC	European Commission (<i>Európai Unió</i>)
FAO	Food and Agriculture Organisation (<i>Az ENSZ Élelmészügyi és Mezőgazdasági Szervezete</i>)
FM	Földművelésügyi Minisztérium
FN-bor	Földrajzi jelzés nélküli bor
FOB	Free on bord (<i>Költségmentesen a hajó fedélzetére</i>)
HNT	Hegyközségek Nemzeti Tanácsa
ICE	Intercontinental Exchange (<i>Nemzetközi Tőzsde, New York</i>)
IGC	International Grains Council (<i>Nemzetközi Gabonatanács</i>)
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
LIFFE	London International Financial Futures and Options Exchange (<i>Londoni Nemzetközi Határidős és Opció Tőzsde</i>)
LTO	Land-en Tuinbouworganisatie Nederland (<i>Holland Mezőgazdasági és Kertészeti Szervezet</i>)
MATIF	Marché A Terme d' Instruments Financiers (<i>Párizsi árutőzsde</i>)
MINAGRI	Ministerio de Agricultura, Ganadería y Pesca (<i>Földművelési, Állattenyésztési és Halászati Minisztérium, Argentína</i>)
MPB	Marché du Porc Breton (<i>Bretagne-i Sertésszövetség</i>)
MRiRW ZSRIR	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi Zintegrowany System Rolniczej Informacji Rynkowej (<i>Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium Integrált Agrárpiaci Információs Rendszer, Lengyelország</i>)
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development (<i>Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet</i>)
OEM-bor	Oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel ellátott bor
OFJ-bor	Oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel ellátott bor
OIV	Organisation Internationale de la Vigne et du Vin (<i>Nemzetközi Szőlészeti és Borászati Hivatal</i>)
PPA ATIS	Pôdohospodárska platobná agentúra Agrárne trhové informácie Slovenska (<i>Mezőgazdasági Kifizető Ügynökség Agrár Piaci Információk, Szlovákia</i>)
USDA	United States Department of Agriculture (<i>Amerikai Egyesült Államok Mezőgazdasági Minisztériuma</i>)
WAPA	World Apple and Pear Association (<i>Világ Alma és Körte Szövetsége</i>)
WPTC	World Processing Tomato Council (<i>Paradicsomfeldolgozók Világszövetsége</i>)

Hivatkozások jegyzéke

1. ABARES (2016): Agricultural commodities, September Quarter 2016.
http://data.daff.gov.au/data/warehouse/agcomd9abcc004/agcomd9abcc20160920_TTncR/AgCommodities201609_v1.0.0.pdf
2. ABPA (2017): Exportações de carne suína crescem 32% em 2016.
<http://abpa-br.com.br/noticia/exportacoes-de-carne-suina-crescem-32-em-2016-1936>
3. Agrarwelt (2017): AMI: Weltweit wurden 2016 insgesamt 1,23 Milliarden Tonnen Gemüse und 800 Millionen Tonnen Obst produziert.
<http://www.agrarwelt.com/pflanze/ami-weltweit-wurden-2016-insgesamt-123-milliarden-tonnen-gemuese-und-800-millionen-tonnen-obst-produziert.html>
4. Agreste (2016a): En octobre, les cours de la tomate fraîche renoue avec la fermeté estivale.
<http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/conjinfoleg201611toma.pdf>
5. Agreste (2016b): Les cours de la carotte se maintiennent en dessous de ceux de la campagne 2015-2016.
<http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/conjinfoleg201612caro.pdf>
6. Agreste (2016c): Production révisée à la baisse depuis la dernière prévision.
<http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/conjinfofru201611pomm.pdf>
7. Agreste (2016d): En août, le marché reste actif.
<http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/conjinfofru201609pech.pdf>
8. Agreste (2016e): En juillet 2016, marché actif.
<http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/conjinfofru201608abri.pdf>
9. Agreste (2016f): Production 2016 revue à la baisse depuis la dernière estimation.
<http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/conjinfofru201607ceri.pdf>
10. Agreste (2016g): La fin de campagne est marquée par des prix en retrait et une qualité non optimale des récoltes.
<http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/conjinfoleg201607frai.pdf>
11. AMI (2016): Hohe Zwiebelernte in der EU.
<http://www.ami-informiert.de/ami-maerkte/maerkte/ami-gartenbau/ami-meldungen-gartenbau/meldungen-single-ansicht/article/hohe-zwiebelernte-in-der-eu.html>
12. Bauernverband (2016): Wetterextreme beeinflussen Ernte von Kartoffeln, Obst und Gemüse.
<http://www.bauernverband.de/wetterextreme-beeinflussen-ernte-von-kartoffeln-obst-und-gemuese>
13. Bayer (2017): Görögdinnye hírlevél 2017.
http://agro.bayer.co.hu/WEBSET_DOWNLOADS/82/Nh_Gorogdinnye_hirlevel_2017.pdf
14. Czarnikow (2016): 2016/2017 Back-to-back deficit. 14 July 2016
<http://www.czarnikow.com/news/14-07-16/2016-17-back-back-deficits>
15. Destatis (2016): Auch für 2016 geringe Kirschenernte erwartet.
http://www.destatis.de/DE/PresseService/Presse/Pressemitteilungen/2016/07/PD16_229_412.html
16. EC (2016a): Committee for the common organisation of agricultural markets. Balance sheet. 2016. szeptember 29.
http://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/sugar/balance-sheets/balance-sheet_en.pdf

17. EC (2016b): Prospects for EU agricultural markets and income 2016-2026 – December 2016.
http://ec.europa.eu/agriculture/markets-and-prices/medium-term-outlook_en
18. EC (2016c): Short Term Outlook for arable crops, dairy and meat markets in 2016 and 2017 – Autumn 2016.
http://ec.europa.eu/agriculture/markets-and-prices/short-term-outlook_en
19. EC (2017a): Crop Monitoring in Europe. Mars Bulletin, 25 (3),
<https://ec.europa.eu/jrc/sites/jrcsh/files/jrc-mars-bulletin-vol25-no3.pdf>
20. EC (2017b): Short-Term Outlook for EU agricultural markets in 2017 and 2018 – Winter 2017.
https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/markets-and-prices/short-term-outlook/pdf/2017-03_en.pdf
21. EC (2017c): Production forecast: Forecast February 2017.
https://circabc.europa.eu/faces/jsp/extension/wai/dialog/container.jsp?FormPrincipal:_idcl=FormPrincipal:content-col-path&FormPrincipal_SUBMIT=1&id=0a3bc69a-63d4-43f4-8d51-e4519bc86aa7&javax.faces.ViewState=mKOnFNtAgNwDymqfmAgEc4pzjGA9Q9Dc4C4QN8cpiMTtIvff8aRznhrE1CseZd5EizPcwZYvflbo25JHeUUcme3Og9%2BqcyHk%2B37mgoxcVgWdWtw5bkkqLWCqpi8DY90wtiIMJLvF2pcmpSXjDjpdgvleWo%3D
22. EC (2017d): DG Agri Dashboard Wine – January 2017.
https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/dashboards/wine-dashboard_en.pdf
23. FAO (2016): Food Outlook Biannual report on global food markets – October 2016.
<http://www.fao.org/3/a-i6198e.pdf>
24. Freshplaza (2016a): Overall decrease EU stonefruit.
<http://www.freshplaza.com/article/157251/Overall-decrease-EU-stonefruit>
25. Freshplaza (2016b): European apricot volume below average 2010-2014.
<http://www.freshplaza.com/article/157164/European-apricot-volume-below-average-2010-2014>
26. Fruchtportal (2016a): Serbien: Kleinere Himbeerproduktion 2016.
<http://www.fruchtportal.de/artikel/serbien-kleinere-himbeerproduktion-2016/024565>
27. Fruchtportal (2016b): Polen dehnt seine Himbeerproduktion aus.
<http://www.fruchtportal.de/artikel/polen-dehnt-seine-himbeerproduktion-aus/023581>
28. Fruitworldmedia (2016): Sweet and sour cherry production in Poland is expected to increase.
<http://fruitworldmedia.com/index.php/featured/sweet-sour-cherry-production-poland-expected-increase/>
29. HNT (2016): 2016. évi statisztika. <http://hnt.hu/statisztikak/>
30. IGC (2017a) Grain Market Report, GMR 474 – 23 February 2017.
31. IGC (2017b) Grain Market Report, GMR 475 – 30 March 2017.
32. Mezőhír (2016): Csemegekukorica 2016 – Kedvező évjárat, bő termés, stagnáló piac.
<http://mezohir.hu/mezohir/2016/10/csemegekukorica-2016-kedvezo-evjarat-bo-termes-stagnalo-piac/>

33. Ministry for Primary Industries (2016): Situation and Outlook for Primary Industries – December 2016.
<https://mpi.govt.nz/document-vault/15370>
34. New Zealand Economic Service (2016): Mid-Season Update 2015-16.
<http://www.beeflambnz.com/Documents/Information/Economic%20reports/BLNZ-New-Season-Outlook-2016-17.pdf>
35. OECD-FAO (2016): Agricultural Outlook 2016-2025 July 2016.
http://www.oecd-ilibrary.org/agriculture-and-food/oecd-fao-agricultural-outlook-2016_agr_outlook-2016-en
DOI 10.1787/agr_outlook-2016-en
36. Oil World (2017): World Supply, Demand and Price Forecasts for Oilseeds, Oils and Meals. Monthly. 12 (60)
24 March 2017
37. OIV (2017): World vitiviniculture situation – May 2017.
<http://www.oiv.int/public/medias/5338/oiv-en-bilan-2017.pdf>
38. Statista (2016): Erntemenge von Möhren und Karotten im Freiland in Deutschland in den Jahren 2001 bis 2016 (in 1.000 Tonnen).
<https://de.statista.com/statistik/daten/studie/162322/umfrage/entwicklung-der-erzeugung-von-karotten/>
39. Stratégie grains (2016a): Grain report. 24 (288) 15 December 2016.
40. Stratégie grains (2016b): Oilseed report. 5. (52) 1 December 2016.
41. Stratégie grains (2017a): Grain report. 25 (292) 13 April 2017.
42. Stratégie grains (2017b): Oilseed report. 5 (55) 30 March 2017.
43. Stummer I. (szerk.) (2016): A fontosabb termékpályák piaci folyamatai 2015. Agrárgazdasági Kutató Intézet, Budapest
44. USDA (2015): Gain Report. Argentina. New Government Lifts Currency Controls and Cuts Export Taxes.
http://gain.fas.usda.gov/Recent%20GAIN%20Publications/New%20Government%20Lifts%20Currency%20Controls%20and%20Cuts%20Export%20Taxes_Buenos%20Aires_Argentina_12-17-2015.pdf
45. USDA (2016a): Grain: World Markets and Trade – May 2016.
<http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/fas/grain-market//2010s/2016/grain-market-05-11-2016.pdf>
46. USDA (2016b): Sugar: World Markets and Trade, 2016. november 17.
<https://apps.fas.usda.gov/psdonline/circulars/Sugar.pdf>
47. USDA (2016c): Livestock and Poultry: World Markets and Trade – October 2016.
<http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/fas/livestock-poultry-ma//2010s/2016/livestock-poultry-ma-10-12-2016.pdf>
48. USDA (2016d): Dairy: World Markets and Trade – December 2016.
<http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/current/dairy-market/dairy-market-12-16-2016.pdf>
49. USDA (2016e): Fresh Deciduous Fruit: World Markets and Trade (Apples, Grapes, & Pears).
<https://apps.fas.usda.gov/psdonline/circulars/fruit.pdf>Agreste
50. USDA (2017a): World Agricultural Supply and Demand Estimates. WASDE-564.
<http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/current/wasde/wasde-04-11-2017.pdf>

51. USDA (2017b): Grain: World Markets and Trade – April 2017.
<http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/current/grain-market/grain-market-04-11-2017.pdf>
52. USDA (2017c): Cold storage.
<http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/nass/ColdStor//2010s/2017/ColdStor-01-24-2017.pdf>
53. USDA (2017d): Dairy Products.
<http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/nass/DairProd//2010s/2017/DairProd-02-02-2017.pdf>
54. USDA (2017e): Livestock, Dairy and Poultry Outlook – February 2017.
<http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/current/LDP-M/LDP-M-12-15-2016.pdf>
55. WAPA (2016): Wapa releases 2016 European crop forecast.
http://www.wapa-association.org/docs/2016/European_Summary_2016.pdf
56. WPTC (2016): WPTC World production estimate of tomatoes for processing (in 1000 metric tonnes).
<http://www.gandolfiparma.com/wp-content/uploads/2016/10/WPTC-World-Production-estimate-as-of-30-September-2016.pdf>
57. ZuivelNL (2017): World Trade Update January–December 2016 – March 2017.
<http://www.zuivelnl.org/wp-content/uploads/2017/03/Wereldzuivelhandel-actueel-201612.pdf>

